

Në bazë të nenit 12 paragrafi 12.2 shkronja (d) dhe nenin 17 të Ligjit nr. 03/L – 040, për Vetëqeverisje Lokale (“Gazeta zyrtare e Republikës së Kosovës”, nr. 28/2008), si dhe në bazë të Nenit 26 dhe nenit 28 paragrafi 28.1. pika 4. të Statutit të Komunës së Deçanit, 01.Nr.IX-5, dt.31.10.2019, Kuvendi i Komunës së Deçanit në mbledhjen e mbajtur me dt.29.12.2023, merr këtë:

V E N D I M

PËR APROVIMIN E STRATEGJISË PËR ZHVILLIM EKONOMIK LOKAL DHE PLANIT TË VEPRIMIT 2023-2030

Neni 1

Aprovohet Strategjia për Zhvillim Ekonomik Lokal dhe Planit të Veprimit 2023-2030, për Komunën e Deçanit.

Neni 2

Pjesë përbërëse e këtij Vendimi është dokumenti me emërtimin, Strategjia për Zhvillim Ekonomik Lokal dhe Planit të Veprimit 2023-2030, për Komunën e Deçanit.

Neni 3

Për zbatimin e këtij Vendimi kujdeset Drejtoria për Zhvillim Ekonomik e komunës së Deçanit.

Neni 4

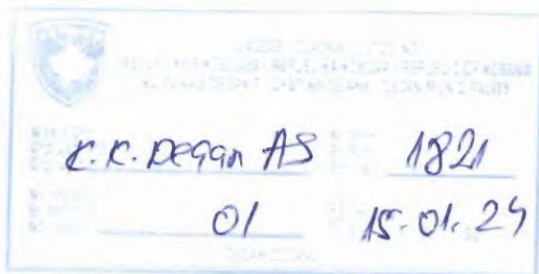
Vendimi hyn në fuqi pas nënshkrimit nga Kryesuesi i Kuvendit dhe 15 dit pas regjistrimit në zyrën e protokollit të Ministrisë përgjegjëse për vetëqeverisje lokale , si dhe publikimit në gjuhë zyrtare në ueb faqen e Komunës.

Vendimi ju dërgohet: Ministrisë së Administrimit të Pushtetit Lokal, Kryetarit të Komunës, Drejtorisë për Zhvillim Ekonomik dhe Arhivit.

01.Nr.XI-11

Deçan,dt.29.12.2023

KUVENDI I KOMUNËS SË DEÇANIT

Kryesuesi i Kuvendit:

Hajdar SUTAJ

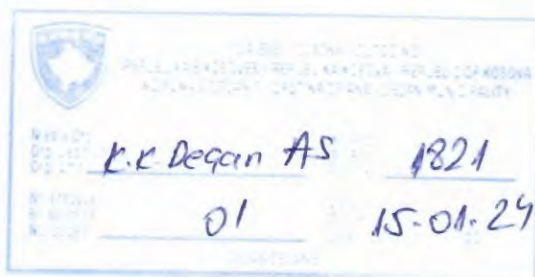

REPUBLIKA E KOSOVËS
REPUBLIC OF KOSOVA
REPUBLIKA KOSOVA

KOMUNA E DEÇANIT
MUNICIPALITY OF DEÇAN
OPSTINA DEÇAN

STRATEGJIA PËR ZHVILLIM EKONOMIK LOKAL DHE PLANI I VEPRIMIT 2023-2030

Deçan, Dhjetor 2023

REPUBLIKA E KOSOVËS
REPUBLIC OF KOSOVA
REPUBLIKA KOSOVA

KOMUNA E DEÇANIT
MUNICIPALITY OF DEÇAN
OPSTINA DEÇAN

DRAFT - STRATEGJIA PËR ZHVILLIMIN EKONOMIK LOKAL DHE PLANI I VEPRIMIT 2023 - 2030

DEÇAN 2023

PËRMBATJA:

Fjala e kryetarit të komunës z. Bashkim Ramosaj.....	3
Indeksi i tabelave	4
Indeksi i hartave.....	4
Indeksi i fotove.....	4
Indeksi i grafikëve.....	5
Indeksi shkurtesave	6
Përmbledhja ekzekutive.....	7
Hyrja.....	8
Metodologjia.....	9
Akterët dhe përgjegjësitë.....	10
Swot analiza për zhvillimin ekonomik lokal.....	11
Vizioni.....	12
Analiza e gjendjes ekonomike në Komunën e Deçanit.....	13
Sfidat e zhvillimit ekonomik lokal.....	17
Të dhënat gjeografike.....	19
Të dhënat klimatike.....	20
Të dhënat demografike.....	20
Zhvillimi Ekonomik.....	21
Turizmi.....	23
Koncepti i zhvillimit hapësinor për zhvillimin ekonomik në bjeshkët e Deçanit.....	41
Kultura dhe sporti.....	57
Trashëgimia natyrore dhe kulturore.....	59
Promovimi i vlerave kulturore.....	61
Administrata.....	61
Bujqësia.....	64
Shëndetësia dhe mirëqenia sociale	66
Arsimi.....	68
Ambienti dhe shërbimet publike.....	69
Plani i veprimtari për zbatimin e strategjisë për zhvillimin ekonomik lokale.....	76
Shtojca- Prioritetet dhe aktivitetet për periudhën 2023-2030.....	87

Të nderuar qytetarë të Komunës së Deçani

Kam nderin dhe kënaqësinë që t'ju njoh me Strategjinë për zhvillimin Ekonomik Lokal dhe Planin e Veprimit 2023-2030, i cili është dokumenti i rëndësishëm së veçantë për qytetarët e Deçanit dhe

Institucionin Komunal, njëkohësisht, për faktin që ky plan përcakton strategjinë bazike për zhvillim të qëndrueshëm përmes investimeve dhe projekteve në infrastrukturë, bujqësi, përkrahje të bizneseve të reja, arsim, shëndetësi, mirëqenie sociale, kulturë, rini dhe sport.

Strategjina për zhvillimin Ekonomik Lokal dhe Planin e Veprimit 2023-2030 paraqet një dokument strategjik të bazuar në plan të veprimit, që ka për synim zhvillimin ekonomik. Ky plan do të përcaktojë rrugën për të bërë realitet vizionin tonë për Deçanin, një destinacion i shkëlqyer i natyrës!

Hartimi dhe miratimi i këtij dokumentit është i një rëndësie të veçantë për komunën, duke ndikuar në përmirësimin e vazhdueshëm të ambientit të sektorit privat dhe nxitjen e zhvillimit të hovshëm dhe qëndrueshëm ekonomik, fuqizimin e akterëve për t'a realizuar potencialin e tyre të plotë, përmes sigurimit të mundësive të barabarta në arsim, shëndetësi dhe jetë sociale si dhe përmirësim i vazhdueshëm të menaxhimit njerëzor dhe financiar, bazuar në praktikën e mira ndërkombëtare të qeverisjes lokaleve veçanërisht në zhvillimin e sektorit të turizmit.

Për implementimin e këtij plani, komuna do të bëjë edhe planifikimin e nevojshëm buxhetor, njëkohësisht, ky dokument do të shërbejë edhe për të adresuar kërkesat për mbështetje nga donatorët, për implementimin e projekteve propozimeve të këtij plani.

Zhvillimi i qëndrueshëm i përcaktuar, nënkupton jo vetëm ruajtjen e mjedisit, por edhe shfrytëzimin racional të resurseve natyrore për zhvillimin ekonomik, duke e bërë Deçanin qytet ekologjik dhe destinacion turistik i shkëlqyer i natyrës.

Përkushtimi im si Kryetar i Komunës, do të jetë i përqendruar në përmirësimin e jetës së qytetarëve të Deçanit, duke e mbështetur fuqishëm zhvillimin dhe përmirësimin e standardit jetësor dhe mjedisor.

Indeksi i tabelave

- Tabela 1: SWOT Analiza për Zhvillimin Ekonomik Lokal
- Tabela 2: Ndërmarrjet ekonomike sipas pronësisë për vitin 2022
- Tabela 3: Numri i bizneseve sipas vendbanimeve për vitin 2022
- Tabela 4: Ndermarrjet ekonomike sipas sektoreve ekonomik për vitin 2022
- Tabela 5: Ndermarrjet ekonomike punësimit sipas pronësisë për vitin 2022
- Tabela 6: Ndermarrjet ekonomike punësimit sipas vendbanimit për vitin 2022
- Tabela 7: Ndermarrjet ekonomike punësimit sipas sekoreve ekonomik për vitin 2022
- Tabela 8: Përfaqësimi gjinor në biznesë në muaj dhjetor 2023
- Tabela 9: Të dhënat nga Regjistrimet e popullsisë në periudhat 1948-2011 për komunën e Deçanit
- Tabela 10: Lista e objekteve të trashëgimisë kulturore
- Tabela 11: Infrastruktura në komunën e Deçanit
- Tabela 12: Plani i veprimit për zbatimin e strategjisë për zhvillimin ekonomik lokal 2023-2030
- Tabela 13: Shtojca –prioritetet dhe aktivitetet për periudhën 2023-2030

Indeksi i hartave

- Harta 1: Harta në fshatin Dranoc për parkun e biznesit
- Harta 2: Projekti I Qendrës Turistike Bjeshka e Belegut
- Harta 3: Harta e pikave dhe zonave turistike
- Harta 4: Shtegu I shetitjes- Shqipëri, Kosovë, Mali i Zi
- Harta 5: Shtigjet e Çiklizmit në Komunën e Deçanit
- Harta 6: Qendra Turistike Bjeshka e Belegut
- Harta 7: Shtëpia Bjeshkatore në Bjeshkën e Belegut
- Harta 8: Qendra Turistike Rekreative tek Hidrocentrali Lumbardhi
- Harta 9: Ndërtimi i mullirit tradicional
- Harta 10: Qendra e skijimit Dervishkomi
- Harta 11: Hapësira për kamping në Lakun e Kryqës
- Harta 12: Ndërtimi i rezidencës turistike në Bjeshkën e Strellcit
- Harta 13: Ndërtimi i një qendre sportive rehabilituese
- Harta 14 : Ndërtimi i qendrës të rehabilitimit shëndetësor
- Harta 15: Ndërtimi i qendrës për grumbullim, përpunim të frytave dhe bimëve mjekuese
- Harta 16: Ndërtimi i ujëmbledhësit tek zalli I rupësit tek Zalli i Rupës
- Harta 17: Ndërtimi i tre pendave në Grykën e Lloqanit
- Harta 18: Ndërtimi i qendrës për ruatjen dhe kultivimin e produkteve të gështenjës
- Harta 19: Ndërtimi guidave turistike
- Harta 20: Guida turistike
- Harta 21: Strehimi i qenëve endacak

Indeksi foto

- Foto 1: Logoja –Deçani një destinacion i shkëlqyer i natyrës
- Foto 1 dhe 2: Bjeshkët e Deçanit
- Foto 1 dhe 2: Bjeshka e Bellesë
- Foto 1 dhe 2: Shtegu përgjatë Kullës së Çelisë
- Foto 1 dhe 2: Matjet e terrenit për vendosjen e ZipLine
- Foto 1 dhe 2: Shtegu i ngjyrave
- Foto 1 dhe 2: Dervishkomi
- Foto 1 dhe 2: Kryetari I komunës Bashkim Ramosaj me përfaqësuesin Bashkimit Evropian
- Foto : Turizmi- përspektivë e Deçanit
- Foto : Dervishkomi

Foto 1 dhe 2: Dervishkomi në stinën e dimrit
Foto 1 dhe 2: Kompleksi I kullave në Dranoc
Foto 1 dhe 2: Dita e gështenjës
Foto 1 dhe 2: Bjeshka e Prilepit
Foto : Shtegu Via Dinarica
Foto: Mulliri I Mustafë Haxhosaj në fshatin Prokulluk
Foto: Via Ferrat në Deçan
Foto: Pikniku përgjatë Lumbardhit
Foto: Liqeni I Dukagjinit
Foto Kullat e Deçanit
Foto: Qendra Turistike Informuese
Foto: Gara me motor
Foto: Bimët mjekuese

Indeksi i grafikëve

Grafiku 1: Niveli shërbyes civil e sipas nivelit të edukimit

Grafiku 2: Niveli I stafit politikë sipas nivelit të edukimit

APK	Agjencia e Pyjeve të Kosovës
ASK	Agjencia e Statistikave të Kosovës
BE	Bashkimi Evropian
DKA	Drejtoria për Arsim
DZHE	Drejtoria për Zhvillim Ekonomik
DUPMM	Drejtoria për Urbanizëm, Planifikim dhe Mbrojtje të Mjedisit
FAO	Organizata Botërore e Ushqimit
KKEE	Fondi Kosovar për Eficiencë të Energjisë
GIZ	Organizata Gjermane për Shoqëri të Hapur
GZK	Gazeta Zyrtare e Kosovës
IPA	Instrumenti i Para Anëtarësimit
MAPL	Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal
MKRS	Ministria e Kulturës, Rinisë dhe Sportit
MMPHI	Ministria e Mjedisit, Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturës
MZHE	Ministria e Zhvillimit Ekonomik
NPL	Ndërmarrja Publike Lokale
OBSH	Organizata Botërore e Shëndetësisë
OJQ	Organizata Joqeveritare
PZHK	Plani Zhvillimor Komunal
QKMF	Qendra Kryesore e Mjekësisë Familjare
QPS	Qendra për Punë Sociale

1. PËRMBLEDHJA EKZEKUTIVE

Strategjia për zhvillim ekonomik Lokaldhe Plani i Veprimit 2023-2030, paraqet një dokument strategjik të bazuar në planin e veprimit, që ka për qëllim hartimin dhe koordinimin e politikave për zhvillim ekonomik lokal në Komunën e Deçanit. Ky dokument përcakton rrugën për të bërë realitet vizionin për komuna me qeverisje efikase, arsim cilësor, mjedis të pastër, shëndetësi dhe mirëqenie sociale, ambient të përshtatshëm për biznes dhe bujqësi të zhvilluar, turizmin për ta bërë komunën e Deçanit si destinacion turistike, me synim të ngritjes së cilësisë së jetesës. Strategjia mbështet ngritjen e kapaciteteve qeverisëse duke përmirësuar zbatimin e ligjeve, krijimin e klimës së partneritetit me biznesin, krijimi i mundësive për aktivitete rinore dhe hapësira për grupet e marginalizuara, shoqërinë civile dhe qytetarët, që ndikojnë drejtpërdrejt në përmirësimin e qeverisjes lokale. Komuna e Deçanit ka qëllimet dhe objektivat e veta zhvillimore në të cilat mbështeten në realizimin e kërkesave të qytetarëve për një mirëqenie më të mirë dhe padysim në përputhje me buxhetin e përcaktuar të orientojë zhvilliminë saj në turizëm. Këto synime janë shprehur përmes objektivave strategjike si në vijim:

Objektivi strategjike nr.1: Rritja e qëndrueshmërisë financiare e komunës

Objektivi strategjike nr.2: Tërheqja e investimeve të huaja

Objektivi strategjike nr.3: Fuqizimi i ekonomisë lokale përmes investimit në kapitalin njerëzor

Objektiva strategjike nr.4: Shfrytëzimi i resurseve të trashëgimisë natyrore dhe kulturore në funksion të zhvillimit të qëndrueshëm ekonomik.

Hartimi i strategjisë për zhvillim ekonomik lokal është në harmoni me dokumentet strategjikezhvillimore të Komunës. Duhet të theksojmë se; qeverisja lokale është ndërtuar mbi parimin e kartës evropiane për qeverisje lokale, vetëqëndrueshmëria financiare e Komunës ende nuk është arritur por synohet në të ardhmen me hapa projekte konkrete zhvillimore të drejtohet zhvillimi i komunës në orientim të potencialit të trashëgimisë natyrore dhe kulturore në ofrim të mirave shërbuese turistike.

Ky orientim e lehtëson gradualisht krijimin e të hyrave komunale dhe zvogëlon varësinë e komunes duke siguruar të ardhura nga infrastruktura turistike,siç dihet nga niveli qendrormbi 80% e buxhetit buron nga grantet qeveritare.Vetëqëndrueshmëria financiare është njëri ndër kriteret kryesore për t'u siguruar që komuna e Deçanit, me këtë dokument strategjik ofron një zhvillim të qëndrueshëm për të krijuar mirëqenie për qytetarët.

2. HYRJA

Komuna e Deçanit me këtë dokument strategjik paraqet vizionin me qëllimet strategjike, objektivat e matshme dhe mjetet për ta orientuar zhvillimin ekonomik lokal drejt një qytetit të zhvilluar, ekologjik, destinacion turistike, të përkushtuar në përmirësimin e jetës së qytetarëve, në zhvillimin e qendrueshëm ekonomik, rritjen e mirëqenies sociale, ofrimin e shërbimëve publike cilësore, përfshirë sektorin e turizmit, bujqësinë dhe shëndetësinë si dhe promovimin dhe përkrahjen e aktiviteteve kulturore dhe sportive.

Duke marr parasysh prioritetin e orientimit strategjike zhvillimore infrastrukturën turistike, komuna do të bëjë përpjekje që përmes këtij orientimit të saj do të përmirësojë dhe ngritë kualitetin e jetës së qytetarëve duke krijuar mundësi të reja vende pune për një mirëqenie ekonomike dhe shoqërore më të mirë. Kjo strategji trajton aspektet e zhvillimit ekonomik lokal të orientuara në drejtim të partneritetit me të gjitha palët e interesit me qëllim të rritjes së punësimit, uljes së nivelit të varfërisë dhe rritjes së cilësisë së jetesës dhe rigjenerimit të ardhurave.

Komuna e Deçanit prioritet e ka zhvillimin ekonomik duke ofruar qeverisje më të mirë me shërbime të nevojshme për publikun, nëpërmjet përmirësimit dhe avancimit të vetëqeverisjes në fushën e ekonomisë. Për të arritur këto qëllime, komuna në fokus të veçantë i ka dhanë përmirësimit dhe zhvillimit të infrastrukturës lokale, krijimit të kushteve të përshtatshme për zhvillimin, promovimin e bizneseve të vogla dhe të mesme lokale, zhvillimi i sektorit të bujqësisë, nxitjen e krijimit të vendeve të reja punës përmes investimeve të reja qoftë nga vendi, e po ashtu edhe nga jashtë në fushën e sektorit të turizmit.

Strategjia ndërlidhet me një sërë dokumentesh strategjike të Qeverisë së Republikës së Kosovës si:

- Strategjinë për Vetëqeverisje Lokale 2016-2026 (SVL);
- Strategjinë Kombëtare për Zhvillim 2019-2023 (SKZH);
- Programin Kombëtar për Reforma Ekonomike (PKRE) 2022-2024;
- Programin Nacional për Zhvillim Ekonomik Lokal 2023-2030
- Kornizën Afatmesme të Shpenzimeve 2023-2025 (KASH)
- Programi Kombëtar për Zbatimin e Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit (PKZMSA) 2016.

Në procesin e hartimit të Strategjisë kanë marr pjesë zyrtarë komunal dhe grupe të tjera të interesit ku janë fokusuar për të forcuar kapacitetin e ekonomisë lokale, për të përmirësuar klimën e investimeve, produktivitetin dhe konkurrencën e bizneseve vendase, sipërmarrësve, krijimin e vendeve të punës etj.

3. METODOLOGJIA

Hartimi i Strategjisë për Zhvillim Ekonomik Lokal dhe Plani i Veprimi 2023-2030, paraqet një platformë strategjike dhe aksionale, që ka për synim zhvillimin ekonomik në Komunën e Deçanit. Për hartimin e strategjisë është përdorë metoda kualitative dhe kuantitative në mbledhjen edhënave dhe analizimin e tyre duke përfshirë këto aktivitete:

- Mbledhja e dhënave sipas metodës kualitative dhe kuantitative
- Selektimi i dhënave të domosdoshme
- Baza ligjore,
- Strategjite dhe programet nacionale për zhvillimin ekonomik lokal
- Swot analiza
- Hartimi i strategjisë lokale për zhvillimin ekonomik dhe plani i veprimit
- Përfundimi i draft-strategjisë

Për hartimin e strategjisë jemi bazuar në këto dokumente:

- Statuti i Komunës së Deçanit
- Ligjin për Vetëqeverisje Lokale
- Kornizën Afatmesme Buxhetore
- Udhëzuesi për hartimin e strategjisë për zhvillim ekonomik lokal
- Draft –Plani Zhvillimor Komunal 2023-2028
- Programin e Qeverisë së Republikës së Kosovës 2021-2025,
- Strategjia për Zhvillim Ekonomik Lokal 2019-2023, hartuar nga Ministria e Admisnitrimin te Pushtetit Lokal,
- Ligjin per Veteqeverisje Lokale Nr. 03/L-030 si dhe
- Programin Nacional për Zhvillim Ekonomik Lokal 2023-2030, koncept dokumentin për zhvillim ekonomik lokal i aprovuar me datë 23 Tetor 2023 nga Qeveria e Kosovës

4. Akteret dhe përgjegjësitë

Procesit i hartimit të strategjisë ka qenë gjithëpërfshirës, ku përveç angazhimit të përfaqësuesve nga institucionet, janë përfshirë edhe përfaqësues nga organizata të ndryshme, shoqata të biznesit dhe palë të tjera relevante. Po ashtu, strategjia ka kaluar procedurat e konsultimit paraprak lexim të parë në asamblenë komunale dhe konsultimit publik në pajtim me rregullat për hartimin dhe miratimin i dokumenteve strategjike.

Anëtarët e Trupit Koordinues:

1. Bashkim Ramosaj - Kryetar i Komunës
2. Hajdar Sutaj - Kryesues i Kuvendit (Asamblesë)
3. Isuf Demhasaj - Drejtor i Drejtorisë për Ekonomi dhe Zhvillim
4. Halil Tolaj – Drejtor i Inspektionit
5. Ajne Iberhysaj – Koordinatore e procesit për hartim të strategjisë

Anëtarët e grupit punues:

1. Isuf Demhasaj- Drejtor për Ekonomi dhe Zhvillim
2. Dafina Cacaj- Drejtoreshë për Buxhet dhe Financa
3. Ramë Melaj -Drejtor për Urbanizëm, Planifikim Hapësonorë dhe Mbrojtje të Mjedisit
4. Izet Zenuni -Drejtor për Mbrojtje, Shpetim dhe Sherbime Publike
5. Jashar Dobraj-Drejtor për Administratë
6. Leonora Ukëhajdaraj- Drejtoreshë për Kultur, Rini dhe Sport
7. Riza Gjokokaj -Zyrtar për Informim
8. Shkelzen Hadergjonaj- Klubi i biçiklistëve të Deçanit
9. Veton Shala- Zyrtar- fotografë
10. Riza Kasumaj-Arkitekt
11. Monë Selmonaj-Anëtar i Asamblesë Komunalë
12. Fitore Kuqi-Zyrtare për regjistrim bizneseve
13. Hamid Qorraj-Drejtor i Gjimnazit “Vëllezërit Frashëri”, Deçan
14. Adem Lushaj-OJQ SHIP
15. Dr.sc Bekim Vishaj –Fusha e Trashegëmisë Kulturore
16. Dr. Bedri Millaku-Prodekan i Fakultetit të Turizmit në Pejë
17. Shkelzen Shehu- Udhëheqës i sektorit për Urbanizëm
18. Kushtim Loshaj -Drejtor i Ndërmarrjes Lokale Publike “Higjiena”
19. Shkelzen Goçi - Zyrtar i lartë i ndërtimeve të ulëta
20. Agnesa Vokshi -Drejtoreshë për Shendetësi dhe Mirëqenie Sociale
21. Petrit Januzaj -KRU “Ujësjiellësi “– Deçan
22. Rifat Stojkaj-Drejtori i Bujqësisë, Pylltarisë, Zhvillimit Rural
23. Bajram Çeku- Shef për Bujqësi
24. Mirsad Nimonaj-Shef i Turizmit
25. Longard Dervishaj-OJQ Happy Trails Kosovo
26. Besnik Hulaj-Drejtor për Arsimit
27. Agron Muslijaj- Drejtor për Gjeodezi dhe Kadastër
28. Shoqata e bletarëve të Deçanit
29. Jetmir Prekalla- PhD asistent në Univerzitetin Haxhi Zeka në Pejë
30. Korab Alimusaj- Msc. Kontabilist i Çertifikuar
31. Ermal Qufaj-Zyrtar për Turizem në Visit Deçani
32. Manjolla Shala-Shefe e Kabinetit të kryetarit
33. Fortesa Alimusaj –Zyrtare për Turizem në Visit Deçani

5. Tabela 1: SWOT Analiza për Zhvillimin Ekonomik Lokal

Përparësitë	Dobësitë
<ul style="list-style-type: none"> • Ligji për Vetëqeverisje Lokale, Nr.03/L-040; • Ligji për financa të pushtetit lokal; • Ligji për dhënien në shfrytëzim dhe këmbimin e pronës së paluajtshme të komunës; • Strategjia për Vetëqeverisje Lokale 2016-2026 (SVL); • Strategjinë Kombëtare për Zhvillim 2016-2021 (SKZH); • Programin Kombëtar për Reforma Ekonomike (PKRE) 2015; • Koncept dokumentin për zhvillim ekonomik lokal i aprovuar me vendim të Qeverise nr. 07/144 i datës 04.05.2017; • Korniza afatmesme buxhetore komunale (KABK); • Komuna ka kapacitete për hartimin e strategjive komunale; • Komunitat kanë kompetencë vetanake zhvillimin e infrastrukturës publike e cila i përmbushë nevojat e qytetarëve dhe bizneseve; 	<ul style="list-style-type: none"> • Inkasimi i ulët i të hyrave komunale, • Infrastruktura publike lokale nuk i përmbushë mjaftueshëm nevojat e qytetarëve dhe bizneseve; • Funksionimi i shërbimeve elektronike në kuadër të QSHQK-ve (funksionimi i intranetit) për qytetarë dhe biznese në nivel jo të kënaqshëm në disa komuna; • Pengesat ligjore për inkasimin e të hyrave nga shfrytëzimi i pasurive natyrore;
Mundësitë	Rreziqet
<ul style="list-style-type: none"> • Ngritja e kapaciteteve në nivel lokal për resurset njerëzore me qëllim të ofrimit të shërbimeve sa më efikase; • Planifikimi i pavarur i të hyrave vetanake pa ndikim nga niveli qendror; • Ngritja e vetëdijesimit i qytetarëve për kryerjen e obligimeve ndaj shërbimeve të pranuar nga komuna; • Avancimi i bashkëpunimit nder komunal si dhe binjakëzimi i komunave të Republikës së Kosovës me komunitat e shteteve tjera, me qëllim të shkëmbimit të përvojave për zhvillim ekonomik lokal; • Fuqizimi i partneriteti publiko privat; • Nxitja e investimeve të huaja direkte duke ofruar lehtësira në shërbimet komunale; • Ofrimi i shërbimeve në formë elektronike; • Inkasimi i të hyrave nga shfrytëzimi i pasurive natyrore; 	<ul style="list-style-type: none"> • Buxhetet e limituara komunale; • Mungesa e investimeve dhe mirëmbajtja e tyre në infrastrukturën publike lokale; • Largimi i kuadrit profesional • Vendimet e pakoordinuara nga niveli qendror me efekt negativ financiar në komuna

6. VIZIONI

Deçani, një destinacion i shkëlqyer i natyrës!

Vizioni për të ardhmen e komunës së Deçanit është vazhdimësi e qëllimeve të përcaktuar në Planin Hapësinor të Kosovës dhe Planin Komunal Zhvillimor të bazuar në begatitë natyrore dhe pozitën gjeografike. E gjithë kjo ndërlihet me një zhvillimin të qëndrueshëm ekonomik, duke e bërë Deçanin, qendër për turizëm me potencial të traditës kulturore, bujqësore, blegtorale, bletare dhe gastronomisë tradicionale. Për të realizuar këtë vizion është e nevojshme që zhvillimi ekonomik në përgjithësi dhe sektori i turizmit në veçanti, të jetë i bazuar në zhvillim të qëndrueshëm në: ruajtjen, mbrojtjen, konservimin e monumenteve të trashëgimisë kulturore dhe historike, si dhe rritja e atraksionit për investitorët e jashtëm dhe të brendshëm përmes përgatitjes së ofertës lokale zhvillimore- turistike.

Qëllimet:

- Krijimi i kushteve të favorshme për zbatimin e strategjisë
- Promovimi i vlerave atraktive, zhvillimi ekonomik i bazuar zhvillim të qëndrueshëm dhe rigjenerim të vendeve të punës nga sektori i turizmit.
- Ruatja dhe mbrojtja e vlerave mjedisore, natyrore, kulturore dhe ofrimi i kushteve për një zhvillim të qëndrueshëm për nevojat e komunitetit dhe qytetarëve në tërësi.
- Rritja e atraksionit për investitorët e jashtëm dhe të brendshëm, përmes përgatitjes së ofertës lokale zhvillimore - turistike.
- Bashkëpunim ndërkufitar për zhvillime me interes të përbashkët në fushën manifestimeve tradicionale dhe projekteve të përbashkëta turistike ndërkufitare.

Synimet:

- Zhvillimi hapësinor i balancuar dhe ruajtja e tokës bujqësore.
- Shfrytëzimi sa më racional i resurseve natyrore në mënyrë që ato të jenë të mjaftueshme edhe për gjeneratat e ardhshme.
- Promovimi i ekoturizmit dhe turizmit të qëndrueshëm me synim për ruajtjen e mjedisit dhe jetës së egër(natyrore) ku gjenden specie të rrezikuara qoftë të florës dhe faunës.

Prioritetet strategjike:

- Ofrimi i infrastrukturës së domosdoshme për krijimin e kushteve për investime në zhvillimin ekonomik e në veçanti në turizëm.
- Planifikimi dhe ndërtimi, sigurimi infrastrukturës për zonat e indentifikuara si potenciale turistike në bjeshkët e Deçanit,
- Përgatitja e guidave turistike dhe bashkëkordinim me vendet e rajonit etj.

7. ANALIZA E GJENDJES EKONOMIKE NË KOMUNËN E DEÇANIT

Komuna e Deçanit politikat e zhvillimit ekonomik ka orientuar përveç nga zhvillimi i sektorit të turizmit po ashtu ekziston mundësia e zhvillimit edhe shumë sektorëve të tjerë ekonomik duke filluar nga veprimtaritë primare ekonomike, ato sekondare, terciare e shërbyese. Sipërfaqet e konsiderueshme me tokë bujqësore, pyje, livadhe e kullosa, ofrojnë një bazë të mirë për zhvillimin e aktiviteteve primare ekonomike. Gjithashtu, kjo ka bazë të mirë edhe për zhvillimin e bizneseve individuale, tregti, veprimtari industriale të lehtë, gjithashtu resurset e trashëgimisë natyrore dhe kulturore ofrojnë mundësi të mirë për zhvillimin ekonomik lokal.

Tabela2:Ndërmarrjet ekonomike, sipas pronësisëpër vitin 2022

Ndërmarrjet ekonomike, sipas pronësisë, 2022¹	
Pronesia	Ndërmarrje (nr.) 2022
Private	1295
Publike - Komunale	1
Publiko (Komunale) - Private	0
Publike - Shoqerore	0
Publiko (Shoqerore) - Private	0
Gjithsej	1296

Shtirja e bizneseve sipas vendbanimeve kanë krijuar një klimë dhe ambient të favorshëm të të bërit biznes me qëllim të zhvillimit ekonomik lokal, duke u nisur nga: investimi në resurset njerëzore, ruajtja dhe përparimi i bizneseve ekzistuese, tërheqja e bizneseve të reja, planifikimi dhe përcaktimi i zonave për investim, ofrimi i ambientit të sigurt dhe të përshtatshëm për investime direkte të huaja, adoptimin e teknologjive moderne, menaxhimin e resurseve dhe shfrytëzimin e tokës së pashfrytëzuar, si dhe shumë faktorë të tjerë të cilët ndikojnë dhe janë determinues në zhvillimin ekonomik lokal.

Tabela 3 :Numri i bizneseve sipas vendbanimeve për vitin 2022

Nr.	Vendbanimet	Biznese (nr.) 2022
1	Baballoq	14
2	Beleg	17
3	Belle	3
4	Carrabreg i Epërm	145
5	Carrabreg i Ulët	155
6	Dashinoc	12
7	Deçan	318
8	Drenoc	8
9	Dubovik	14
10	Dubravë	6
11	Glllogjan	12
12	Gramaqel	27

¹<https://ask.rks.gov.net/Publication> (raporte për secilin vit të kërkuar)

13	Hulaj	2
14	Irzniq	51
15	Isniq	57
16	Kodrali	8
17	Lëbushë	52
18	Lumbardh	14
19	Lloqan	9
20	Llukë e Epërme	11
21	Llukë e Ulët	10
22	Maznik	7
23	Papiq	1
24	Pobërxhë	15
25	Pozhar	17
26	Prapaqan	11
27	Prokolluk	5
28	Prilep	69
29	Rastavicë	47
30	Ratish i Epërm	8
31	Ratish i Ulët	6
32	Sllup	7
33	Strellc i Epërm	81
34	Strellc i Ulët	53
35	Shaptej	12
36	Voksh	6
37	Vranoc i Vogël	6
Gjithsej		1296

Në komunën e Deçanit aktivitete biznesore ushtrojnë 1296 biznese. Në bazë të kriterëve mbi vlerësimin e madhësisë së bizneseve dhe atë numri i të punësuarve të gjitha bizneset individuale janë të vogla ku aktiviteti i tyre është prodhues, tregtar, ndërtimor dhe shërbyes.

Në vitet e fundit qeverisja lokale në Deçan² ka zbatuar një sërë masash reformuese me qëllim të përmirësimit të ambientit të biznesit në komunë. Si rrjedhojë e këtyre reformave, tani ndermarrjet e vogëla dhe të mëdha- NVM-të regjistrohen përmes Qendrës Komunale për Regjistrimin e Bizneseve.

Tabela 4 :Ndërmarrjet ekonomike sipas sektoreve ekonomik për vitin 2022

²Draft –Plani Zhvillimor Komunal 2023-2028

Ndërmarrjet ekonomike, sipas sektoreve ekonomik për vitin 2022 ³	
Seksioni - Titulli	Ndërmarrje (nr.)
	2022
A - Bujqësia, pylltaria dhe peshkimi	10
B - Xehoret dhe gurëthyesit	0
C - Industria përpunuese	9
D - Furnizimi me energji elektrike, gaz, avull dhe ajër për kondicionim	2
E - Furnizimi me uje; kanalizimi, menaxhimi me mbeturina dhe aktivitetet rehabilituese	1
F - Ndërtimitaria	17
G - Tregtia me shumicë dhe pakicë; riparimi i mjeteve motorike dhe motoçikletave	22
H - Transporti dhe magazinimi	1
I - Akomodimi dhe aktivitetet e shërbimit të ushqimit	12
J - Informimi dhe komunikimi	5
K - Aktivitetet financiare dhe te sigurimit	0
L - Aktivitetet e patundshmërive	2
M - Aktivitetet profesionale, shkencore dhe teknike	7
N - Aktivitetet administrative dhe shërbimet mbështetëse	7
O - Administrata publike dhe mbrojtja; sigurimi social i obligativ	0
P - Arsimi	1
Q - Shëndetësia dhe aktivitetet e punës sociale	4
R - Arte, argëtimi dhe rekreimi	4
S - Aktivitetet tjera shërbyese	2
T - Aktivitetet e ekonomive familjare si punëdhënës; mallera te padiferencuara - dhe shërbime - aktivitetet prodhuese te ekonomive familjare per shfrytezim vetanak	0
U - Aktivitetet e organizatave dhe organeve të huaja	0
Gjithsej	106

Tabela 5: Ndërmarrjet ekonomike, punësimit sipas pronësisë për vitin 2022

Ndërmarrjet ekonomike, punësimi sipas pronësisë për vitin 2022	
Pronesia	Te punësuar (nr.) 2022
Private	2294
Publike- Komunale	52
Publiko (Komunale) - Private	0
Publike- Shoqerore	0
Publiko (Shoqerore) - Private	872
Gjithsej	3218

³<https://www.institutigap.org/documents/reports/De%C3%A7ani.pdf>

Tabela 6: Ndërmarrjet ekonomike, punësimi sipas vendbanimeve për vitin 2022⁴

Ndërmarrjet ekonomike, punësimi sipas vendbanimeve për vitin 2022	
Vendbanimet	Të punësuar (nr.) 2022
Urbane	458
Rurale	1836
Gjithsej	2294

Është inkurajues fakti që numri i përgjithshëm i të punësuarve në sektorin privat ka shënuar rritje ndër vite, duke u bazuar në statistikën që mirret gjatë aplikimit për bizneseve. Ndërmarrjet e llojit SH.P.K kanë mesatarisht numrin e të punësuarve 3-7 ndërsa bizneset individuale 1-3 të punësuar.

Tregtia, prodhimi, ndërtimtaria dhe arsimiti vazhdojnë të punësojnë pothuaj gjysmën e personave të punësuar. Sa i përket pjesëmarrjes në fuqinë punëtore është 44.0 % në këtë periudhë, numri i femrave që i përkasin fuqisë punëtore është 20.0 % ndërsa meshkuj është 65.7 %. Shkalla e papunësisë tek të rinjtë është 50.9 %. Papunësia afatgjate e të rinjve (15-19), që kanë qenë të papunë për më shumë se 12 muaj për këtë tremujor është 50.0 %. Përqindja e të rinjve që nuk janë të punësuar, as në shkollim, as në trajnim – NEET (të intervistuarit e moshës 15-24 vjeç), është 27.1 %.⁵

Duke parë parasysh këtë normë kaq të shprehur, strategjia për zhvillim ekonomik lokal synon të adresoj zgjidhje për përmirësimin e politikave për zhvillim ekonomik lokal duke filluar nga bizneset Individualë që kanë qenë kryesisht START UP, por që kanë gjetur mbështetje dhe disa prej tyre janë përfituese të grandeve nga niveli qëndror dhe një numër i caktuar tyre nga donacione të ndryshme.

Tabela 7: Ndërmarrjet ekonomike, punësimi sipas sektoreve ekonomik për vitin 2022⁶

Ndërmarrjet ekonomike, punësimi sipas sektoreve ekonomik për 2022	
Seksioni- Titulli	Të punësuar (nr.) për vitin 2022
A - Bujqësia, pylltaria dhe peshkimi	413
B - Xehoret dhe gurëthyesit	0
C - Industria përpunuese	43
D - Furnizimi me energji elektrike, gaz, avull dhe ajër për kondicionim	15
E - Furnizimi me uje; kanalizimi, menaxhimi me mbeturina dhe aktivitetet rehabilituese	7
F - Ndërtimtaria	700
G - Tregtia me shumicë dhe pakicë; riparimi i mjeteve motorike dhe motoçikletave	698
H - Transporti dhe magazinimi	6
I - Akomodimi dhe aktivitetet e shërbimit të ushqimit	284
J - Informimi dhe komunikimi	16
K - Aktivitetet financiare dhe te sigurimit	0

⁴<https://www.institutigap.org/documents/reports/Let%C3ABrnjoftim%20%20Komun%C3%Abs%20s%20>

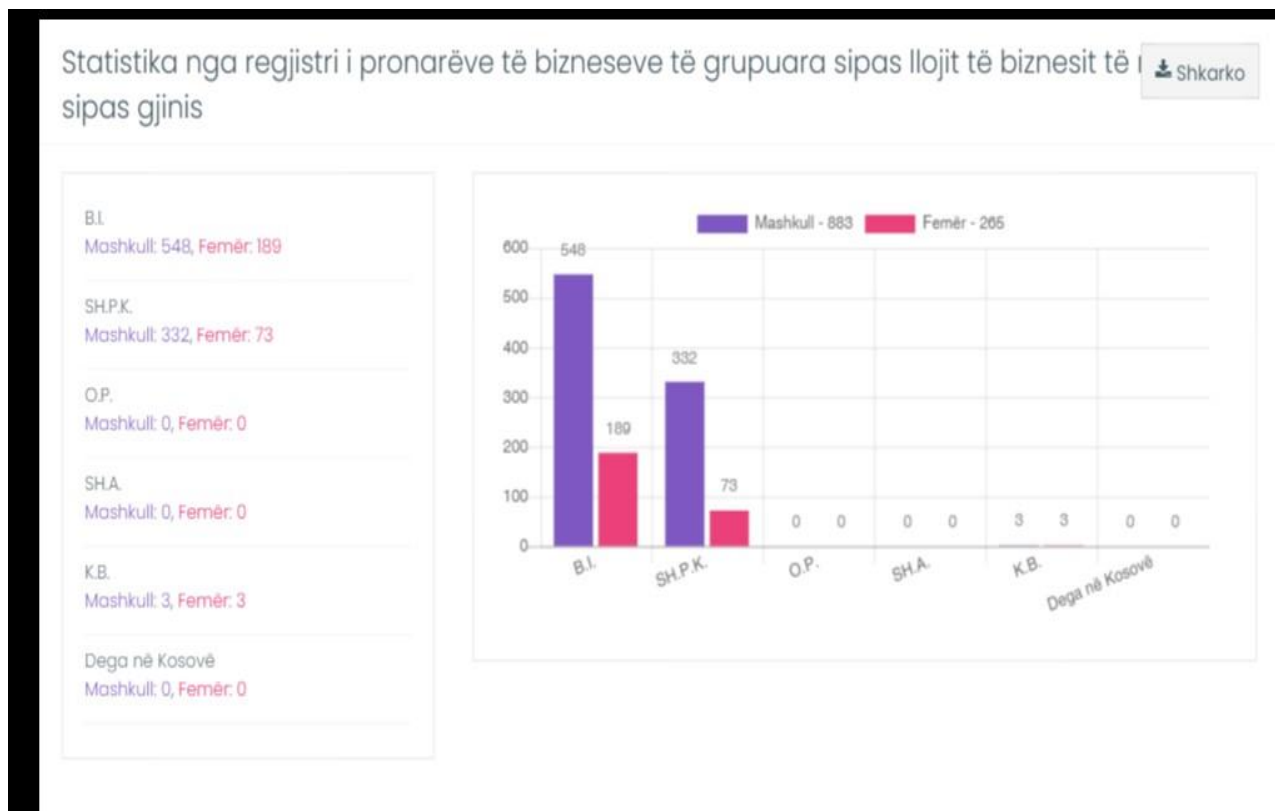
⁵ Agjencia e Statistikave e Kosovës: Seria 5: Statistikat Sociale Anketa e Fuqisë Punëtore TM2 - 2022

⁶<https://www.institutigap.org/documents/reports/Let%C3ABrnjoftim%20%20Komun%C3%Abs%20s%20>

⁷ Agjencia e Statistikave e Kosovës: Seria 5: Statistikat Sociale Anketa e Fuqisë Punëtore TM2 - 2022

L - Aktivitetet e patundshmërive	3
M - Aktivitetet profesionale, shkencore dhe teknike	17
N - Aktivitetet administrative dhe shërbimet mbështetëse	23
O - Administrata publike dhe mbrojtja; sigurimi social i obligativ	0
P - Arsimi	3
Q - Shëndetësia dhe aktivitetet e punës sociale	39
R - Arte, argëtimi dhe rekreimi	18
S - Aktivitetet tjera shërbyese	9
T - Aktivitetet e ekonomive familjare si punëdhënës; mallera te padiferencuara - dhe shërbime - aktivitetet prodhuese te ekonomive familjare per shfrytezim vetanak	0
U - Aktivitetet e organizatave dhe organeve të huaja	0
Gjithsej	2294

Tabela8: Përfaqësimi gjinor në biznesë në muaj dhjetor 2023⁷

8. SFIDAT E ZHVILLIMIT EKONOMIK LOKAL

Në Ligjin për Vetëqeverisje Lokale Nr.03L/-040, përkatësisht në nenin 17, zhvillimi ekonomik lokal është në mesin e kompetencave vetanake të komunave, që, mes tjerash, nënkupton se komunat kanë hapësirë që ta planifikojnë zhvillimin ekonomik lokal të tyre, t'i përcaktojnë përparësitë zhvillimore dhe strukturore, si dhe ta definojnë përkrahjen për zhvillimin ekonomik lokal. Përkundër rregullimit të mirë ligjor dhe përpjekjeve ndër vite, komuna e Deçanit në lidhje me planifikimin e zhvillimit ekonomik lokal, ballafaqohet me sfida ndër sfidat kryesore me të cilat ballafaqohet në aspektin e

⁷Agjencioni për regjistrim Bizneseve – Zyra për Regjistrim Bizneseve në Deçan (Bizneset Aktive) 2023

zhvillimit ekonomik janë kapacitetet pakta komunale për ta ndihmuar zhvillimin ekonomik, mungesa e përkrahjes në nxitje të investimeve në sektorët me prioritet siç është turizmi, shpërputhja e aftësive në tregun e punës, mungesa e qëndrueshmërisë financiare me varësi të madhe në nivelin qendror, pengesa në zhvillimin ekonomik lokal veçanërisht sektorin e turizmit, infrastruktura ligjore centralizuar (Parkun Kombëtar, Zona e Posaçme e mbrojtur) etj. Gjithashtu sfidë tjetër është edhe zhvillimi i ulët i sektorit të prodhimit, mungesa e teknologjisë të avancuar në ferma dhe kultivimi i produkteve bujqësore me vlerë të shtuar, sigurimi i cilësisë në arsim dhe mjedisë shkollor, ofrimi i shërbimeve sociale cilësore, rritja e numrit të shërbimeve nga institucionet e kujdesit primar shëndetësor si dhe zhvillimi i kulturës dhe sportit.

Një ndër sfidat kryesore të sektorit privat mbetet prania e madhe e ekonomisë joformale, qoftë në aspekt deklarimit të punëtorëve, poashtu edhe në aspekt të pagesës së tatimeve dhe pajtueshmërisë ligjore. Ky fenomen e bën shumë të vështirë për kompanitë që veprojnë konformë ligjit që të konkurrojnë në të njëjtin ambient me ato biznese që për një arsye apo tjeëter operojnë në mënyrë joformale. Mungesa e shkathtësive më së shumti vërehet në sektorin e prodhimit, kryesisht përshak të mungesës së punës praktike tek të rinjtë e interesuar për punë. Një përqindje shumë e madhe e bizneseve nga sektori i prodhimit apo hasin më shumë vështirësi në rekrutimin e punëtorëve me aftësitë dhe shkathtësitë e nevojshme. Bizneset nga sektori i prodhimit kanë vështirësi në gjetjen e punëtorëve me kualifikime specifike, që janë të nevojshme në procese të prodhimit, si: saldatorë, makinistë, zdruckhtarë, teknikë të ushqimit, kuzhinierë etj. Për më tepër trajnimi i punëtorëve të rinjë paraqet shpenzime të larta për biznese, por njëkohësisht ata nuk kanë garanci që personat e trajnuar do të qendrojnë të punojnë në bizneset tyre. Sfidë kryesore për bizneset e Deçanit emigrimi i fuqisë punëtore po ashtu mbetet plasimi i prodhimeve në tregjet e huaja, ndërtimi i kapaciteteve të brendshme për eksport, planifikimi i eksporteve, çertifikimi I produkteve dhe bizneseve të tyre me standart të cilësisë si: ISO9001, ISO 14001, ISO 22000/HACAP; ISO 27001, etj.

Strategjia e Zhvillimit Ekonomik Lokal dhe Plani i Veprimit 2023-2030 i adreson të gjitha problemet aktuale me të cilat ballafaqohet komuna dhe ofron zgjidhje praktike që përmirësojnë komunën e Deçanit në raport me komunat e tjera. Në pajtueshmëri me pozicionin e synuar konkurrues dhe mundësi buxhetore janë përcaktuar objektivat dhe synimet për periudhën 2023-2030.

Realizimi i projekteve strategjike të komunës duhet të bëhet edhe përmes thjeshtimit të procedurave për përdorim të pronës komunale në raport me investitorët potencial. Siç dihet është e hartuar korniza ligjore nga niveli qendror për investime strategjike e cila mundëson nxitjen, tërheqjen dhe krijimin e kushteve për realizimin e investimeve strategjike⁸. Komuna e Deçanit ka bërë kërkesë për zona të zhvillimit me inetrës në kuadër të Bjeshkëve të Nemura të Parkut Kombëtar. Ky fond i tokave mund të planifikohet për dhënie në shfrytëzim, krijimi i kushteve për infrastrukturë përcjellëse në pronat komunale, për të mundësuar realizimin projekteve strategjike në nivel lokal për sektorin e turizmit.

Implementimi i kësaj strategjiekërkon bashkëpunim të ngushtë në mes nivelit qendror dhe lokal, poashtu të komunitetit të bizneseve dhe qytetarëve. Përmes bashkëpunimit në zbatim, krijohen kushte që të ndërtohet një ekonomi lokale që nxit rritjen dhe zhvillimin për të gjithë.

---

⁸Republika e Kosovës, Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal: "Strategjia për vetëqeverisje lokale 2016-2026", Prishtinë, Shkurt, 2016

9. TË DHËNAT GJEOGRAFIKE

Komuna e Deçanit ka një pozitë mjaftë të mirë gjeografike. Nodhet në pjesën Perëndimore të Kosovës dhe të Rrafshit të Dukagjinit. Gjendët pothuajse në qendër të Ballkanit, në vijën ajrore nga Deti Adriatik më gjatësi 90 km, kurse 220 km gjatësi nga Deti Egje. Në Perëndim kufizohet më Republikën e Shqipërisë që shtrihet prej PT-1660 deri PT-2366 në gjatësi prej 13850 m. Në Veri-Perëndim kufizohet me Malin e Zi PT-2366 deri 2424 me gjatësi 9750 m.

Në Veri kufizohet me Komunën e Pejës PT-2424 deri 460 [Maznik] me gjatësi prej 50550m.

Në Jug-Lindje dhe Jug kufizohet me Komunën e Gjakovës dhe Junikut nga PT-460 deri PT- 1660 [Rajoni i gjerë i Rrasës së Koshares].

Komuna e Deçanit shtrihet në një sipërfaqe prej 293,948,468.50 m² ose 293,94 km² dhe përfshinë 136 banorë për km²

- 5504.53 sipërfaqe e shfrytëzuar e tokës bujqësore/sipërfaqe ha
- 4302.07 tokë e punueshme /arë sipërfaqe ha
- 198.6 ha kopshte ha
- 1873 livadhe ha
- 150.4 ha - tokë bujqësore e papërdorur sipërfaqe ha
- 15995.4 ha - tokë pyjore sipërfaqe ha-park kombëtar Bjeshket e Nemura
- 790.7 Zona e vecantë e mbrojtur rreth manastirit të Deçanit ha
- 378.6 tokë jo bujqësore sipërfaqe ha
- 200.75 tokë e degraduar (depone, ndërtime) sipërfaqe ha

Komuna e Deçanit ka një qendër administrative dhe 38 fshatra. Qyteti i Deçanit nga kryeqyteti (Prishtina) ka një largësi prej 90 km.

Në këtë hapësirë jetojnë rreth 40,019 banorë, sipas regjistrimit të popullsisë të vitit 2011.

Lartësia mbidetare varion nga 412 lartësi mbidetare në fshatin Maznik deri në 2530 m lartësi mbidetare në majën e Marjashit. Në sajë të krijimit të relievit Komuna e Deçanit ndahet në dy pjesë:

- Në Ultësirë që është pjesë e rrafshit të Dukagjinit;
- Dhe në Lartësi që përfshin masivin e Bjeshkëve të Nemuna (Alpet shqiptare)

Bjeshkët e Nemuna, apo Alpet shqiptare, shtrihen në pjesën Perëndimore të Komunës së Deçanit, që i takon nga sipërfaqja e përgjithshme e parkut, ka përfshirje me këtë sipërfaqe prej 16,786 ha, apo 27% nga territori i Bjeshkeve të Nëmuna.

Lartësitë e Bjeshkëve të Nëmuna pak ndryshojnë nga lartësia e vargmaleve alpine. Këto janë pjesët më të larta dhe më shkëmbore të vargmaleve të siujdhesës Ballkanike.

10. TË DHËNAT KLIMATIKE

Deçani ka klimë kontinentale me ndikim të klimës mediterane. Gjatë vitit në Deçan ka 1975 orë me diell. Viset e ulëta të Deçanit karakterizohen me temperatura relativisht të larta me vlerë mesatare vjetore më tepër se 11°C, me muajt më të nxehtë gushtin dhe korrikun 21.7° C dhe 21.68°C dhe me muajin më të ftohtë janarin – 0.5°C.

Lagështia mesatare e ajrit gjatë vitit është 70.2% në të cilin rast rritja është dukshëm më e madhe prej verës nga dimri për 17.5% se sa zvogëlimi prej dimrit në drejtim të verës.

Në këtë rajon vranësirat mesatare vjetore janë 58% gjatë së cilës frekuenca e ditëve të kthjellëta është 60.5 (16.6%) në vit, ndërsa e ditëve pa diell 119,3 ditë (32.6%). Zgjatja mesatare vjetore e zënies së diellit për shkak të ndikimeve orografike është më e vogël se sa mesatarja për Kosovë dhe është 1972 orë, nga e cila në Korrik 293,6 orë, ose 72.1% diell në vit. Sasitë e të reshurave në këtë rajon janë ndër më të mëdhatë në Kosovë. Në viset e ulëta është 724,6 lit/m², në viset malore të Bjeshkëve të Nemuna sasitë mesatare të të reshurave arrijnë më tepër se 1.300 lit/m².

Era, shpejtësia mestare e erës gjatë vitit është 16 m/s, ndërsa ajo maksimale arrin deri më 26,5 m/s. Më së shumti fryn era nga veriu dhe veriperëndimi;

Trashësia e borës në viset kodrinore-malore, gjatë dimrit arrinë deri më 50 cm, në viset më të larta (bjeshkë) edhe mbi 1m, kurse në lartësitë e mëdha malore (alpine) qëndron gjatë tërë vitit.

Shi bie më së shumti në pranverë dhe vjeshtë edhe atë mesatartisht 900-1500 mm. Elementet kryesore që i përkasin komunës janë: moti i kthjellët, lartësia e lartë mbidetare e bjeshkeve të Deçanit, temperatura të freskëta gjatë verës dhe mjaft të ftohta gjatë dimrit, reshjet atmosferike me sasi të bollshme të ujërave. Kushtet e këtilla klimatike mundësojnë zhvillimin e aktiviteteve rekreative gjatë gjithë vitit e sidomos ato sportive (skijimit) gjatë sezonës së dimrit.

11. TË DHËNAT DEMOGRAFIKE

Bazuar në regjistrimin e popullsisë të vitit 2011, është 40019 banor ku dendësia e popullsisë në komunën e Deçanit është rreth 136 banorë në 1 km², që është nën mesataren në nivel vendi prej 165 banorë në 1 km². Në disa vendbanime që kanë numër më të madh të popullsisë edhe dendësia është shumë më e lartë dhe e kundërta në vendbanimet që kanë numër të vogël të popullsisë edhe dendësia është shumë më e vogël. Sipas Raportit për Vlerësimin e Popullsisë së Kosovës i publikuar nga ASK-ë në fund të vitit 2021 komuna e Deçanit kishte 42,755 banorë⁹.

Tabela 9: Të dhënat nga Regjistrimet e popullsisë në periudhat 1948–2011 për komunën e Deçanit

Viti	Ekonomitë Familjare		Popullsia		Madhësia e Familjes (Numri i antarëve në Ekonomitë Familjare)	
	Komuna	Qyteti (Vendbanimi Deçan)	Komuna	Qyteti (Vendbanimi Deçan)	Komuna	Qyteti (Vendbanimi Deçan)
1948	23	188	17840	1205	7.6	6.4
1953	2	226	19223	1339	7.8	5.9
1961	2	327	22230	1829	7.7	5.6

⁹ASK-ë; Vlerësimi i Popullsisë së Kosovës 2021, Prishtinë, qershor 2022

1971	3	431	27478	2585	8.4	6.0
1981	4	519	35577	3280	8.8	6.3
1991 ¹	5 0	721	42898	4440	8.5	6.1
2011 ²	5 8	602	40019	3803	6.8	6.3

Të dhënat e shtimit natyror për vitin 2021 janë vlerësuar duke i shfrytëzuar të dhënat për lindjet dhe vdekjet nga Agjencia e Statistikës së Kosovës për vitin 2021 për komunën e Deçanit. Gjatë vitit 2021 në komunën e Deçanit janë shënuar 554 lindje dhe 279 vdekje. Bazuar në këto të dhëna është llogaritur shkalla e shtimit natyror për vitin 2021 është 275, gjithsej popullsia dhe shtimi natyror për 31 dhjetor 2021 është 42.755. Nëse i analizojmë të dhënat për numrin e popullsisë për komunën e Deçanit prej vitit 1948– 2011 del se numri i popullsisë ka rritje për 22,179 banorë.

Sipas moshës: Mosha e re 0-14 vjeç merr pjesë me 26.2% në popullsinë e Deçanit, ndërsa grup-moshat 15-64 që është popullsi aktive (e aftë për punë) merr pjesë me 66.4%, kurse mosha 65 vjeç e më tepër kanë pjesëmarrje të vogël me rreth 7.4% të popullsisë së përgjithshme. Në përgjithësi grup moshat e popullsisë 15-64 vjeç dominojnë në popullatën e përgjithshme.

Sipas gjinisë: në grup moshat 15-19 vjeç, raporti meshkuj/femra është 50.3% / 49.7% femra, derisa në grup moshat 30-44 vjeçare dhe 50 e më shumë vjeç dominon gjinia femrore. Gjatë vlerësimit të popullsisë për komunën e Deçanit në vitin 2028 është marrë për bazë komponenti themelor që ndikon drejtpërdrejtë në rritjen demografike siç është shtimi natyror. Sipas të dhënave të vlerësuar nga Agjencia e Statistikave të Kosovës për periudhën 2011 deri 2028 del se në komunën e Deçanit për çdo vite kemi shtim natyror të popullsisë prej 225 banorë. Në fund të vitit **2021** komuna e Deçanit kishte **42,755** banorë¹⁰. Si rezultat përlllogaritja e rritjes se popullsisë për vitin 2028, popullata e komunës së Deçanit do të jetë rreth **44,126 banorë**.

12. ZHVILLIMI EKONOMI

Komuna e Deçanit ka një bazë mjaft të mirë të zhvillimit ekonomik, bazuar në resurset ekzistuese. Ekziston mundësia e zhvillimit të shumë sektorëve ekonomik, filluar nga veprimtaritë primare ekonomike, ato sekondare, terciare e shërbyese. Sipërfaqet e konsiderueshme me tokë bujqësore, pyje, ara, livadhe e kullosa, ofrojnë një bazë të mirë për zhvillimin e aktiviteteve primare ekonomike. Gjithashtu, kjo komunë ka bazë të mirë edhe në veprimtari të lehta industriale, ndërsa bukuritë natyrore ofrojnë mundësi të mirë për zhvillimin e turizmit. Komuna e Deçanit duhet të ofroj shërbime edhe më efikase në të ardhmen dhe kjo mund të realizohet me një angazhim serioz dhe profesionalizëm në ngritjen e kapaciteteve human ne fushën e turizmit. Tërë planifikimi për zhvillimin e ardhshëm ekonomik të komunës duhet të mbështetet në potencialet ekzistuese natyrore dhe kulturore dhe në avancimin e mëtejme të resurseve humane.

Qëllimi kryesor është që të arrihet një zhvillim i qëndrueshëm ekonomik duke i shfrytëzuar resurset në mënyrë racionale, por gjithsesi duke i lënë mundësinë edhe gjeneratave që vijnë për t'i shfrytëzuar ato resurse. Hapësira e komunës së Deçanit ka dallime të theksuara sa i përket strukturave ekonomike, sociale dhe natyrore. Bazuar në këto dallime, edhe propozimi i zhvillimit ekonomik do të këtë një diversitet të pasur. Tri mundësi qe ofron kjo komune si pjesa rurale për zhvillimin e eko turizmit, pjesët historike dhe bjeshkët e Deçanit.

¹⁰ASK-ë; Vlerësimi i Popullsisë së Kosovës 2021, Prishtinë, qershor 2022

Zhvillimi i industrisë së lehtë dhe i ndërmarrjeve të vogla dhe të mesme NVM-ve

Komuna e Deçanit, për krijimin e një ambienti tërheqës për biznes dhe një strukturë e industrisë së lehtë konkurruese bazohet në potencialin e resursit natyror, i cili ka një ndikim të konsiderueshëm në ekonominë e komunës së Deçanit, në veçanti zhvillimin e agro turizmit dhe agro industrisë.

NVM-të tashmë kanë një ndikim të konsiderueshëm në ekonominë e komunës dhe konsiderohet që zhvillimi i mëtutjeshëm i tyre krijon kushte për rritje të shpejtë të punësimit dhe njëkohësisht mundëson shfrytëzimin e potencialeve lokale: produkteve bujqësore si lëndë e parë dhe fuqisë punëtore në dispozicion. Politikat zhvillimore në komunë bazohen në rritjen e potencialit intenzivë të këtij sektori, formimi i grupimeve në degët konkurruese dhe shpërndarja efiçente hapësinore e aktiviteteve ekonomike.

Koncepti i zhvillimit ekonomik të NVM-së për ushtrimin e veprimtarisë së tyre komuna e Deçanit duhet të planifikojë zona për ushtrimin e veprimtarisë së industrisë së lehtë, agro turizëm dhe shtrirjen e veprimtarive të NVM-së sipas ndikimit të tyre në mjedis.

Veprimtaritë ekonomike terciare-sektori shërbyes si tregtia me pakicë, hoteleria, zejete, bankat, etj. do të promovohen për zhvillim përgjatë korridoreve kryesore në zonën urbane. Zhvillimi i rrjetit të kapaciteteve për furnizim dhe shërbime do të bëhet në përputhje me frekuencën e përdorimit të tyre: kapacitetet e furnizimit të përditshëm duhet të bëhen në përputhje me shpërndarjen hapësinore të popullsisë. Edhe në zonat rurale gjithashtu është e nevojshme të ofrohen shërbime për të përmbushur nevojat themelore të përditshme të popullatës.

Të mbështeten dhe përkrahen NVM-ve sipas një plani afatmesëm që nënkupton edhe intensifikimin e bashkëpunimit komunë-biznese për ndërtimin e partneriteteve publiko-private, ku në fshatin Dranoc është caktuar hapësira për parkune biznesit

¹¹ *Harta1 : Parku I biznesit në fshatin Dranoc*

¹¹Draft-Plani Zhvillimor Komunal 2023-2028

TURIZMI

Në komunën e Deçanit turizmi është një perspektivë që paraqet një shtyllë kryesore të qëndrueshme për zhvillimin ekonomik lokal. Komuna e Deçanit, shquhet për vlera të rralla të trashëgimisë natyrore dhe trashëgimisë kulturore me asetë unike turistike. Pozita gjeografike, relievi, klima, burimet ujore, peizazhet, grykat, bota e pasur bimore dhe shtazore janë parakushte ideale dhe potencial i lartë për zhvillimin e turizmit dhe ekoturizmit. Deçani ka mundësi të mira të llojeve të turizmit si:

- Turizmimalorë;
- Turizmi rekreativ-sportiv;
- Turizmi verorë dhe dimëror;
- Speleoturizmi (shpellave);
- Turizmi rural (ekoturizmi rural);
- Turizmi edukativ arsimor;
- Destinacion ekoturistike në zonën e veqanta të mbojtura.

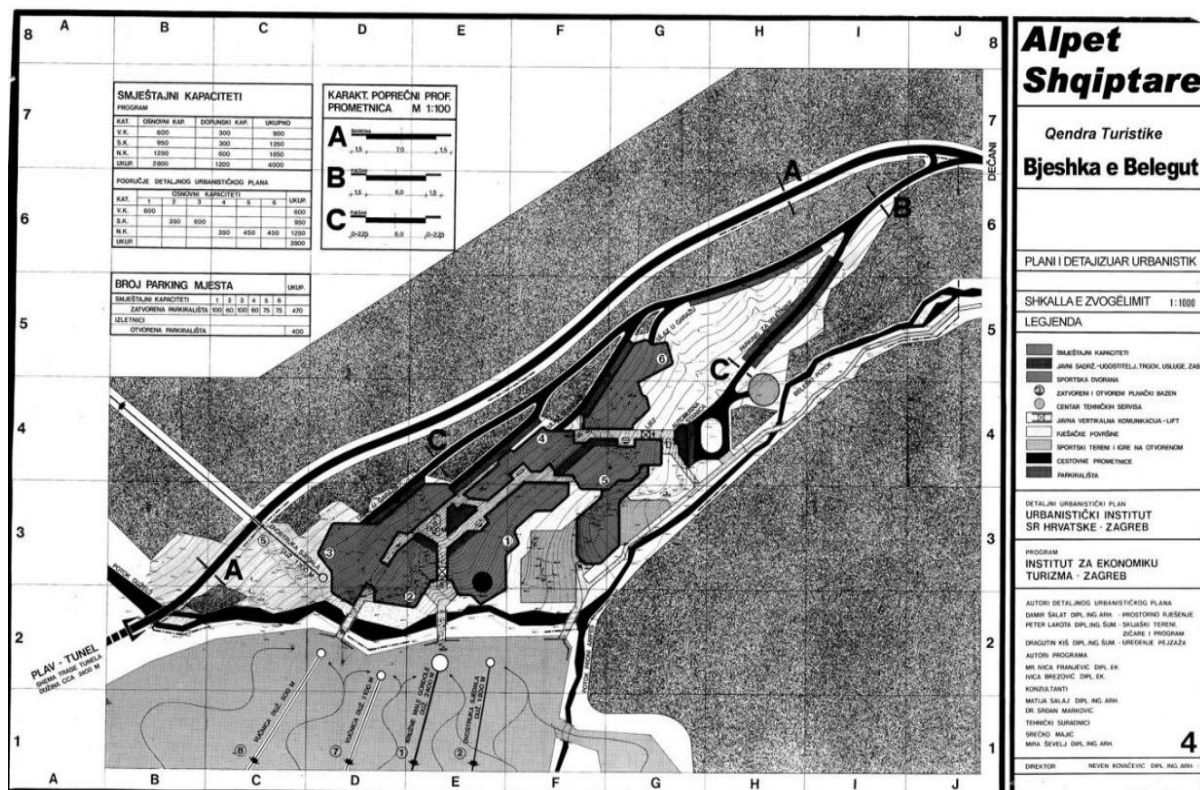
Turizmi malor dhe ecja në natyrë

Në zonat e thella malore të bjeshkëve të Deçanit ekzistojnë shumë shtigje malore të cilat paraqesin mundësi reale për zhvillimin e ecjes në natyrë, shëtitjeve malore me biçikleta por edhe të ekspeditave dhe kampingjeve, Bjeshka e Belegut e cila ka shenjzimin me gjatësi 4.2 km (sinjalistikë) gjithashtu është tabelat orientuese të cilat janë dhe vendosura në të gjitha bjeshkët me vendpushimore-pika pushuese dhe pikat ushqyese për kafshët.

Turizmi rekreativ dhe sportiv

Bjeshka e Belegut gjendet larg qytetit të Deçanit me një distancë 28 km. Kjo bjeshkë ofron natyrë me pamje magjepsë të majës së Marijashit dhe varg maleve të “Bjeshkëve të Nemuna”. Në vitin 1978 është hartuar plani i fizibilitetit ekonomik nga “Instituti për zhvillim ekonomik” i Zagrebit si qendër e skitarisë. Infrastruktura rrugore është e mire dhe e asfaltuar me gjatësi 6 km, e pa asfaltuar 6 km në zonën e mbrojtur ndërsa parashihet të asfaltohet edhe 12 km e cila rrugë ndërlidhe Deçanin me Malin e Zi. Bjeshka e Belegut, ofron kushte të mira për turizmin dimëror, pasi trashësia e borës shkon 3-5 m në lartësinë 2200 m, me gjatësi shtigjesh 1-5 km. Vetë ekspozicioni i këtyre terreneve, veri-perëndim, verilindje dhe jug-lindje, ofron kushtet e krijimit të shtresave cilësore të dëborës, prej fundit të muajit dhjetor, deri në muajin qershor. Pranvera dhe vjeshta i japin një koloritet të jashtëzakonshëm kësaj natyre, ku tërë territori derdhet në spektrin e ngjyrave të llojllojshme. Bjeshka Belegut paraqet një pikë të rëndësishme jo vetëm për zhvillim lokal, por dhe për Kosovën në përgjithësi ku duhet të shtohet numri i bujtinave dhe infrastruktura përcjellëse, rrugore, elektrifikim, uji (sanitacion), dhe hotele.

Harta 2-Projektii Qendrës Turistike Bjeshkë e Belegut

Turizmi veror dhe dimëror

Është i përshtatshëm për zhvillimin e kësaj pjesë duke u bazuar në burimet e shumta ujore, peizazhet piktoreske, terrenet e përshtatshme për ndërtimin e shtigjeve të skijimit si dhe prania e bujtinave që janë parakusht i mirë edhe për zhvillimin e turizmit. Lokacionet që ofrojnë kushte të mira dhe kanë vlera turistike janë: Bjeshka e Belegut dhe Deçanit.

Shtegu i hekurt “VIA FERRATA”, është një atraksion i veçantë turistik për ecje dhe ngjitje, që ndodhet përgjatë Grykës së Deçanit të Kërshi i Qelisë, 4 km larg qendrës së qytetit, shtegu i ngjitjes është me gjatësi 407 metra

Speleoturizmi (shpellave)

Për opinionin e gjerë nuk janë të njohura bukuritë natyrore të Shpellës së Bojkut dhe shpella në fshatin Belle, në të cilën shihen gjurmët e njerëzimit që kanë qenë aty brenda po ashtu nën shpellë ka edhe liqen dhe burime të tjera ende të pa hulumtuara dhe studiuara që janë pasuri për vendin.

Gjithashtu speleoturizmi në komunën e Deçanit nuk është i hulumtuar aq sa duhet ku mund të ketë edhe shpella të tjera në territorin e komunës.

Turizmi rural

Në shumë zona rurale të komunës së Deçanit, ka potencial arkitektonik-kullat monumente materiale duke përfshirë edhe kulturën shpirtërore ku ende ruhen shumë zakone, tradita, lojëra, këngë, veshje e ushqime tradicionale që ofrojnë kushte të mira për zhvillimin e këtij lloji të turizmit. Këto pasuri të jashtëzakonshme kulturore janë një mundësi e mirë e zhvillimit të turizmit rural dhe promovimit të këtyre vlerave. Në veçanti për këto vlera shquhen fshatrat që shtrihen në pjesën malore dhe pjesën rurale të cilat janë:

- Pleqe;
- Belle;
- Hulaj;
- Voksh;
- Drenoc;
- Gillogjan;
- Isniq;
- Dubovik etj.

Turizmi edukativ arsimor

Ekosistemet e paprekura malore, prania e llojeve të rralla bimore e shtazore, shpellat e pa huluntuara, kanionet e lumenjeve, rrjedhat e shumta ujore dhe pasuritë nëntokësore të Deçanit kanë potencial edhe për zhvillimin e aktiviteteve edukative e kërkimore me nxënës, studentë dhe shkencëtarë nga Kosova por edhe për ekspedita të huaja hulumtuese.

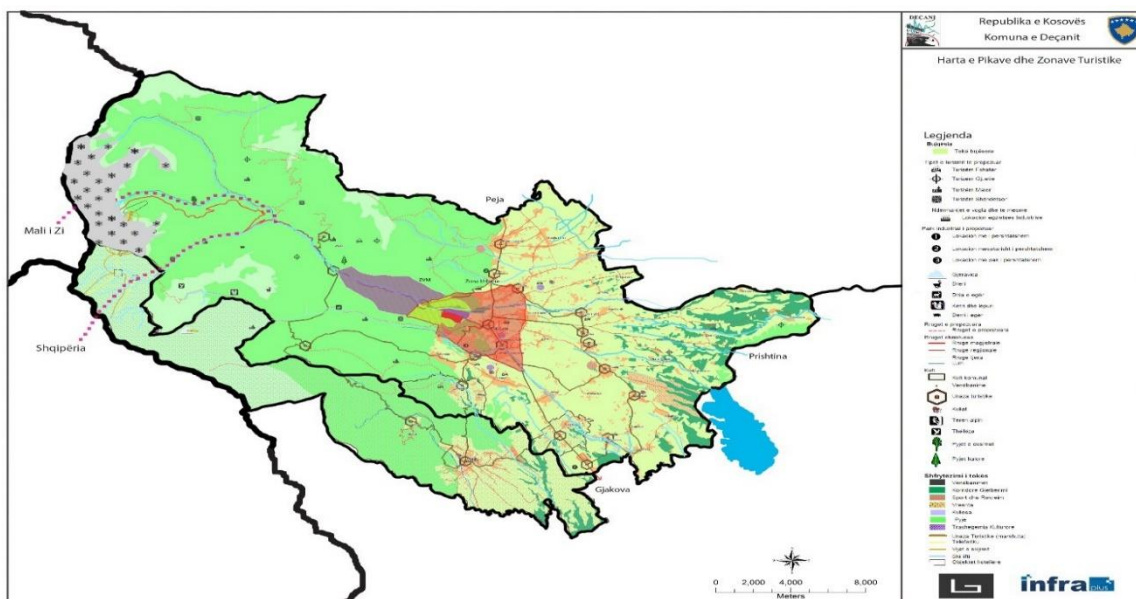
Destinacion ekoturistike në zonat e veqanta të mbojtura

Burimi i ujit mineral është një ndër pikat më të rëndësishme turistike që ka Deçani. Kjo pasuri i jep mundësi Deçanit për ngritjen e infrastrukturës për kurim të sëmundjeve ngjitëse, sëmundjeve të lëkurës, sëmundjeve të eshtrave, etj. Burimi mineral është në masivin gëlqeror, në pjesën e majtë të lumit. Është burim i tipit karstik. Uji, nga këta gurë gëlqerorë, del nga disa çarje dhe plasa në sipërfaqen e tokës dhe një pjesë në aluvionet e lumit. Kapaciteti i burimit mineral, sipas një pompimi testues, vërtetoi se me këtë sasi të prurjes së ujit mineral: $Q = 16 \text{ l/s}$, 80 metra më poshtë nuk kishte rrjedhje të ujit, ndërsa në metrin 175 m rrjedhja e ujit ishte $Q = 1,4 \text{ l/s}$. Mbi metrin 170 m, rritet kapaciteti në $Q = 5,6 \text{ l/s}$, në metrin e 80 m, $Q = 7,0 \text{ l/s}$ dhe mbi 31 m, prurja e ujit ishte $Q = 16 \text{ l/s}$. Ky burim derdhet në një bazen të krijuar nga vet banorët e Deçanit, në mënyrë që të shfrytëzohet për nevojat e tyre, edhe pse kushtet e këtij bazeni nuk janë shumë të mira për t'u përdorur si duhet. Konflikti me manastirin e Deçanit ka penguar që në këtë vend të investohet dhe të krijohen kushte më të mira për shfrytëzimin e këtij burimi. Edhe pse në këto kushte jo të mira, ky vend vizitohet shumë jo vetëm nga banorët e Deçanit, por edhe nga mbarë Rrafshi i Dukagjinit, pasi siç e kemi cekur më lart, ky ujë ka veti shëruese, si për sëmundjet e lëkurës, ashtu edhe për shumë sëmundje të eshtrave, duke përfshirë edhe problemet reumatike.

Harta 3- Harta e pikave dhe zonave turistike

12.3

12.3

Priotitetet për zhvillimin e turizmit në komunën e Deçanit

Duke pasur parasysh se për ndërtimin e një qendre bashkëkohore, turistike me sezon aktive verore dhe dimërore duhet një kohë e gjatë dhe mjete të konsiderueshme investive si dhe përkrahja e nivelit qendror. Ndërtimi që parashikohet të kryhet është në të gjitha Bjeshkët e Nemuna të Komunës së Deçanit. Ndërtimi i këtyre qendrave parashihet të kryhet në disa etapa. Investimet në fillim duhet të orientuar në zhvillimin e lokaliteteve që lidhen më mirë në rrjete rrugore dhe kanë potencial të pasur resurcesh, ku duhet të respektohet parimi i koncentrimit të ndërtimeve turistike dhe të konceptit të marketingut (brendit). Në procesin e ndërtimit dhe të organizimit të përmbajtjeve turistike malore një kujdes i veçant duhet t'i kushtohet ruajtjes dhe përparimit të sistemit ekzistues ekologjik të Bjeshkëve të Nemuna. Çdo cenim i barazpeshës do të kishte pasoja negative në mundësitë e valorizimit turistik. Prandaj organizimi i parkut kombëtar në rajonin e hapësirës të komunës së Deçanit është një hapë i rëndësishëm në shfrytëzimin e organizuar optimal të mundësive potenciale të këtij rajoni.

Destinimi i Komunës së Deçanit si vend turistik brenda Bjeshkëve të Nemuna, zonat që duhet të përcaktohen si zona zhvillimore dhe lokalitete me potencial në ofrim të turistëve, të cilat zona do të jenë në funksion të rëndësishëm i zhvillimit ekonomik lokal. Dihet që turizmi, falë funksionit të tij ekonomik si shtyllë kryesore zhvillimore në komunën e Deçanit, shfaqet si katalizator i rëndësishëm hapësinor i veprimtarive ekonomike si dhe një nga faktorët e rralle të integritit rajonal. Në një të ardhme të afërt për një zhvillim të qëndrueshëm dhe koordinim të aktiviteteve duhet të harmonizohen planet e zhvillimit të turizmit të kësaj zone me shtetet fqinje. Në konceptin e zhvillimit të turizmit janë identifikuar zonat me kapacitete:

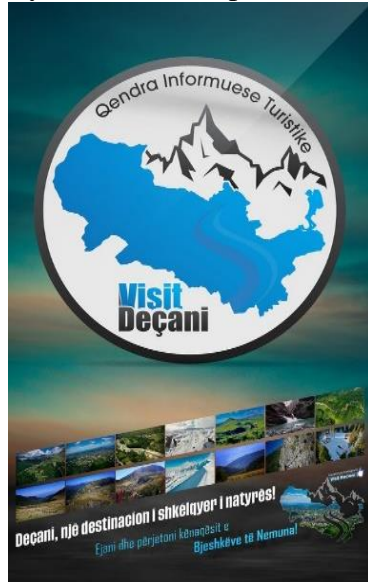
Zonat dhe lokalitetet Turistikë të Deçanit:

- Lokaliteti i Luginës së Lumëbardhit;
- Lokaliteti Luginës së Lloqanit;
- Lokaliteti i Podit të Gështejave;
- Lokaliteti i Pishavetë Deçanit;
- Lokaliteti i Bellesë dhe Pleqës;
- Lokaliteti i i Kozhnjerit;

- Lokaliteti(Bjeshka e Belegut,Prejlepit,Roshkodolit,Milishevcit,Zllonopoja,Baballoqit),
- LokalitetiBjeshka:Zallii Rupës,Carrabregu,Deqani,Pllaqica eVokshit,Stanishta eZogut,Dobroshhit,Kurvalla.
- Lokaliteti i Bjeshkëve tëStrelleit
- Lokaliteti i Radoniqit,
- Trashëgimia natyrore dhe kulturore në Qytetin e Deçanit
- Trashëgimia kulturore në fshatrat e Deçanit.

Zyra Turistike Informuese dhe Produkti trustike

Zyra informuese për turizëm ofron të dhëna për turizmin në Komunën e Deçanit.

Foto: Logoja, Deçani një destinacion i shkëlqyer i natyrë

Edhe përkundër të shumë të mirave që posedon kjo pjesë ekziston edhe databazë e dhënave të prezantuara në formë të ueb faqes turistike,¹²ku janë të prezantuaranga komuniteti, shoqëria civile po ashtu janë edhe organizimet të evenimenteve tradicionale (dita e qethave të deleve, dita e lames, dita e mjaltit, dita egështenjës, dita e rakisë) etj. Është e domosdoshme të bëhet digjitalizimi dhe rrjetëzimi me qendrat e tjera turistike ndre-komunal dhe rajonal.

Zhvillimi i turizmit ndërkufitar Kosovë-Mali i Zi-Shqipëri në Bjeshkët e Nemuna

Një prioritet që duhet kushtuar rendësi është edhe bashkëpunimi ndërkufitar, i cili konsiston në turizmin malor, ecjen nëpër shtigjet që lidhin këto tri shtete nëpër viset më të larta dhe fshatrat e largëta malore të Bjeshkëve të Nemuna. Shtegu turistik “Majat e Ballkanit” (Peaks of the Balkans), është i gjatë 192 km që krijon një rreth të mbyllur në të tria shtetet, Shqipëri (Theth), Mali i Zi (Plavë) dhe Kosovë (Deçan bjeshka e Milishevcit dhe përfundon në Bjeshkët e Rugovës-Pejë).

Vizita mund të filloj nga cilido shtete. Këto shtigje mund të kalohen për 10-13 ditë varësisht nga interesimi, kërkesat dhe kondicioni i vizitorëve, shëtitja është e organizuar dhe shoqërohet me udhëheqës turistik që do t’i sjellin përmirësim gjendjes socio-ekonomike.Këto aktivitete do të kenë ndikim direkt në ngritjen ekonomike të banorëve duke krijuar mundësi mbështetje për ndërtimin e kapaciteteve për shërbime, bujtinat dhe infrastrukture përcjellëse hotelerie.Mundësitë për bashkëpunim ndërkufitar mes tri shteteve-Kosovë, Shqipëri, Mali i Zi janë të mëdha, pasi që këtë e mundëson pozita e cila i lidh ato me zonat përtej kufijve si:

- Lugu i Shkodrës lidhë Roshkodol me Shkodrën;
- Tre kufiri qe lidh Plave (Malin e Zi) dhe Shkodër (Shqipërinë) Roshkodoli, Bjeshka e Belegut.

¹²decanitourism.org

Harta 4: Shtegu i shetitjes – Shqipëri, Kosovë, Mali i Zi

Shtegu i ecjes- Via Dinarica

Shtetirja në shtegun Via Dinaricës përfshinë gjatësinë për 120 km përmes Parkut Kombëtar të Bjeshkëve të Nemuna. Itinerari është i ndarë në tre shtigje të ndryshme: Shtegu i Bardhë është shumë sfidues, pasi kalon majat më të larta; Gjurma e Gjelbër shkon më në jug përmes luginave, pyjeve, lumenjve dhe fshatrave; Gjurma Blu që ndjek bregun e Adriatikut në jug. Via Dinarica kalon nëpër mjedise të pacenuara natyrore, por edhe vende historike me shtëpi barinjsh tradicionale, fortesa guri dhe mbetjet e gjurmëve të lëna ndër shekuj nga ilirët, romakët, sllavët, osmanët dhe serbët, si kishat katolike, xhamitë myslimane dhe manastiret ortodokse.

Projekti synon të krijojë një turizëm të qëndrueshëm që mund të nxisë rritjen e komuniteteve në fjalë. Projekti synon zhvillimin e industrisë së turizmit në zhvillim të Kosovës. Për Bashkimin Evropian Via Dinarica simbolizon rimarrjen e një rruge të lashtë që bashkon popujt ballkanikë. Turizmi i qëndrueshëm është një shtyllë e politikave evropiane dhe atyre të Agjencisë Italiane për Bashkëpunim dhe Zhvillim (Aics) pasi është një mjet për promovimin e përfshirjes sociale të komuniteteve malore dhe zhvillimit të gjerë ekonomik.

PRODUKTI TURISTIKE

Ndër fushat kryesore të zhvillimit të një vendi është padyshim turizmi. Qyteti ynë Deçani, është një nga komunat që është e bekuar me bukuri të rralla, me një natyrë mahnitëse, me vende atraktive turistike e kulturore. Bjeshkët që e karakterizojnë qytetin tonë, kullat si vlerë e veçantë e trashëgimisë tonë kulturore, mullinj të vjetër, panairt e ndryshme, atraksionet turistike janë vetëm disa nga të mirat që ofron qyteti ynë i bukur. Andaj, Komuna e Deçanit me Drejtorinë për Zhvillim Ekonomik dhe Turizëm po kujdesen që promovimi i resurseve turistike dhe informimi i duhur në lidhje me ato që ofron Komuna jonë në fushën e turizmit, të jetë në nivelin e duhur. I tillë është lëshimi i website-it online, në bazë të cilit mund të orientohet secili njeri dhe turist që është i interesuar të dijë sa më shumë për turizmin, atraksionet dhe mundësitë që ofron qyteti ynë.

Komuna e Deçanit është duke punuar rreth zhvillimit dhe ofrimit të shërbimeve turistike dhe mekanizmi i funksionimit të jetë i koordinuar me Qendrën Informuese Turistike. Deri me tani janë ofruar një varg i shërbimeve për të përmbushur të gjitha nevojat e turistëve në periudhën e udhëtimit, qëndrimit në komunën tonë, produktet turistik (paketa e nevojshme shërbimi), sfidë mbetën akomodimi numri i vogël i hoteleve dhe bujtinave, struktura e tij përbëhet nga katër elemente:

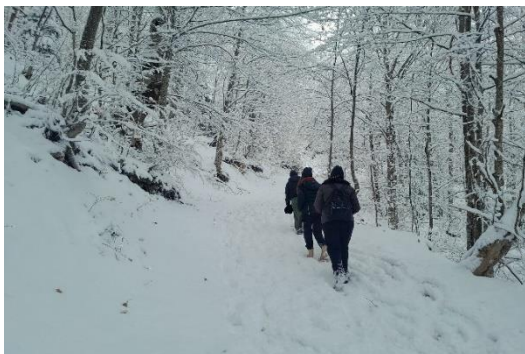
- Qendra turistike.
- Transportit.
- shërbime të akomodimit.
- Transfer (shërbimi i siguruar transportin turistik nga pika e mbërritjes në banesën tuaj dhe anasjelltas).

1. Bjeshkët e Nemuna, janë vazhdimësi e Maleve Dinarike, të cilat shtrihen në perëndim të Kosovës, në veri të Shqipërisë dhe në jug-lindje të Malit të Zi. Këto male me maja të larta e të thepisura hyjnë në radhën e maleve më të “egra” jo vetëm të vendit tonë por edhe të Evropës. Bjeshkët e Nemuna në Kosovë kanë një shtrirje në drejtimin veri-jug me gjatësi 50 km dhe gjerësi 26 km, ku pjesën më të bukur e përbëjnë bjeshkët e qytetit të Deçanit. Nuk mund të shtegëtohet nëpër shtigjet e bjeshkëve të Deçanit dhe të mos mahnitesh nga natyra e egër, e thepisur dhe përthyrjet e shumta të masivit që ofrojnë këto bjeshkë; më tutje takoni trashëgiminë etno-kulturore të banorëve të shtigjeve, trashëgimi kjo e ruajtur përmes këngës, gojëdhënave dhe tregimeve. Do të takoni plakun me plis duke ruajtur delet nepër kullosat e bukura të masivit të Bjeshkëve të Nemuna; në një tjetër hapësirë të këtij masivi malor do të vrojtoni Rrafshin e Dukagjinit, i cili mrekullohet me Liqenin e Radoniqit! Për këto dhe eksplorime të tjera, hidhni një hap drejt këtyre shtigjeve! **Foto 1 dhe 2: Bjeshkët e Deçanit**

- Ecjet në male në Bjeshkën e Bellesë, është produktë tjetër i radhës që dëshmojnë mrekullitë e natyrës, me të cilat jemi begatuar. Ecjet bëhen më të bukura dhe interesante në secilën stinë të vitit ku gjithçka është e bukur në Bjeshkën e Bellesë, e cila shëndritë nën petkun e borës. Pas disa orë ecjeje, në Belle Resort, përveç shijës së kafës, mbremjet janë edhe më magjike nën tingujt e zjarrit, në vatrën e turizmit dimëror! Disa gjëra nuk imponohen, ato janë traditë!

Foto 1 dhe 2: Bjeshka e Bellesë

- Produkti turistikë i shtigjeve përgjatë pjesës së Kullës së Çelisë, lartë në Grykën e Deçanit. Deçani, një destinacion i shkëlqyer i natyrës!

Foto 1 dhe 2: Shtegu përgjatë Kullës së Çelisë

- Produkti turistikë-Projekt ndërtimi i ZipLine në Deçani, i cili projekt shumë shpejt do të fillojë të relizohet.

Fotot 1 dhe 2: Matjet e terrenit për vendosjen e ZipLine

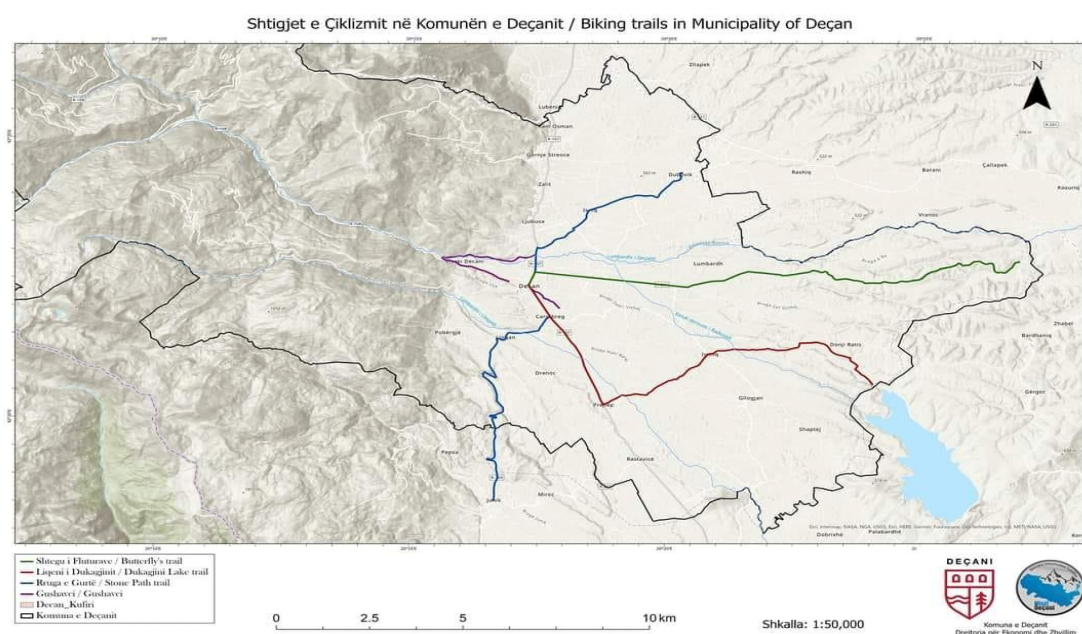

5. Shtigjet për çiklistë

Komuna është duke zhvilluar punime intensive në lidhje me projektimin e shtigjeve të biçikletave në qytetin e Deçanit. Këto punime kanë arritur në fazën përfundimtare sa i përket pjesës virtuale, duke i paraqitur këto shtigje në platformat më të kërkuara siç është Open Street Map, aty ku orientohen pothuajse i tërë komuniteti bjeshkatar e në veçanti komuniteti i çiklistëve. Kjo nismë përfshinë katër shtigje, të cilat janë emëruar si në vijim:

- Shtegu “Fluturave”
- Shtegu “Liçeni i Dukagjinit”
- Shtegu “Rruga e Gurtë”
- Shtegu “Gushavci”.

Harta 5: shtegu i çiklizmit

6. Gryka e Deçanit

Kjo grykë shfaqet me peizazhe malore dhe atmosferë të qetë. Restaurantet e veçanta në këtë zonë ofrojnë një përvojë të paharrueshme, duke integruar mjeshtërisht elegancën me bukurinë natyrore dhe duke sjellë pamje të mrekullueshme.

Për ata që janë gati të shijojnë më shumë nga Gryka e Deçanit, restaurantet e kësaj zone ofrojnë një gastronomi autentike dhe shije të rralla. Produkte të freskëta dhe të lokalizuara përdoren për të krijuar gatime tradicionale, duke sjellë një përvojë ushqimore që reflekton kulturën dhe traditat vendore.

Pas një dite të shkëlqyer në natyrë, vizitorët mund të eksplorojnë rrugët malore, të marrin pjesë në aktivitete kulturore dhe të shijojnë harmoninë e kuzhinës autentike.

7. Një mundësi e mirë për të vizituar është konsolidimi i **shtegut Via Dinarica**, në Bjeshkën e Madhe në **“Shtegun e Ngjyrave”**, shteg ky i cili do të jetë një ndër shtigjet më atraktive të Bjeshkëve të Nëmuna.

Fotot 1 dhe 2: **Shtegun e Ngjyrave**

8. Kënaqësi të ecësh nga Dervishkomi për në Logun e Prellsh (Maja e Gramarit 2305 m/lmd), pastaj Bjeshkën e Madhe, Livadhin e Margegës, e krejtë në fund; shijimin e ambientit të Kolonia e Artistëve në Podin e gështenjave. **Fotot 1 dhe 2: Dervishkomi**

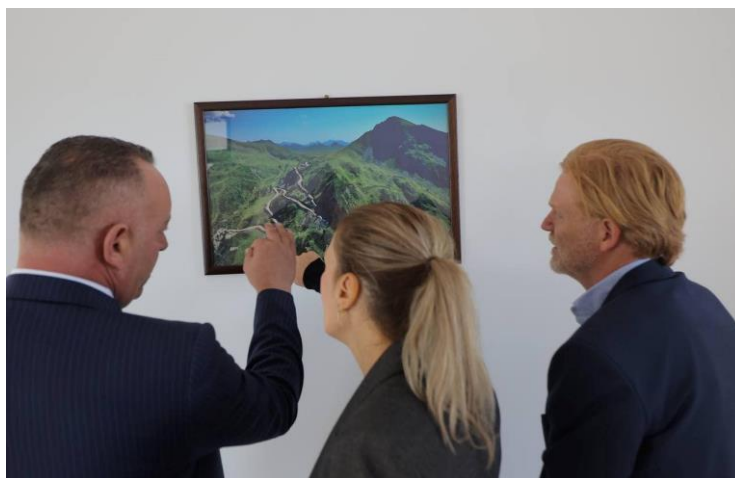

9. Shtëpinë Bjeshkatore Alpine “Shkëlzen Haradinaj”, Kompleksin Turistik “Fitnete Ramosaj”, Qendra Informuese Turistike dhe shtegu alpinist Via Ferrata dhe Resorti në fshatin Belle janë projekte të themeluara nga programi IPA CBC të mbështetura nga BE-ja. Këto pika turistike ofrijnë të gjitha mundësitë për ta njohur trashëgiminë natyrore dhe kulturore të Deçanit po ashtu është krijuar mundësia për akomodim.

Foto: Kryetari i komunës Bashkim Ramosaj me përfaqësuesin Bashkimit Evropian

Foto: Turizmi- perspektiva e Deçanit

10. Bjeshkët e Deçanit njihen për bukuritë natyrore që kanë. Stina e dimrit u ka dhënë edhe më shumë bukuri Roshkodolit e Milyshevcit, kurse Dervishkomi ofrojn mundësinë për sporte dimërore veqanërisht të skijimit në rajon. Relevi dhe kushtet klimatike e bëjnë këtë vend ideal për pasionantët e këtij sporti.

Foto: Dervishkomi

Foto 1 dhe 2: Dervishkomi në stinë dimrit

11. Në Deçan, kullat janë të parat që gërshëtohen më së bukuri me ngjyrat e tyre.

Foto 1 dhe 2: Kompleksi i kullave në Dranoc

12. Manifestimi tradicional “Dita e Gështenjës”, manifestim tradicional ku prezantohet tradita, foklori vallet dhe perlat e pikturuara nga piktorë të shumtë me motive kryesisht me natyrë dhe kulturë Deçani; gatimet tradicionale dhe frutat e Bjeshkëve të Deçanit u kujdesen i prezentojnëblegtorët dhe fermerët deçanas.

Foto 1 dhe 2: “Dita e Gështenjës”

12. Bjeshka e Prilepit, ecja drejt Majës së Marijashit 2533m\lmd. Tërheqja e vizitorëve dhe turistëve në bjeshkët e bukura që ka Deçani me rrethinë .

Foto: 1 dhe 2 Bjeshka e Prilepit

13. Shtegu Via Dinarica njëri ndër shtigjet më të bukura malore, ku ecja ka tjetër ndjesi; dhe shtegu të çonë drejt majave më të larta ballkanike!

Foto: Shtegu Via Dinarica

14. Mullinjët janë pjesë e mozaikut të trashëgimisë kulturore të Deçanit, njëherit përfaqësojnë arkitekturën e bukur dhe të lashtë të popullit shqiptar. Njëri ndër mullinjët më të vjetër të kësaj trashëgimie është Mulliri i Mustafë Haxhosaj, i cili gjendet në fshatin Prokulluk, i vjetër rreth 250 vjet. Po duhet të përmenden edhe mullinjët e tjerë në Deçan, Isniq, Strellcetj. Mullinjët ka qenë në shërbim të popullit duke shërbyer për bluarjen e misrit; arkitektura e tyre është e ndërtuar nga guri dhe druri në formën e një drejtëkëndëshi dhe me dritare të vogla karakteristike për të gjithë mullinjët!

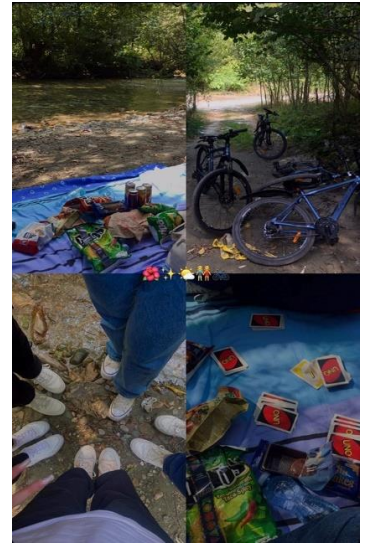
Foto: Mulliri i Mustafë Haxhosaj në fshatin Prokolluk

15. Atraksion tejet i veçantë është Via Ferrata, një shteg i fiksuar në struktura metalike për të gjithë admiruesit e sporteve ekstreme dhe ngjitjeve në natyrë. Ky atraksion ofron eksperiencë të paparë me pamje 360 shkallë përballë Bjeshkëve të Nemuna dhe pamjes magjepsëse të qytetit të Deçanit. **Foto: Via Ferrata në Deçan**

16. Pikniku pranë Lumbardhit të Deçanit është një mundësi tjetër që ofrohet për të gjithë ata që dëshirojnë të përjetojnë aventura dhe çaste të veçanta rekreacioni. Turistët mund t'i përdorin bicikletat me qira nga Qendra Informuese Turistike - Visit Deçani, dhe të kalojnë një ditë plot emocione dhe pamje mahnitëse në Grykën e Deçanit. **Foto: Pikniku përgjatë Lumbardhit**

17. Kajakimi në Liqenin e Dukagjinit është një përvojë e jashtëzakonshme. Ajri i pastër dhe natyra e bukur bënë të mundur për të kalu një kohë të mrekullueshme në ujë. Ky aktivitet i veçantë kërkon përkrahje të vazhdueshme që ka të bëjë me promovimin e turizmit në komunën tone.

Foto: Liqeni i Dukagjinit

18. Komuna e Deçanit ofron edhe një përvojë unike, është shëtitja nëpër komplekset e kullave, pasi që Deçani njihet si qytet i trashëgimisë arkitekturore. Turistët kanë mundësi të njihen nga afër me traditën, kulturën, zakonet, doket dhe gjithçka tjetër rreth kullave; këtë përjetim lehtësisht mund ta gjejnë të Kulla: Osdautaj, Kukleceve, Gecëve e Demukaj etje.

Foto: Kullat e Deçanit

19. Turizmi me bicikleta ka fillua në vitet e 1990, fillimisht në qendrat urbane. Në komunën e Deçanit, ky produktë tejët i rëndësishëm për eksplorimin e bukurive të kësaj zone turistike.

Foto: Qendra Turistike Informuese

20. Bjeshkët tona po e dëshmojnë potencialin e turizmit në të gjitha kategoritë e sporteve të bjeshkatarisë. Një sport i tillë është ngasja me motor në një terren që të jep adrenalinë dhe kënaqësi të paharruara; ku tjetër përveç se në Pllaqicën e Vokshit mu në zemrën e Bjeshkëve të Nemuna, në shtigjet më atraktive në Ballkan. **Foto: Gara me motor**

21. Territori i Bjeshkëve të Deçanit është i pasur shumë me bimë mjekuse. Duhet të veçohet *Gentiana lutea* apo siç quhet ndryshe *Gentiana e Verdhë*. Një barishte shumëvjeçare e jashtëzakonshme e njohur ndryshe edhe si bima mbretërore ilire që rritet në lartësi 1-2 metra dhe zbukuron peisazhet me lulet e saj të verdha e të gjalla. Kjo bimë alpine po përballlet me kërcënime për zhdukje si rezultat i dëmtimit të habitatit dhe aktivitetit njerëzor që këpusin me rrënjë ekzemplarët e saj për nevoja komerciale. Ta mbrojmë këtë bimë të mrekullueshme dhe të kontribuojmë në një botë plot bimë shëruese.

Foto: Bimë mjekësore

Supported by: Sverige

Implemented by: AMMK

22. Shtegu i çiklizmit Milishevc - Zllonopojë - Gryka e Deçanit - Gushavc - Deçan, është një itinerar i larmishëm, ku përfshinë pjesë të shtruara me asfalt, zhavorr dhe shtigje malore të thjeshta. Për shkak të shtegut me lartësi të ndryshme, duhet të jeni të përgatitur për një ngjitje intensive, por në të njëjtën kohë do të përjetoni një peizazh përrallor.

Pasi të ngjiteni në Bjeshkën e Milishevcit, mund të pushoni dhe të shijoni ushqime tradicionale, çaj me barishte malore në bujtinat përreth, udhëtimin mund ta vazhdoni drejt Grykës së Deçanit. Pas Grykës së Deçanit, zbritni poshtë ujit të thartë në Gushavc, ku mund të freskoheni me freskinë e tij dhe pishave përreth. Sapo të mbërrini në Deçan, mund të gjurmoni trashëgiminë kulturore; shembull Muzeun Etnologjik apo kullat në fshatin Dranoc apo Isniq.

Koncepti i zhvillimit hapësinor për zhvillimin ekonomik në Bjeshkët e Deçanit

Koncepti i përgjithshëm Hapësinor

Ky koncept buron mbi bazën e identifikimit të pozitës gjeografike, resurseve dhe begative natyrore, nxitur nga mundësitë për zhvillim si hapësirë me potenciale të mëdha, përballë një procesi të shtrirjes së balancuar dhe të qëndrueshëm të aseteve në gjithë hapësirën - si i tillë jep ofertën me qenë një Qytet me Vlera të Veçanta. Nisur nga vizioni për të ardhmen, përcaktimi i qëllimeve të kahjeve zhvillimore dhe fokusimi i objektivave në fushën turistike, ekonomike, resurseve njerëzore e gjithë këto duke u interferuar me procesin e shpërndarjes së baraspeshuar, arrihet të koncepti koherent i zhvillimit hapësinor të Komunës së Deçanit.

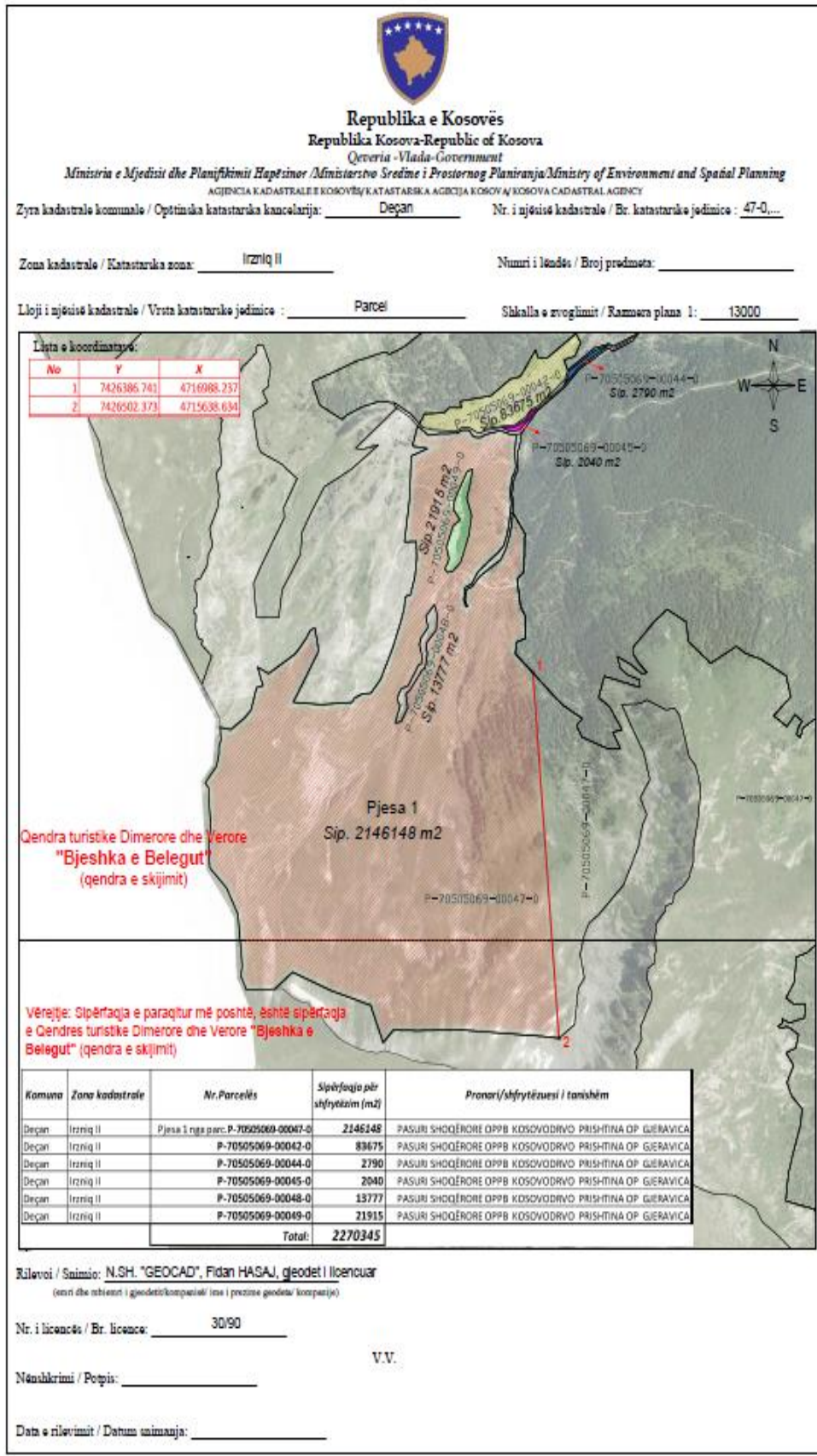
Turizmi

Si shtyllë e fort e zhvillimit komuna e Deçanit bazohet në potencialet e mëdha që ka qoftë nga aspekti kulturor qoftë nga begatitë natyrore. Përcaktimi për ndërtimin e kapaciteteve të reja në Bjeshkët e Deçanit, zhvillimi dhe avancimi i infrastrukturës në këtë zonë ruajtja dhe kultivimi i objekteve të trashëgimisë natyrore dhe kulturore paraqet ofertën e integruar turistike për një zhvillim të qëndrueshëm afatgjatë.

Bjeshka e Belegut; Qendra turistike Dimërore dhe Verore Bjeshka e Belegut

Realizimi i këtij projekti e futë në funksion potencialin më të madh turistik që e ka Republika e Kosovës në sektorin e Turizmit, duke pas parasysh Qendrën e Skitarisë në Bjeshkën e Belegut, si qendëra më e madhe në Ballkan e më gjerë. Realizimi i këtij projekti, ndikon drejtpërdrejtë në standardin ekonomik të familjeve tona dhe hapë perspektiven e sigurt për mijëra vende të punësimit.

Bjeshka e Belegut; Qendra turistike Dimërore dhe Verore Bjeshka e Belegut (Qendra e Skijimit) me sipërfaqe $S=2270345 \text{ m}^2$ (227 ha) pasuri shoqërore OPPB Kosovodrvo OP Gjeravica ZONA Kadastrale Irzniqi II. Në parcelat më numër”

Shtëpia e shoqatës së Bjeshkatarëve “Shkelzen Haradinaj”

Shtëpia e Bjeshkatarëve “ Shkëlzen Haradinaj“ ka rëndësi të veçantë për Komunën e Deçanit, duke iu mundësuar shoqatave ambientaliste dhe shoqatave të ndryshme të bjeshkatarëve të komunës dhe më gjerë, organizimin e ngjarjeve të ndryshme sa i përket ambientit. Në hapësirën e lartcekur është paraparë të ndërtohet objekti i cili do i plotësoj nevojat e zhvillimit të aktiviteteve të shoqatës, dhe ndërtimi i bujtinave për rreth objektit.

Shtëpia e shoqatës së Bjeshkatarëve “ Shkelzen Haradinaj” hapësira e ashtuquajtur të Bajraçet zona kadastrale Irzniqi II më sipërfaqe S=25000 m² (2.5 ha), pasuri shoqërore OPPB Kosovodrvo Prishtina OP Gjeravica. Më numër parcele, Nr. P- 70505069-00047-0

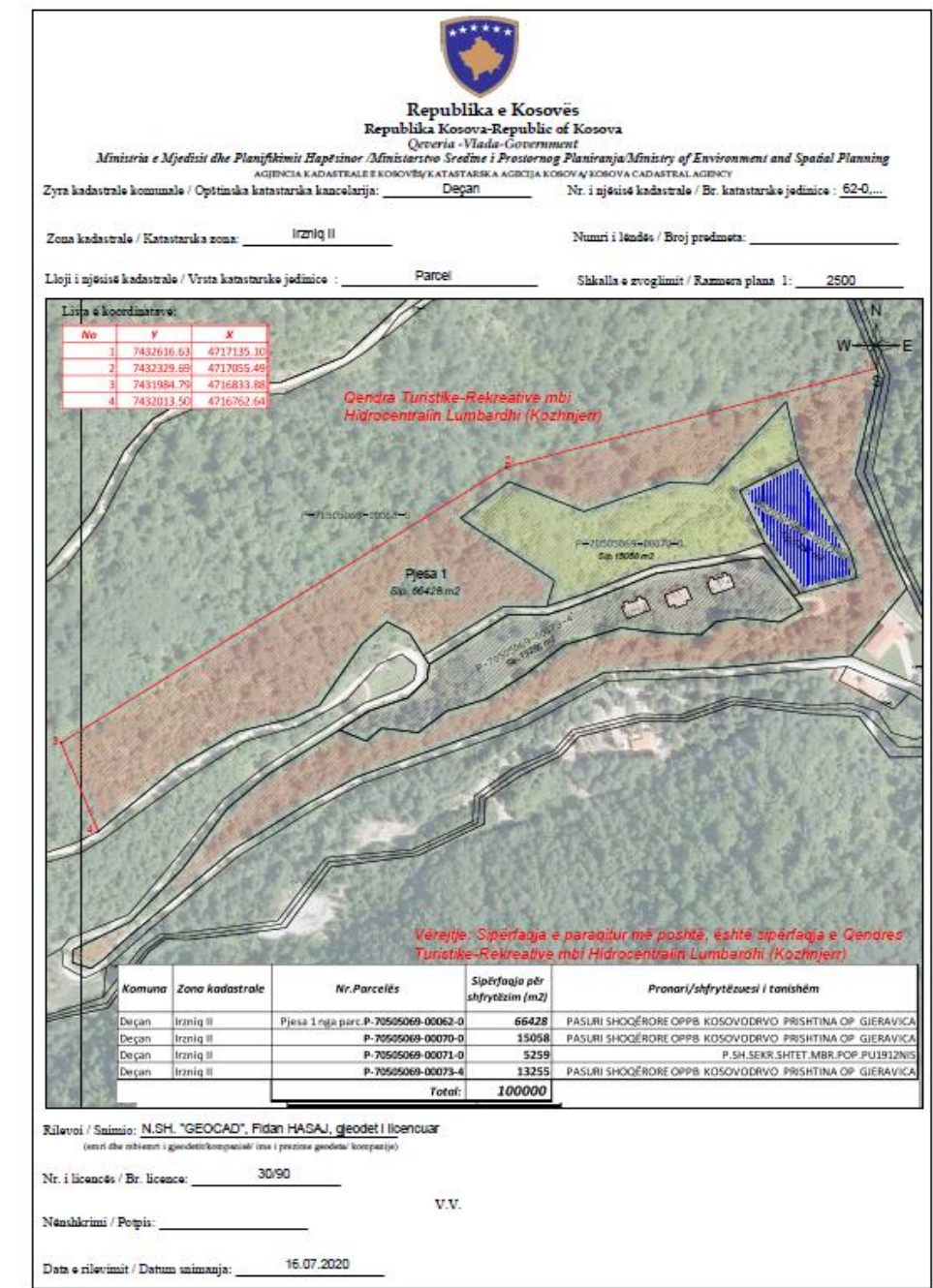
Harta 7: Shtëpia e bjeshkatarëve në Bjeshken e Belegut

Qendra Turistike – Rekreativetek Hidrocentrali Lumëbardhi (Kozhnjerr),

Qendra Turistike – Rekreative, kjo qendër do të jetë baza kryesore nga e cila do të zhvillohen pikat tjera turistike, pasi që është në qendër të te gjithë hapësirës së parkut Kombëtar “ Bjeshkët e Nëmura” në zonën Kadastrale të Komunës së Deçanit. Është paraparë ndërtimi i kapaciteteve hotelerie për plotësimin e nevojave të vizitorëve, sportistëve dhe shoqatave të ndryshme

Qendra Turistike – Rekreative tek Hidrocentrali Lumëbardhi (Kozhnjerr), Zonë Kadastrale Irzniqi II. Më sipërfaqe $S=100000\text{ m}^2$ (10 ha) pasuri shoqërore OPPB Kosovodrvro OP Gjeravica dhe P.SH. SEKR.SHTET.MBR.POP.PU1912 Nish (5259 m^2) (0.5259 ha). *Harta 8: Qendra Turistike Rekreative tek Hidrocentrali Lumëbardhi (Kozhnjerr)*

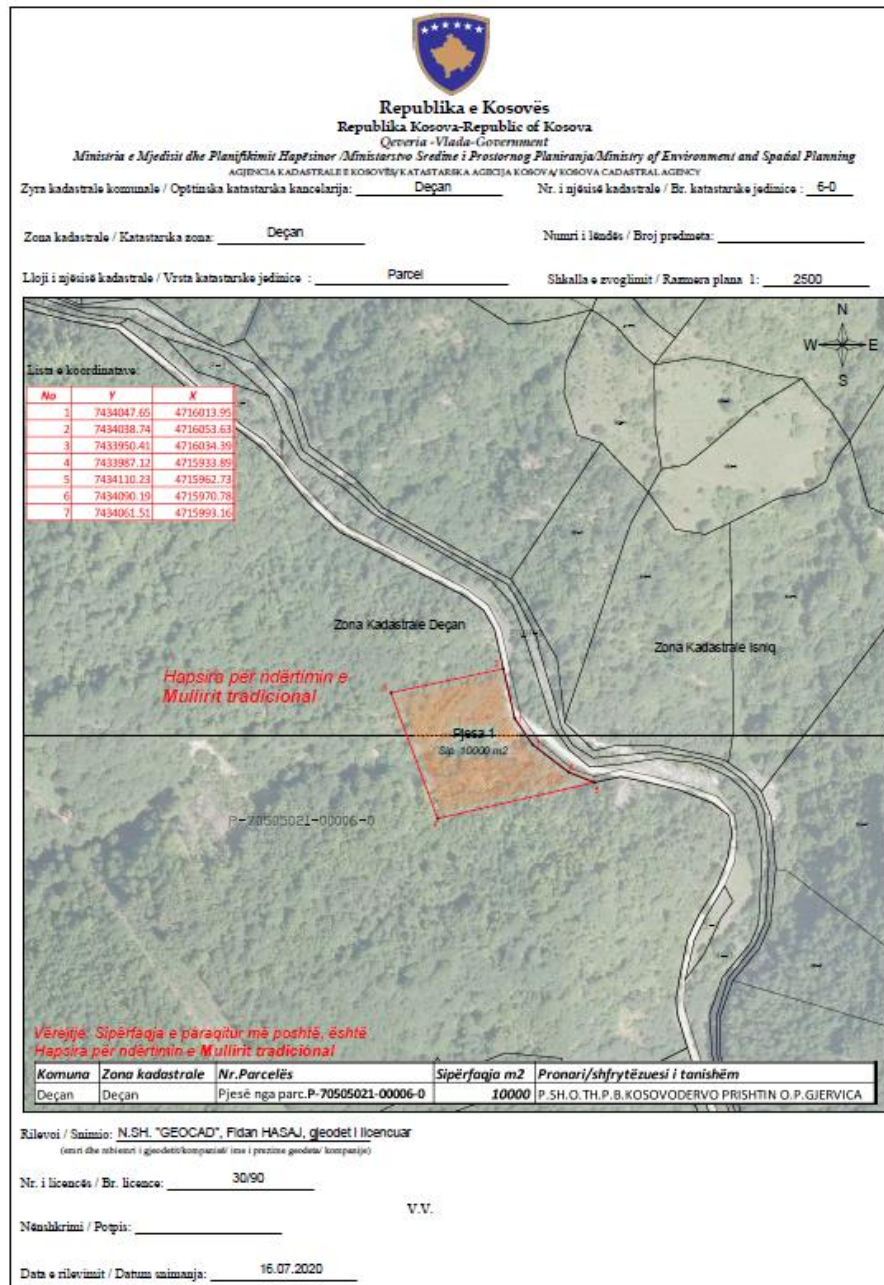

Mulliri Tradicional, Zonë Kadastrale Deçan

Mulliri Tradicional, ndërtimi i mullirit ka për qëllim rruajtjen e trashëgimisë kulturore e bartur më shekuj, në atë pjesë të grykës së Deçanit, vendi ku është përcaktuar i përmbushë të gjitha kriteret për funksionalizimin e mullirit. Objekti i mullirit do të ofroj edhe shërbime gastronomike, duke ofruar ushqime tradicionale. **Mulliri Tradicional**, Zonë Kadastrale Deçan

Më sipërfaqe **S= 10000 m²** (1 ha) pasuri shoqërore P.SH.O.TH.P.B. Kosovodervo Prishtinë O.P. Gjeravica. Në parcelen numër **Nr. P- 70505021-00006-0**

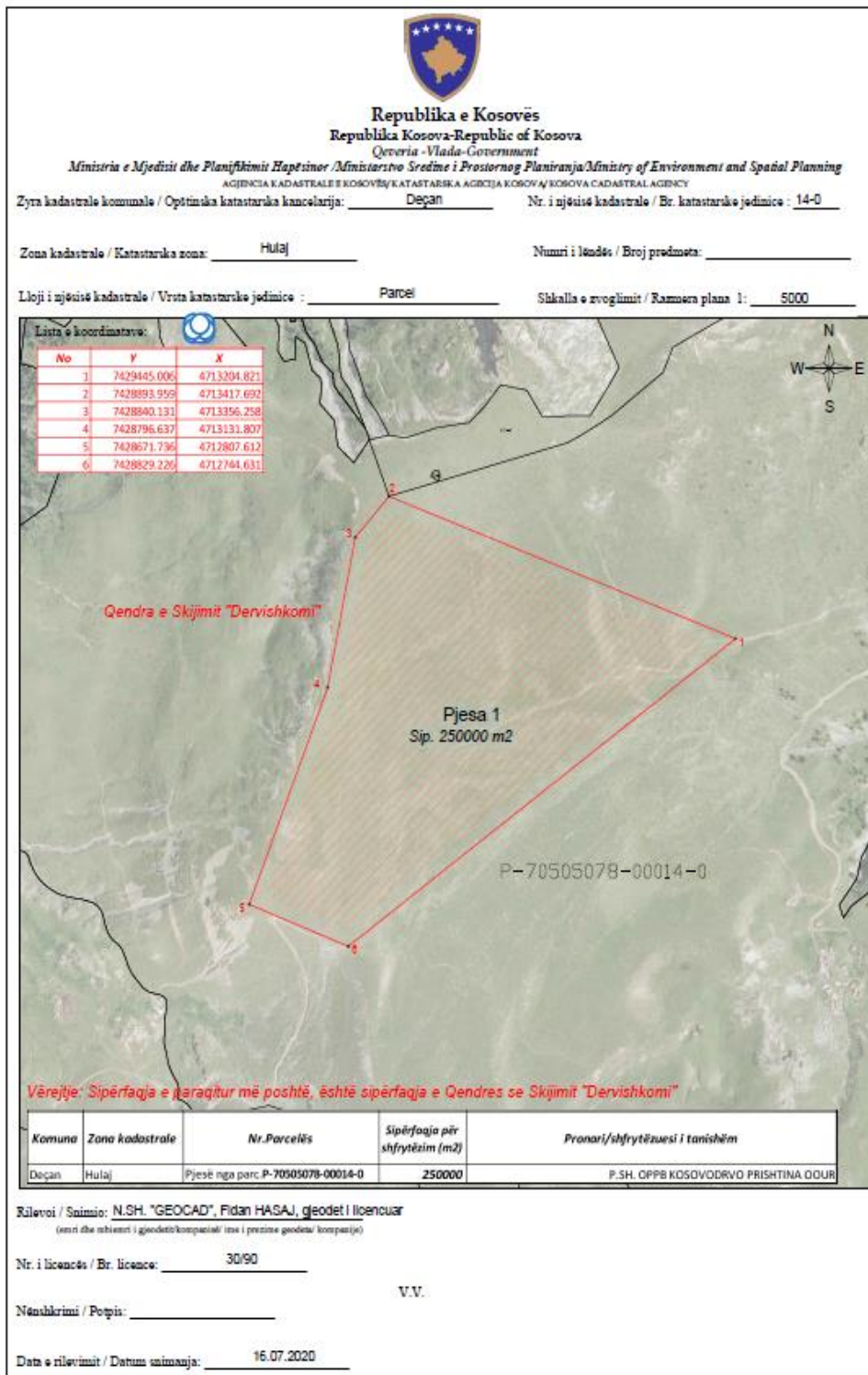
Harta 9: Ndërtimi i mullirit tradicional

Qendra e Skijimit Dervishkom, tereni i kësaj hapësire mundëson ngritjen e qendrës për trajnimin e sporteve dimërore e posaçërisht shkollën e skijimit. Tereni i plotëson të gjitha kushtet për skiator fillestar dhe përgatitjen e tyre profesional.

Qendra e Skijimit Dervishkom, Më Sipërfaqe **S=250000 m²** (25 ha) Zonë Kadastrale Hulaj pronë shoqërore OPPB Kosovodervo Prishtina OOUR

Harta 10: Qendra e Skijimit Dervishkom

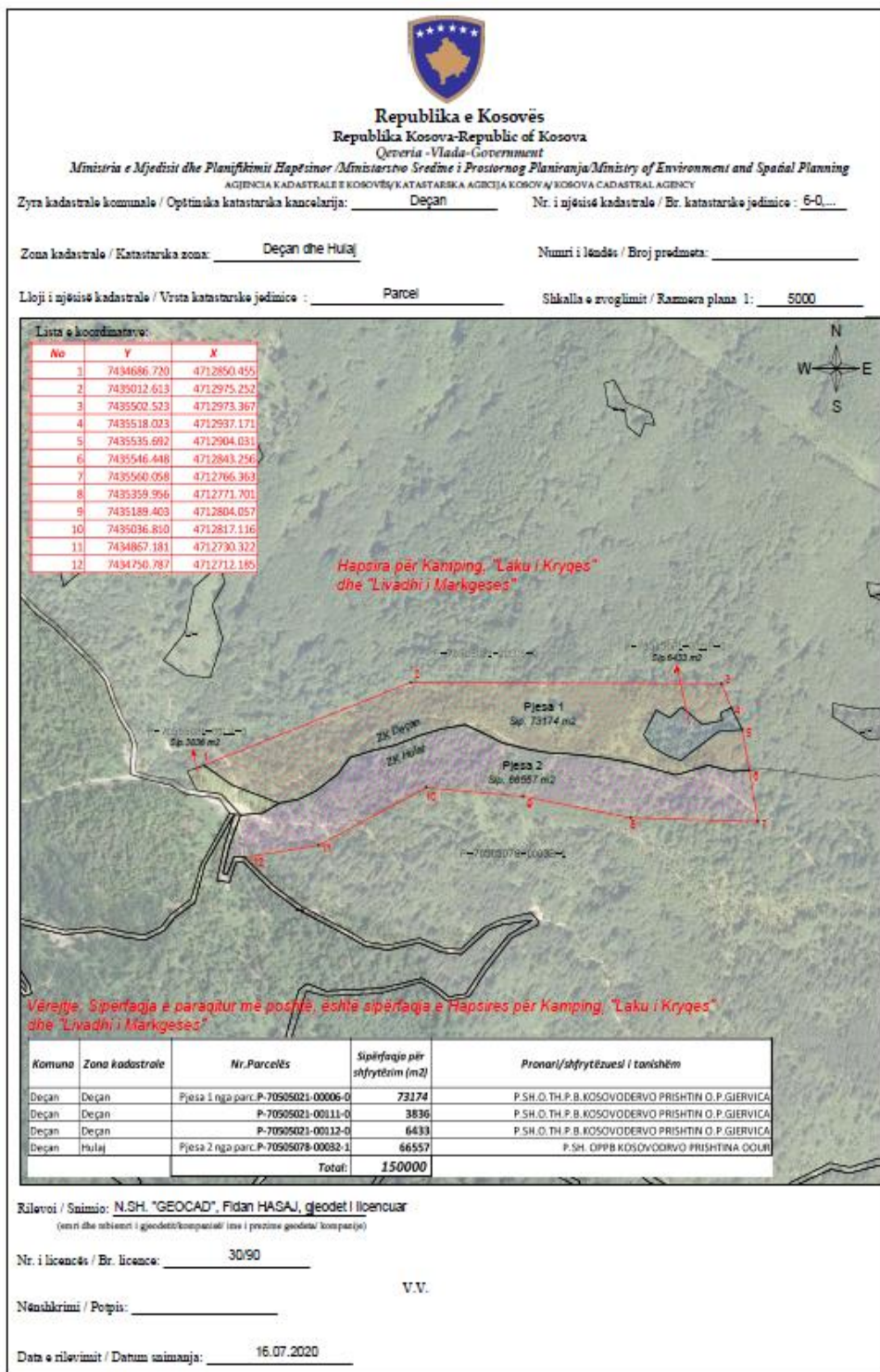

Hapësira për Kamping “Laku i Kryqës”, hapësira e lartëcekur i plotëson të gjitha parakushtet për një qendër të kampingut pasi që është afër qytetit dhe mundëson nga aty të vizitohen të gjitha bjeshkët e Deçanit, e në veçanti maja më e lartë e bjeshkëve tona, maja e Gjeravicës

Hapësira për Kamping “Laku i Kryqës” më sipërfaqe $S=150000$ (15 ha) Zonë Kadastrale Deçan dhe Hulaj. Pasuri shoqërore P.SH.O.TH.P.B Kosivodervo Prishtinë O.P. Gjeravica

Harta 11: Hapësirës per kamping ne Lakun e Kryqes

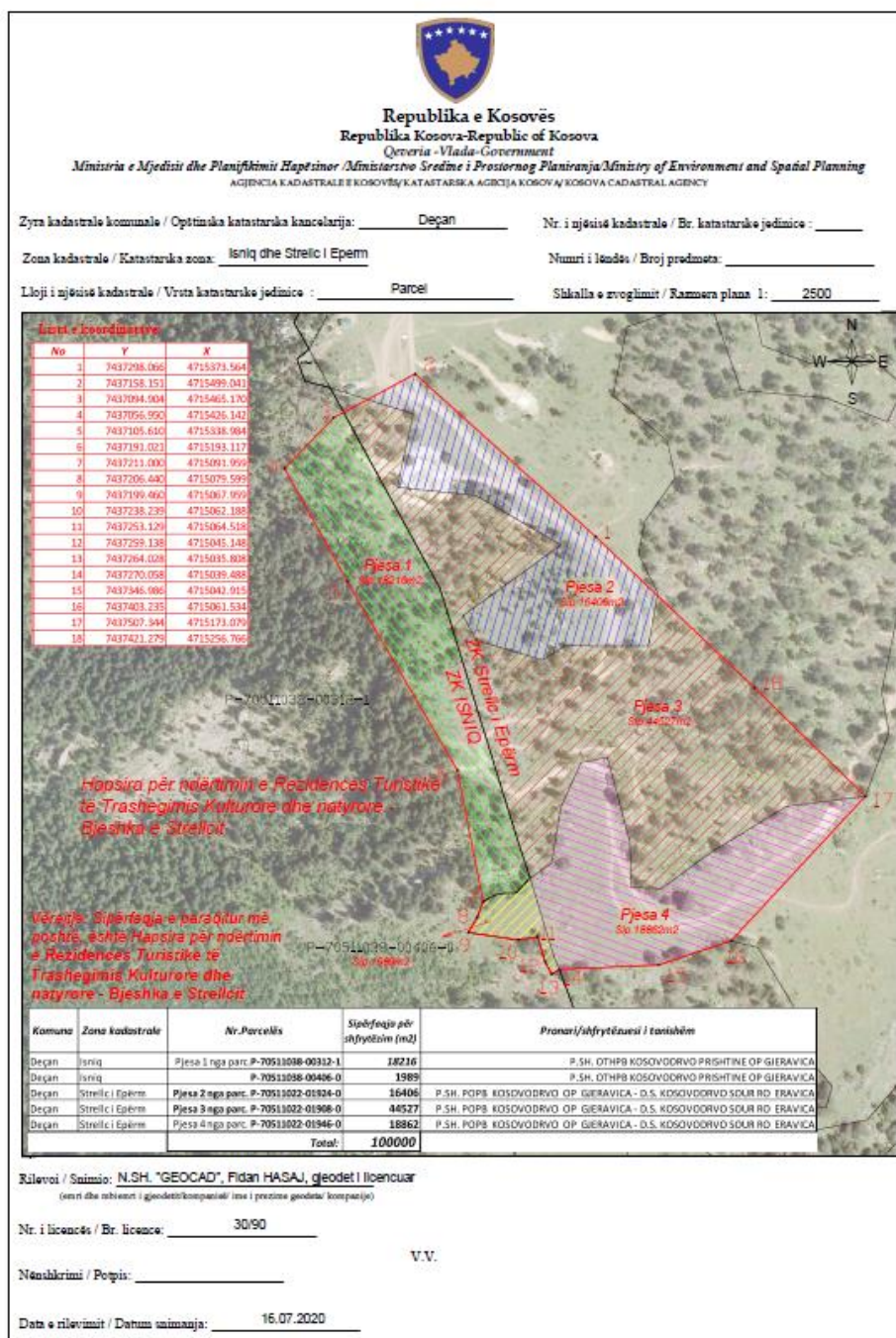

Hapësira për Rezidencën Turistike të Trashëgimisë Kulturore dhe Natyrore – Bjeshka e Strellcit

Hapësira e lartëcekur gjendet në pozitën më strategjike të parkut ku nga kjo pozitë gërshetohet rrafshi i Dukagjinit dhe parku Kombëtar pjesa e të gjitha Bjeshkëve të Komunës së Deçanit. Në këtë hapësirë është paraparë ndërtimi i një kalaje ku do ti prezantoj lidhëshmerinë e trashëgimisë kulturore dhe asaj natyrore.

Hapësira për Rezidencën Turistike të Trashëgimisë Kulturore dhe Natyrore – Bjeshka e Strellcit më sipërfaqe $S=100000 \text{ m}^2$ (10 ha) Zonë Kadastrale Isniq dhe Zonë Kadastrale Strellci i Epërm. Pronë shoqërore O.TH.P.B. Kosovodervo Prishtinë O.P. Gjeravica,dhe Pronë shoqërore O.TH.P.B. Kosovodervo Prishtinë O.P. Gjeravica-D.S. Kosovodervo SOUR RO Ervacia.

Harta12: Ndërtimi i rezidences turistike në Bjeshken e Strellcit

Hapësira tekë Kilometri i gjashtë Hapësira e lartcekur gjindet në kilometrin e gjashtë për gjatë rrugës R107 nga ana jugore ndërsa nga ana veriore përshkohet nga Lumi Lumbardhë i Deçanit. Në këtë hapësira është paraparë ndërtimi i një qendre Sportive Rehabilituese ku do të shfrytëzohet nga sportistet e ter hapësirës Kombëtarë. *Harta 13: Ndërtimi I një qendre Sportive Rehabilituese*

Republika e Kosovës
 Republika Kosova-Republic of Kosova
 Qytëria - Vlada - Government

Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësior / Ministarstvo Sredine i Prostornog Planiranja / Ministry of Environment and Spatial Planning
 AGJENCIA KADASTRALE E KOSOVËS / KATASTRARSKA AGENCIJA KOSOVA / KOSOVA CADASTRAL AGENCY

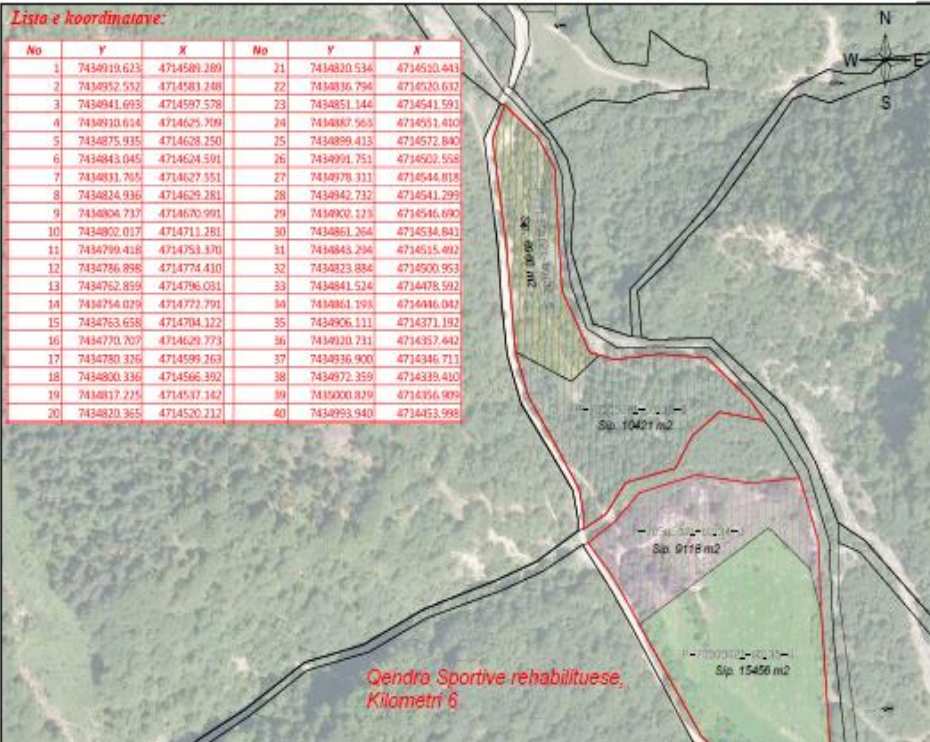
Zyra kadastrale komunale / Optinska katastarska kancelarija: Deçan Nr. i njësisë kadastrale / Br. katastarske jedinice : 132-0, eë.

Zona kadastrale / Katastarska zona: Deçan Numri i lëndës / Broj predmeta: _____

Lloji i njësisë kadastrale / Vrsta katastarske jedinice : Parcel Shkalla e zvogëlimit / Razmera plana 1: 2500

Liste e koordinatave:

No	Y	X	No	Y	X
1	7434919.623	4714589.289	21	7434820.534	4714520.443
2	7434932.552	4714583.248	22	7434836.794	4714520.632
3	7434941.693	4714597.578	23	7434851.144	4714541.591
4	7434910.614	4714625.709	24	7434887.565	4714551.410
5	7434875.935	4714628.250	25	7434899.413	4714572.842
6	7434843.045	4714624.591	26	7434991.751	4714502.558
7	7434831.765	4714627.551	27	7434978.311	4714544.818
8	7434824.936	4714629.281	28	7434842.732	4714541.299
9	7434804.717	4714670.991	29	7434900.123	4714546.690
10	7434802.017	4714711.281	30	7434861.264	4714534.841
11	7434799.418	4714753.370	31	7434843.294	4714515.492
12	7434786.898	4714774.410	32	7434823.884	4714500.953
13	7434762.859	4714796.091	33	7434841.514	4714478.592
14	7434754.029	4714772.791	34	7434861.199	4714446.042
15	7434763.658	4714704.122	35	7434806.111	4714371.192
16	7434770.707	4714629.773	36	7434910.731	4714357.442
17	7434780.326	4714599.263	37	7434936.900	4714346.711
18	7434800.336	4714566.392	38	7434972.359	4714339.410
19	7434817.225	4714537.142	39	7435000.829	4714356.909
20	7434820.365	4714520.212	40	7434993.940	4714453.998

Vërejtje: Sipërfaqja e paraqitur më poshtë, është pjesë e: **Qendra Sportive rehabilituese, Kilometri 6**

Komuna	Zona kadastrale	Nr. Parcelës	Sipërfaqja për shfrytëzim (m2)	Pranari/shfrytëzuesi i tanishëm
Deçan	Deçan	P-70505021-00132-0	6960	P.S.H.O.T.H.P.B.KOSOVDODERVO PRISHTIN O.P.GJERVICA
Deçan	Deçan	P-70505021-00133-0	10421	P.S.H.O.T.H.P.B.KOSOVDODERVO PRISHTIN O.P.GJERVICA
Deçan	Deçan	P-70505021-00134-0	9118	P.S.H.O.T.H.P.B.KOSOVDODERVO PRISHTIN O.P.GJERVICA
Deçan	Deçan	P-70505078-00135-0	15456	P.S.H.O.T.H.P.B.KOSOVDODERVO PRISHTIN O.P.GJERVICA
Totali:			41955	

Kilometri / Sunitio: N.SH. "GEOCAD", Fidan HASAJ, gjeodet i licencuar
 (emri dhe emblimi i gjeodetit/kompasat/ rreze i precizive gjeodet/ kompasja)

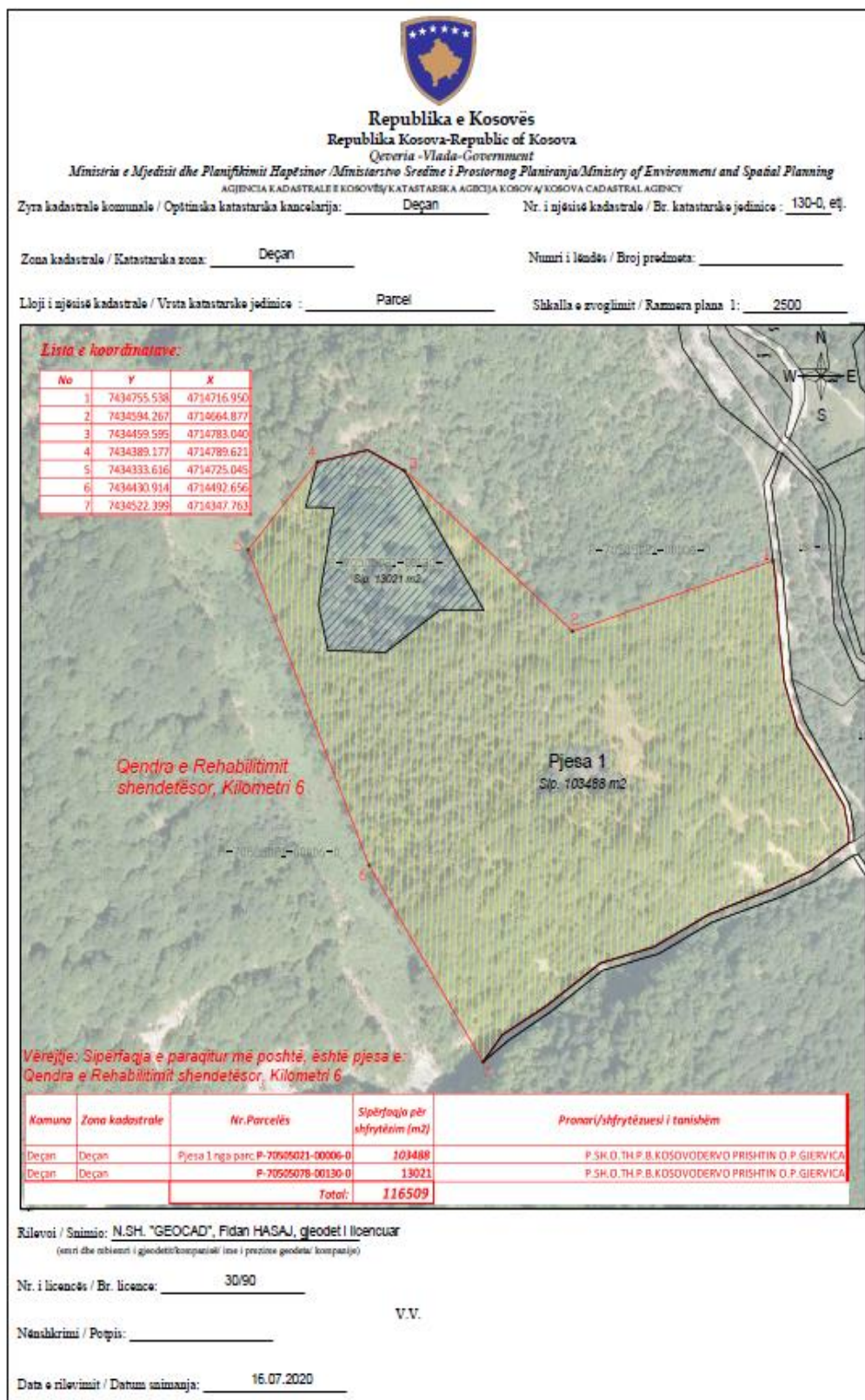
Nr. i licencës / Br. licence: 30/90 V.V.

Nënshtkrimi / Potpis: _____

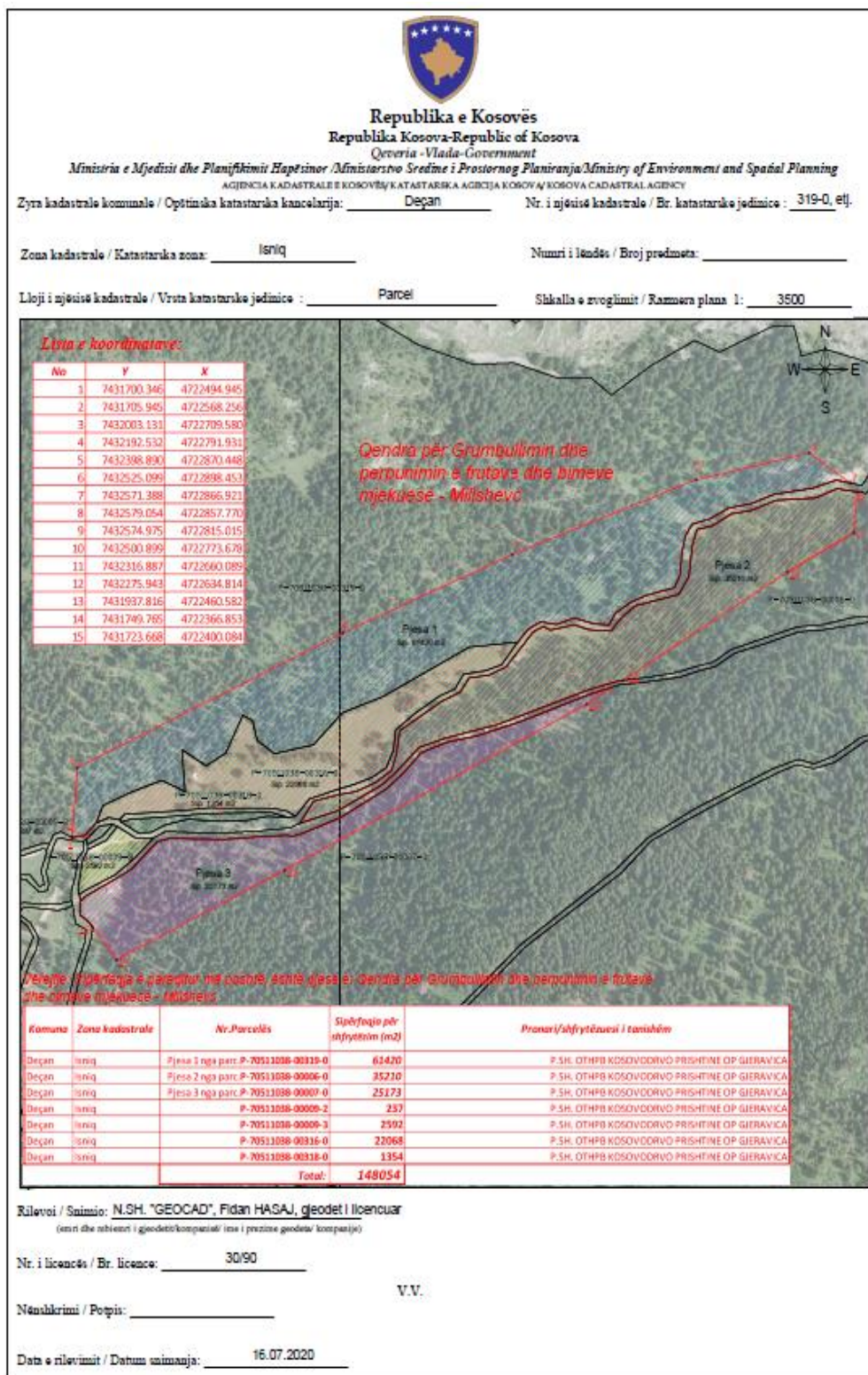
Data e rilevimit / Datum vaimanja: 16.07.2020

Hapësira të Kilometri i gjashtë Qendra e Rehabilitimit Shëndetësor, më sipërfaqe prej S=11.65 ha Në këtë hapësirë është paraparë ndërtimi i një qendre shëndetësorë dhe rehabilitues

Harta 14: Ndërtimin i Qendrës të Rehabilitimit Shëndetësor

Hapësira në Bjeshkën Milishevcit , “ Proji i Sharrës” Më sipërfaqe prej S=14.80 ha
 Qendër e grumbullimit, përpunimit të frutave dhe bimëve mjekuese më Kompleks Gastronomikë
Harta15: Ndërtimin I një qendre të grumbullimit, përpunimit të frutave dhe bimëve mjekuese më Kompleks Gastronomikë

Hapësira tek Zalli i Rupës

Në këtë hapësirë ka për tu ndërtuar ujëmbledhësi bazuar në kontratën e Kompanis Kellag më qeverinë e Kosovës, në të dy brigjet e liqenit është paraparë të zhvillohen aktivitete sportive dhe rekreative në ujin e liqenit si dhe zhvillimi i Gastronomisë. Më sipërfaqe prej S= 39 ha. **Harta 16: Ndërtimi I ujëmbledhësit tek Zalli i Rupës**

Republika e Kosovës
Republika Kosovo-Republic of Kosovo
 Qeveria - Vlada-Government

Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësiror / Ministarstvo Sredine i Prostornog Planiranja / Ministry of Environment and Spatial Planning
 AGENCIA KADASTRALE E KOSOVËS / KATASTARSKA AGENCIJA KOSOVA / KOSOVA CADASTRAL AGENCY

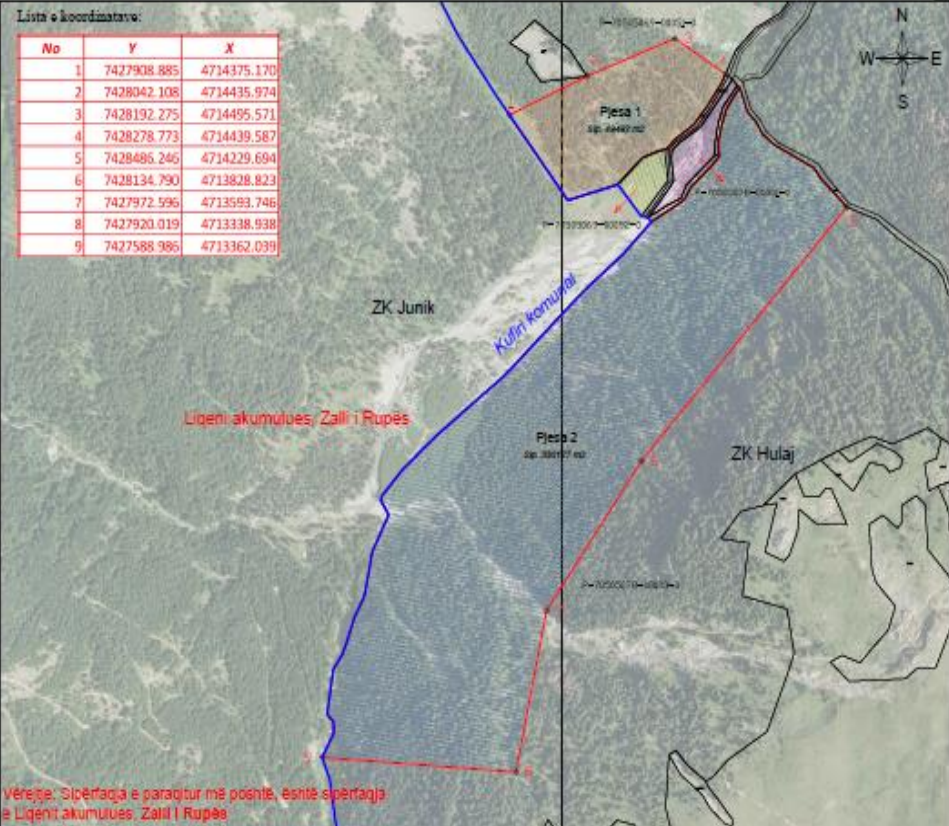
Zyra kadastrale komunale / Optinska katastarska kancelarija: Deçan Nr. i njësisë kadastrale / Br. katastarske jedinice : 51-0...

Zona kadastrale / Katastarska zona: Irnziq II dhe Hulaj Numri i lëndës / Broj predmeta: _____

Lloji i njësisë kadastrale / Vrsta katastarske jedinice : Parcel Shkalla e zvogëlimit / Razmera plana 1: 6000

Lista e koordinatave:

No	Y	X
1	7427908.885	4714375.170
2	7428042.108	4714435.974
3	7428192.275	4714495.571
4	7428278.773	4714439.587
5	7428485.246	4714229.694
6	7428134.790	4713828.823
7	7427972.596	4713593.746
8	7427920.019	4713338.938
9	7427588.986	4713362.039

Vërejtje: Sipërfaqja e paraqitur më poshtë, është sipërfaqja e Liqenit akumulues, Zalli i Rupës

Komuna	Zona kadastrale	Nr. Parcelës	Sipërfaqja për shfrytëzim (m ²)	Pronari/shfrytëzuesi i tanishëm
Deçan	Irnziq II	Piesa 1 nga parc.P-70505069-00051-0	49492	PASURI SHOQËRORE OPFB KOSOVOORVO PRISHTINA OP GJERAVICA
Deçan	Irnziq II	P-70505069-00092-0	4972	PASURI SHOQËRORE OPFB KOSOVOORVO PRISHTINA OP GJERAVICA
Deçan	Hulaj	Piesa 2 nga parc P-70505078-00003-0	330127	P.SH. OPFB KOSOVOORVO PRISHTINA OOUR
Deçan	Hulaj	P-70505078-00001-0	7101	P.SHOQËRORE KRUGET PUBLIKE
Total:			391692	

Rilevimi / Snimio: N.SH. "GEOCAD", Fidan HASAJ, gjeodet i licencuar
(emri dhe mbieshti i gjeodetit/kompjarist/ me i prezime gjeodet/ kompanije)

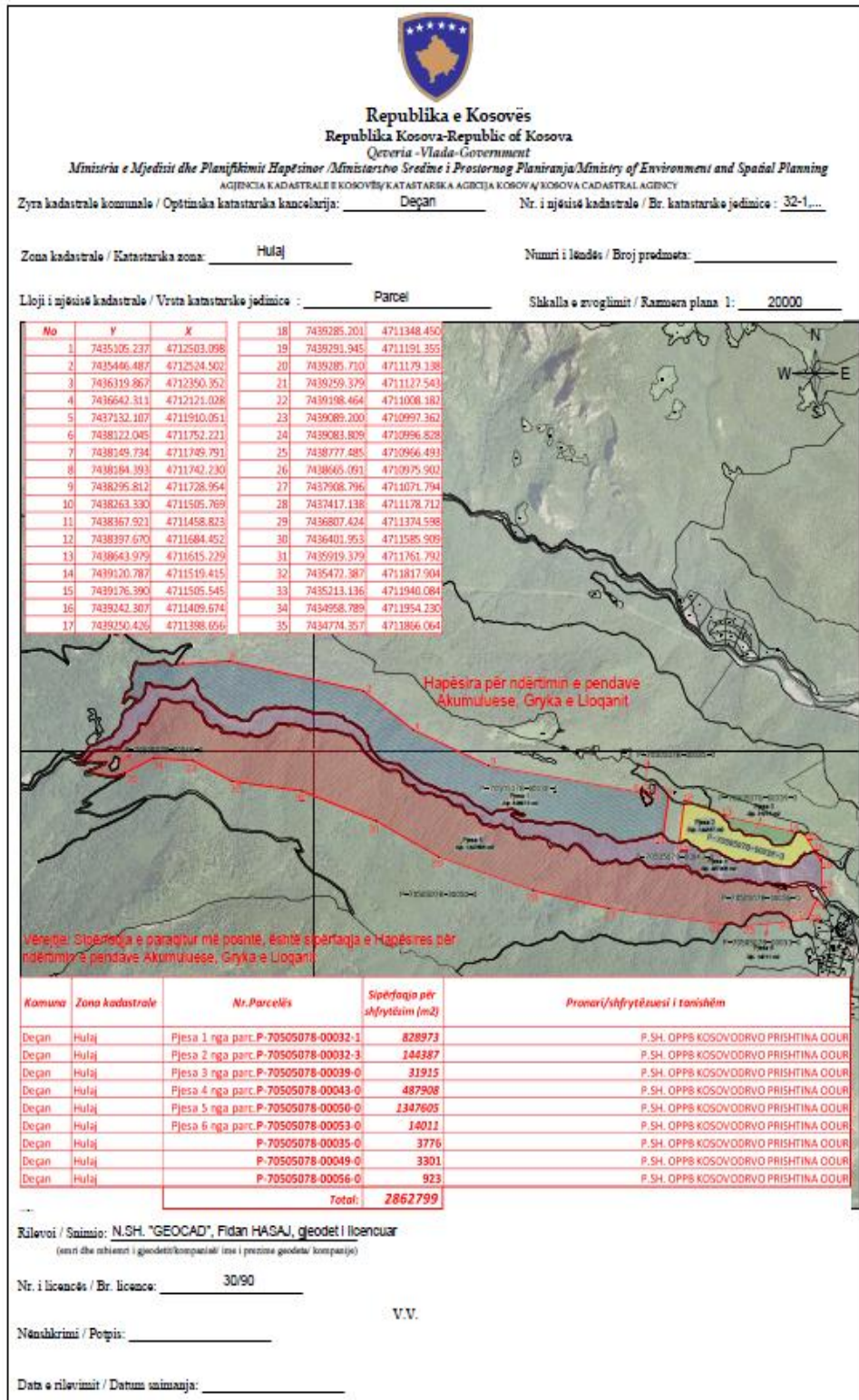
Nr. i licencës / Br. licence: 30/90 V.V.

Nënshtkrimi / Potpis: _____

Data e rillevimit / Datum snimanja: _____

Hapësira në gryken e Lloqanit Në kë hapësirë është paraparë ndërtimi i tri përndave akumuluese të cilat bëjnë akumulimin e ujit që do të hynë shfrytëzim për ujë të pijes dhe ujitjen e tokave bujqësore.

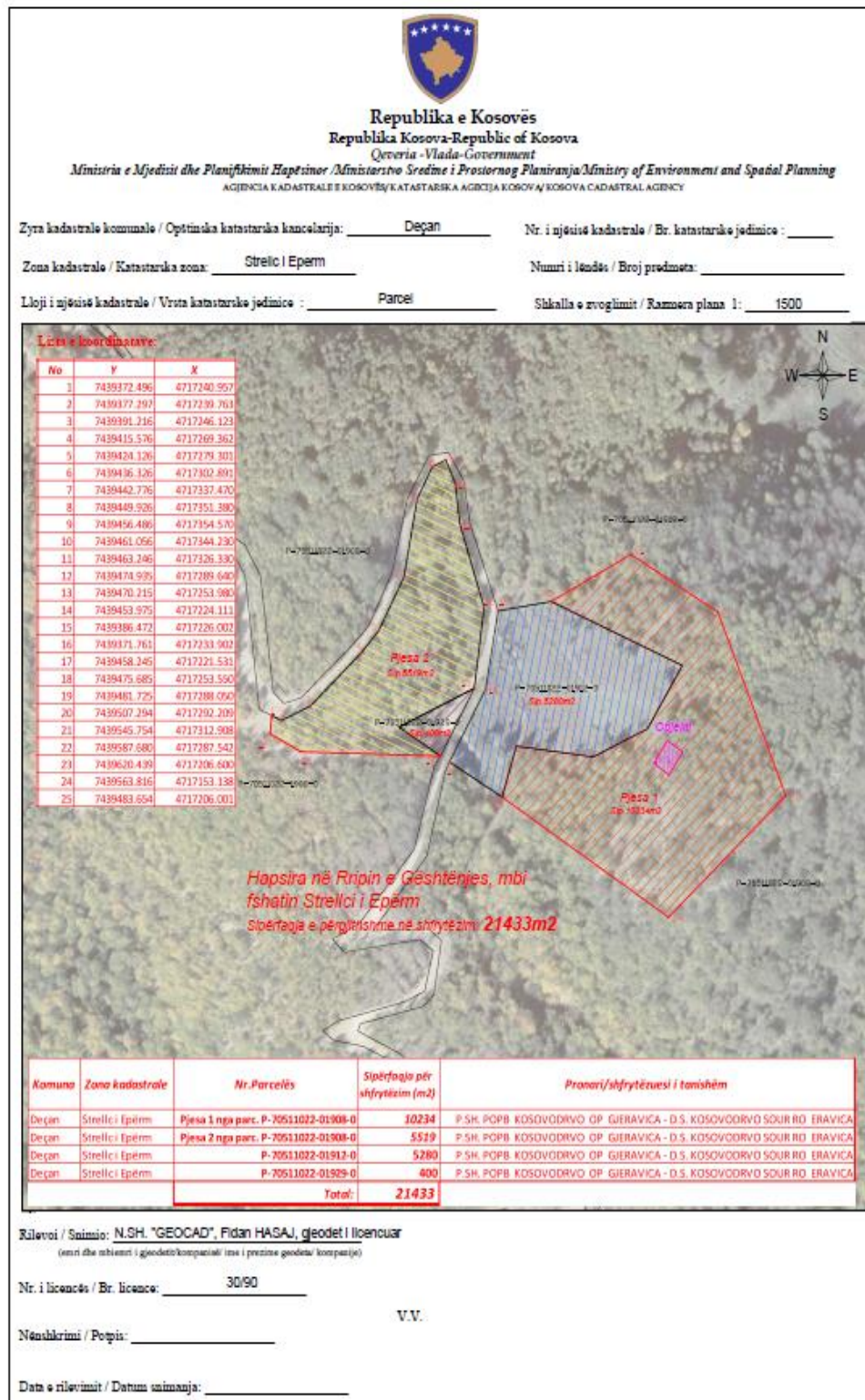
Harta 17: Ndërtimi i 3 pendave në Gryken e Lloqanit

Hapësira në rripin e gështenjës mbi fshatin Strelc i Epërm

Në këtë hapësirë parashihet të jetë qendra e rruajtjes dhe kultivimit dhe prezantimi i produkteve të gështenjës.

Harta 18: Nndërtimi i qendres për rruajtjen dhe kultivimit dhe prezantimi i produkteve të gështenjës në fshatin Strelc i Epërm

Guida Turistike -Pleqe Më Sipërfaqe **S=50000 m²** (5 ha) Zonë Kadastrale Isniq pronë P.SH. OTHPB Kosovodervo Prishtina OP Gjeravica. Në parcelën numër **Nr. P- 70511038-00312-1** me sipërfaqe prej 36451 m². P -70511038-00289-0 me sipërfaqe prej 13549 m²

Guida Turistike - Pleqe

Tereni i kësaj hapësire mundëson ndërtimin e një Guide Turistike që i ofron këto shërbime: Restorant me ushqime tradicionale, Kalurim, Çiklizëm, Hiking dhe Bujtina.

Harta 19: Ndërtimi i Guides turistike për: Restorant me ushqime tradicionale, Kalurim, Çiklizëm, Hiking dhe Bujtina.

Republika e Kosovës
 Republika Kosova-Republic of Kosova
 Qeveria - Vlada-Government

Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësiror / Ministarstvo Sredine i Prostornog Planiranja / Ministry of Environment and Spatial Planning
 AGENCIJA KADASTRALE E KOSOVËS / KATASTARSKA AGENCIJA KOSOVA / KOSOVA CADASTRAL AGENCY

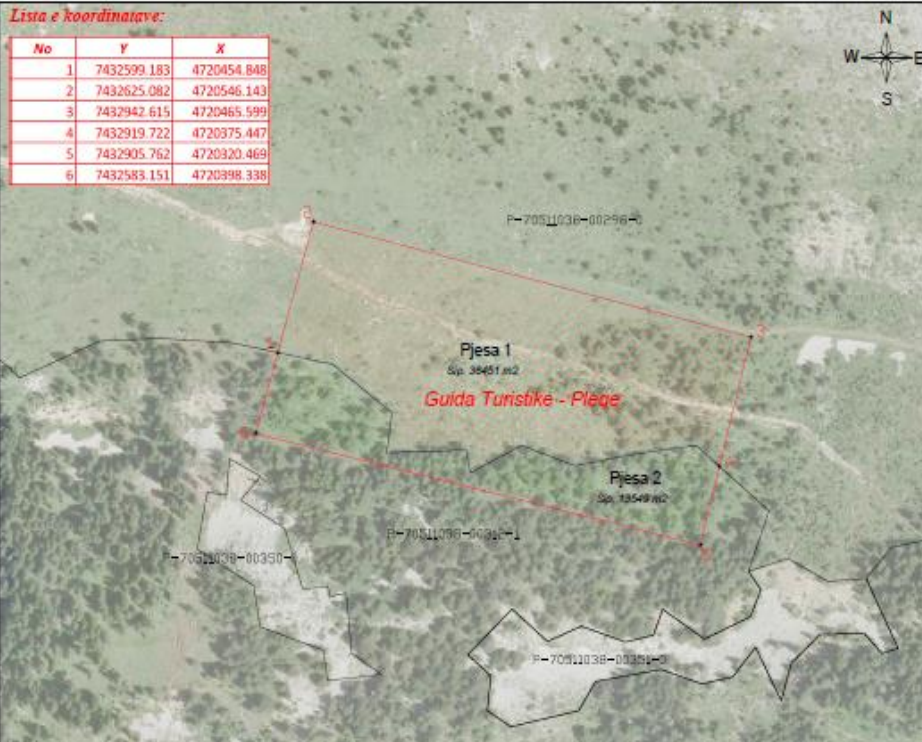
Zyra kadastrale komunale / Optičnina katastarska kancelarija: Deçan   Nr. i njësisë kadastrale / Br. katastarske jedinice : 132-0, etj.

Zona kadastrale / Katastarska zona: Isniq   Numri i lëndës / Broj predmeta: _____

Lloji i njësisë kadastrale / Vrsta katastarske jedinice : Parcel   Shkalla e zvogëlimit / Razmera plana 1: 2500

Lista e koordinatave:

No	Y	X
1	7432599.183	4720454.848
2	7432625.082	4720546.143
3	7432942.615	4720465.599
4	7432919.722	4720375.447
5	7432905.762	4720320.469
6	7432583.151	4720398.338

Vërejtje: Sipërfaqja e paraqitur më poshtë, është sipërfaqja e Hapësires për **Guiden Turistike - Pleqe**

Komuna	Zona kadastrale	Nr. Parcelës	Sipërfaqja për shfrytëzim (m ²)	Pronari/shfrytëzuesi i tanishëm
Deçan	Isniq	Pjesa 1 nga parc. P-70511038-00312-1	36451	P.SH. OTHPB KOSOVODRVO PRISHTINE OP GJERAVICA
Deçan	Isniq	Pjesa 2 nga parc. P-70511038-00289-0	13549	P.SH. OTHPB KOSOVODRVO PRISHTINE OP GJERAVICA
Total:			50000	

Rilevimi / Suizimio: N.SH. "GEOCAD", Fidan HASAJ, gjeodet i licencuar
 (emri dhe shprehja e gjeodetit/kompanisë/ose i pozitave gjeodetike/kompanisë)

Nr. i licencës / Br. licence: 30/90   V.V.

Nënshtkrimi / Potpis: _____

Data e rilevimit / Datum snimanja: _____

Guida Turistike – Të Molla e Egër-Kozhnjer

Tereni i kësaj hapësire mundëson ndërtimin e një Guide Turistike që i ofron këto shërbime: Restorant me ushqime tradicionale, Bujtina.

Guida Turistike – Të Molla e Egër Më Sipërfaqe $S=25000 \text{ m}^2$ (2.5 ha) Zonë Kadastrale Irzniq II, në Kozhnjer, bjeshka e Baballoqit Pasuri Shoqërore OPPB Kosovodervo Prishtina OP Gjeravica. Në parcelën numër Nr. P-70505069-00051-0 me sipërfaqe prej 25000 m².

Harta 20: Ndërtimi i guides turistike ku do të ndërtohen restorante me ushqime tradicionale, Bujtina.

Republika e Kosovës
 Republika Kosovo-Republic of Kosovo
 Qeveria - Vlada - Government
 Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësiror / Ministarstvo Sredine i Prostorog Planiranja / Ministry of Environment and Spatial Planning
 AGENCJA KADASTRALI E KOSOVËS / KATASTARSKA AGENCIJA KOSOVA / KOSOVO CADASTRAL AGENCY

Zyra kadastrale komunale / Optinska katastarska kancelarija: Deçan Nr. i njësisë kadastrale / Br. katastarske jedinice : 51-0

Zona kadastrale / Katastarska zona: Irzniq Numri i lëndës / Broj predmeta: _____

Lloji i njësisë kadastrale / Vrsta katastarske jedinice : Parcel Shkalla e zvoglimit / Razmera plana 1: 2500

Lista e koordinatave:

No	Y	X
1	7431719.337	4717278.662
2	7431932.611	4717299.208
3	7431948.191	4717183.412
4	7431727.919	4717165.921

Vërejtje: Sipërfaqja e paraqitur më poshtë, është sipërfaqja e Hapësirës për Guidën Turistike "Molla e Egër" Baballoq

Komuna	Zona kadastrale	Nr.Parcelës	Sipërfaqja për shfrytëzim (m ²)	Pronari/shfrytëuesi i tanishëm
Deçan	Irzniq II	Pjesa 1 nga parc.P-70505069-00051-0	25000	PASURI SHOQËRORE OPPB KOSOVODRIVO PRISHTINA OP GJERAVICA

Rilevimi / Snaimio: N.SH. "GEOCAD", Fidan HASAJ, gjeodet i licencuar
 (emri dhe mbieseri i gjeodetit/konspasial/ose i prezime gjeodet/ kompanije)

Nr. i licencës / Br. licence: 30/90

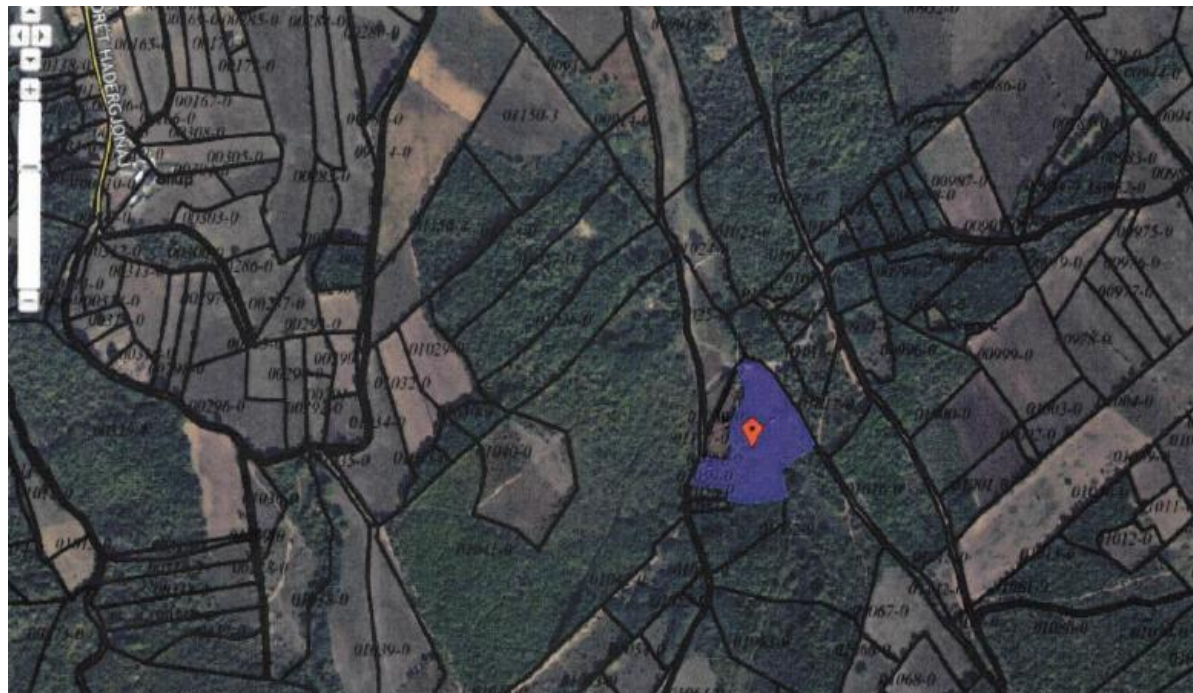
Nënshkrimi / Potpis: _____ V.V.

Data e rilëvizimit / Datum snaimanja: _____

Strehimi dhe përkujdesja e qenëve endacak

Parcelat Nr. 01061-0, Nr. 01060-0

Harta20: ndërtimi për strehimin e i qeneve endacak

13.Kultura dhe Sporti

Komuna e Deçanit ka traditë të gjatë në kultivimin dhe zhvillimin e kulturës dhe artit. Jeta kulturore në komunën e Deçanit është e pasur me një numër të madh të aktiviteteve të ndryshme, duke filluar nga ato kulturore dhe sportive. Të gjitha këto aktivitete kulturore-sportive zhvillohen dhe organizohen në objekte të kulturës. Kultura tregon të kaluarën dhe të tashmen e një populli të cilën deçanasit e kanë dëshmuar me manifestimet e ndryshme kulturore dhe tradicionale. Dikur në Deçan dhe rrethinë ka ekzistuar një numër i madhe grupeve folklorike më i njohur Grupi Folklorik ka qenë grupi “Mehmeti Riza” nga fshati Isnqi ndërsa sot veprojnë numër i konsiderueshëm i tyre duhet të veçohet edhe ansambli i valleve i fëmijëve i qytetit të Deçanit. Në komunën e Deçanit organizohen manifestime të kulturore për të shënuar festat apo datat e rëndësishme cilat janë:

Festat më të rëndësishme janë :

- Dita 24 marsit-Epopeja e Dukagjinit
- Dita e dëshmorëve të komunës së Deçanit 15 qershori
- Dita e çlirimit të qytetit të Deçanit 16 qershor

Aktivitete trashëgimisë kulturore

- Dita e qethave të deleve në muajin korrik
- Dita e gështenjës në muajin tetor
- Darka e lamës në muajin nëntor
- Dita e mjaltit në muajin qershor dhe korrik

Aktivite sportive

- Turniri memorial i futbollit "Ruzhdi Ramosaj"
- Turniri memorial i shahut "Zeqë Hasi"

Festivalet folklorike

- Festivali i këngës për fëmijë "Ardhëmëria"
- Festivali "Eshkë e ndezur mbi Shkelzen"

Dekoratat

Komuna e Deçanit ndan një numër të dekoratave për personat që kanë tregua vlera për liri, kulturë, arsim, sport etj., e ato janë:

- SHKELZEN HARADINAJ
- ISMAIL HARADINAJ
- HAKI POVATAJ
- ZEQË HASAJ
- MIRËNJOHJE E QYTETIT

Sporti –Të rinjtë e komunës së Deçanit aktivitetet e tyre sportive i realizojnë në Palestrën Sportive, Stadiumin e Qytetit me 400 m² dhe 1500 ulese dhe në fushat e mbuluara Sportive. Në shumicën e shkollave të komunës kanë hapësira për aktivite sportive ku në oborret e disave nga shkollat përveç fëmijëve hapësirat sportive shfrytëzohen edhe nga komuniteti dhe klubet sportive. Ekzistojnë 20 fusha të vogla sportive dhe 3 fusha të mbuluara, dhe gjinden në: SHFMU " Lidhja e Prizrenit" Deçan, SHFMU " Bajram Curri" Strelle i Epërm dhe SHFMU " Isa Boletini" Isniq. Përveq terreneve sportive për shumë qëllime është e nevojshme të ndërtohen objekte me të vogla sportive apo fusha të lojërave për aktivite të përditshme dhe për rekreacion në të gjitha fshatrat si dhe të rindërtohen fushe lojrat e shkollave dhe sallat për aktivite sportive.

Në kuadër të komunës ekipet sportive janë: 1. Klubi Hendbollistik për femra dhe meshkuj, 2. Klubi Futbollistik për meshkuj, 3. Klubi i Volejbollit për femra, 4. Klubi i Atletikes.

Komuna me financim të përbashkët me nivel qendror ka ndarë një vlerë të mjeteve financiare në mënyrë që të krijoj kushte për aktivite rinore ku parashihet ndërtimi i Qendrës Rinore dhe Trashëgimisë kulturore në lokacionin e quajtur Podi i Gështenjës më sipërfaqe prej: 580 m² P+1K.

INSTITUCIONET KULTURORE

Pallati i kulturës "Jusuf Gervalla" – është hapësirë multi - funksionale me hapësirat 1200 m² P+2K, në kuadër të së cilës janë: galeria e arteve –Ars Kultura, biblioteka (salla ekspozuese, sallat e leximit), salla audio-vizuale, hapësirë e siguruar për media-radio. Një kat i ndërtesës është vënë në dispozicion të shoqatave dhe klubeve të ndryshme kulturore-artistike të cilat veprojnë në Deçan, inkubatori i bizneseve, qendra për regjistrim të bizneseve, Drejtoria për Gjeodezi dhe Kadastër dhe KKZ.

Teatri i qytetit "Skender Tafaj"- i cili gjendet në Pallatin e Kulturës në Deçan i përmbushë nevojat për shfaqje si: drama, komedi, filma si dhe aktivite tjera kulturore (muzikës).

Biblioteka e komunësi plotëson kushtet por duhet të bëhet ndërhyrje në gjithë hapësirën për ofrimin e kushteve me të mira për lexuesit, duke përfshi si: inventarizimin e librave, pasurimin me tituj të rinj të librave të autorëve të vendit dhe të huaj.

Muzeu Etnografik është i vendosur në Pallatin e Kulturës në Deçan, ku janë të ekspozuara një numër i konsiderueshëm i eksponateve të periudhave të ndryshme ku duhet ndërmarrë masa për ruajtjen e tyre nga mikroorganizmat që kërkon konservimin dhe ruajtjen e objekteve në muze.

Muzeu privat "Etno-Kastrioti" i cili gjendet në fshatin Isniq ku janë të ekspozuara mbi 1100 eksponate, ku në këtë muze ka rol të rëndësishëm për edukimin e brezit të ri, pasi aty pasqyrohet jeta dhe tradita shqiptare.

Kompleksi Memorial-Kulla Muze-Varrezat e Deshmoreve, e cila gjendet në fshatin Gllogjan.

Kompleksi Memorial Historik- i Shtabit të UÇK-së Zona Operative e Dukagjinit, i cila është në ndërtim e sipër i financuar nga niveli qendror-Agjencia për mirëmbajtje dhe menagjim të monumenteve shtetërore-MKRS.

Shtëpie Kulturës "Berit Backer" në Isniq. Kjo shtëpi e kulturës vend ku mbahen ekspozita me fotografi, pikturë, drama etj. Eposi i fshatit Isniq është unik për kulturën tonë.

TRASHËGIMIA NATYRORE DHE KULTURORE

Në komunën e Deçanit trashëgimia materiale është krijuar në mes të qytetërimeve antike, e cila trashëgon një thesar të pasur kulturor dhe është pjesë e trashëgimisë kulturore e jona e identifikuar në Listën e Trashëgimisë Kulturore për Mbrojtje të përkohshme- arkeologjike me nënkategoritë përkatëse. Kjo trashëgimi e pasur, gjendet në çdo pjesë të komunës së Deçanit, burime arkeologjike-fshati Belle, arkekonike- kullat, në monumente fetare, monumente natyrore dhe Lista e Kuqe e florës dhe faunës. Trashëgimi kulturore, konsiderohen të gjitha objektet të cilat në një formë apo një tjetër përcjellin pasqyren e zhvillimit dhe ndërtimit nga kohëra të ndryshme e deri në ditët e sotme. Këto vlera të trashëgimisë kulturore që posedon komuna jone janë një ndër elementet më të rëndësishme për zhvillimin e turizmit bazuar në "Strategjinë Kombëtare për Trashëgiminë Kulturore 2017-2027" trashëgimia definohet si shtyllë e rëndësishme e zhvillimit të qëndrueshëm të vendit. Tabela në vijim përfshin numrin e objekteve të trashëgimisë kulturore sipas kategorive (nën mbrojtje të përhershme dhe të përkohshme).

Tabela 10: Lista objekteve të trashëgimisë kulturore sipas kategorive (nën mbrojtje të përhershme dhe të përkohshme) e Trashëgimise Kulturore¹³

Nr.	Trashëgimia Kulturore, sipas kategorive, 2020	Numri
1.	Trashëgimia arkeologjike	10
2.	Trashëgimia arkitektonike	58
3.	Zona e veçantë e mbrojtur	1
4.	Monumente të natyrës	32
5.	Rezervate natyrore	3
6.	Pasazh i mbrojtur	1
7.	Park kombëtar	1

Një pjesë e rëndësishme e trashëgimisë kulturore kërkon që edhe sot të mbrohet nga dëmtime të metutjshme, të konservohet për të ruajtur vlerat arkeologjike, arkitekturore historike të cilat shtrihen në kohe që nga periudha parahistorike e deri në fund të shek. XX, pasqyrohet ndikimi i arkitektit të vonë, romak, bizantin, sllav, otomane por edhe asaj që janë të karakterit të ndryshëm si: objektet e kultit (kishat, xhamitë, vazrreza etj.) shtëpi të arkitekturës tradicionale shqiptare-kullat, mullinjët etj. Gjetjet arkeologjike dëshmojnë që komuna e Deçanit është një vend i vjetër. Këtë më së miri dëshmon prania e gjurmëve në Kërshin e Qelisë (Afreskat e veçanta), Muret e Kalasë në Belle, pastaj artefaktet në fshatin Carrabreg ku hasen rrënojat e varrezave që përcjellin konfiguracionin e kodrës dhe formojnë Tumat Ilire dhe pastaj fshatrat Beleg, Lëbushë, Prapaqan, Irzniq. Objekti i Manastirit i ndërtuar në fillim të shek. XIV, cili është në mbrojtjen e UNESCO-së është vlerë e veçantë për vjetërsinë kulturore të Deçanit.

Deçani ka asete të trashëgimisë kulturore-historike, materiale dhe shpirtërore të cilat janë pasuri e madhe për këtë komunë por edhe me gjerë. Trashëgimia që posedon Deçani e sidomos ndërtesat e banimit janë dëshmia më e saktë për jetën e zhvilluar në këtë anë qysh në kohërat e hershme. Këto asete mund të jenë pika të pushimit që ofrojnë ushqim tradicional dhe të plotësojnë agjendat turistike regjionale apo më gjerë. Në mesin e këtyre aseteve mund të veçohen: *Kulla e Osdautaj*, *Kulla e Tahirsylaj* dhe *Kulla e Kuklecëve* që gjendet në fshatin Isniq, pastaj *Kulla e Demukaj* dhe *Kulla e Mushkolaj* në Deçan, *Kulla e Mazrekaj* në Drenoc, *Kulla e Gecaj* në Llukën e Poshtme, *Kulla e Dem Ali Pozharit* në Pozhar, të gjitha të ndërtuara nga fundi i shek. XIX. Sot ato janë funksionale dhe shëmbëlajnë si asete me vlerë në trashëgimin kulturore të Deçanit.

Duke ju referuar Planit Hapësinor Zona e Mbrojtura “Manastiri i Deçanit” gjatë përcaktimit të kushteve duhet të merren për bazë parametrat që dalin nga Ligji për Zona të Veçanta.

¹³Lista e Trashëgimisë Kulturore për Mbrojtje të Përkohshme-Ministria e Kulturës, Rinisë dhe Sportit Nr. 110/2018, Datë: 03.10.2018.

PROMOVIMI I VLERA VE KULTURORE

Deçani identifikohet me vlerat e trashëgimisë shpirtërore traditën e mikpritjes dhe gjurmët e kulturës ndërshekuj, të zakoneve, festave tradicionale të cilat i kanë mbijetuar kohës ku edhe sot në manifestimet e ndryshme praktikohen. Vend lokalitet me vlera të kulturës natyrore dhe kulturore përfaqëson secila pjese e komunës se Deçanit ku secili lokalitet ka edhe specifikën e vetë preznatuese ku duhet të veqohet hapësira e grykës së Deçanit me gjurmët arkeologjike, historike si Manastiri i Deçanit, Kërshi i Çelisë, Zona arkeologjike e Bellesë, Pleqes, lumenje ruajtja dh erigjenerimi i zonës së gështenjes. Objektet e trashëgimisë kulturore duke përfshi: kullat ku një pjese e tyre është me mbrojtje te perkoshe kurse duhet të jene ne konsiderate edhe fondi i mbetur i kullave, mullinjeve, objekteve te trashëgimisë kulturore te tjera-hambar, kultit fetar, monumentete e natyrës zont me interes zhvillimor qoftë tursitik, rekreativ dhe edukativ Deçani në përgjithësi duhet të konsiderohet si një qendër qe ofron vlera të trashëgimisë natyrore dhe kulturore qe janë unike të cilat tëmbahen në përkujdesje dhe investime të vazhdueshme institucionale. Në këtë skenarë parashihet fuqizimi i një rrjeti ndërlidhës në mes të gjitha hapësirave dhe objekteve të trashëgimisë kulturore dhe sigurimi e mjeteve qarkulluese për t’ju mundësuar vizitorëve qasje të lehtë dhe atraktive.

14. ADMINISTRATA

Objektet e Shërbimëve administrative dhe publike në komunë janë përqëndruar në perimetrin rreth qendrës së qytetit të Deçanit. Shpërndarja hapësinore dhe qasja në institucionet publike e nivelit komunal është e mirë, të cilat janë:

- Komuna (objekti administrativë) në Rrugën “Jashar Salihu”
- Pallati i Kulturës “Jusuf Gërvalla” në sheshin “Hasburgëve”
- Shtëpia e Kulturës në Fshatin Isniq
- Gjykata Themelore Pejë- Dega në Deçan, në Rrugën “Jashar Salihu”
- Zyra Komunale e Punësimit në Rrugën “Skënderbeu”
- Posta në Sheshin “Mentor Tolaj”
- Shërbimet bankare (NLB, Raiffeisen, Banka Ekonomik, Pro Credit Bank) dhe disa banka për shërbime krediore për biznese dhe bujqësi si: Finca, Kreditimi Rural i Kosovës “KRK” ofrojnë shërbime për qytetarët e komunës.
- Stacioni i autobusave-jo funksionale në Rrugën “Elena Gjika”
- Stacioni i zjarrfikëseve në Rrugën “Elena Gjika”
- Policia në Rrugën “Luan Haradinaj”
- Qendra për punë Sociale në Rrugën “UÇK-ës”
- Qendra Rinore dhe e Trashegimisë Kulturore (Podi i Gehstënjave) në Rrugën “UÇK-ës”
- Ndërrmarrja Komunale “Higjiena” në Rrugën “UÇK-ës”
- KRU “ Drini i Bardhë” në Rrugën “ Sali Çeku”
- Kompani Rajonale e Ujësjesit “Hidrodrini” sh.a-Pejë-KRU-dega ne Deçan në Rrugën “UÇK-ës”

Në zonat rurale, shërbimet themelore administrative ofrohen në Zyrat e Vendit të vendosura në: fshatin Strelcë i Epërm dhe fshatin Pobergjë (Polana), kurse zyra e vendit në Irzniq nuk është funksionale.

Komuna e Deçanit si qendër administrative, politike, ekonomike, shëndetësore, arsimore, kulturore të parapara me ligjet dhe aktet nen ligjore dhe Statutit të komunës së Deçanit.

Sipas këtij Statuti, komuna është njësi themelore territoriale e Vetëqeverisjes Lokale, në të cilën qytetarët e saj realizojnë vetëqeverisjen në pajtim me ligjet në fuqi. Territori dhe kufijtë e komunës janë përcaktuar me Ligjin për Kufijtë Administrativë të Komunave. Organet e komunës janë:

Kuvendi i Komunës dhe Kryetari i Komunës si dhe Nënkryetari.

Kuvendi i Komunës ka këto komitete të përhershme:

- Komitetin për Politikë dhe Financa;
- Komitetin për Komunitete dhe
- Komitetin Konsultativ.

Kuvendi i Komunës themelon edhe komitete të tjera si:

- Komitetin për Shëndetësi dhe Mirëqenie Sociale, Komitetin për Arsim, Kulturë, Rini dhe Sport;
- Komitetin për Zhvillim Ekonomik dhe Rural;
- Komitetin për Planifikim Urban;
- Kadastër dhe Mbrojtje të Mjedisit;
- Komitetin për Shërbime Publike dhe
- Komitetin për Pronë.

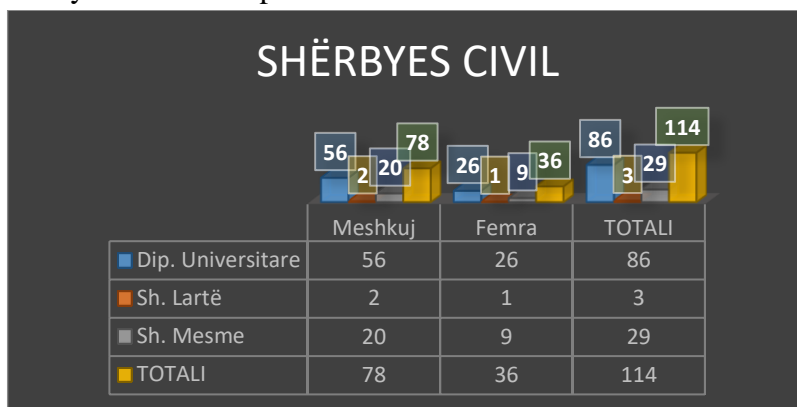
Adminstrata komunale në Deçan është e organizuar në drejtori, të cilat janë themeluar sipas Statutit të Komunës, ato janë:

- Administratë;
- Shëndetësi dhe Mirëqenie Sociale;
- Arsim;
- Kulturë, Rini dhe Sport;
- Buxhet dhe Financa ;
- Ekonomi dhe Zhvillim Lokal;
- Drejtoria e Urbanizmit, Ndërtimit dhe Mbrojtjes së Mjedisit;
- Shërbime Publike, Mbrojtje dhe Shpëtim;
- Kadastra;
- Inspekcioni;

Aktualisht janë të punësuar 114 persona prej të cilëve 78 janë meshkuj dhe 36 janë femra. Në bazë të dhënave nga Drejtoria e Adminstratës, 21.66% të punësuarve në adminstratën komunale i takojnë moshës 45 vjeçe, 43.32 % i takojnë grupmoshës 58 kurse 35.02% janë moshës 35 vjeçe.

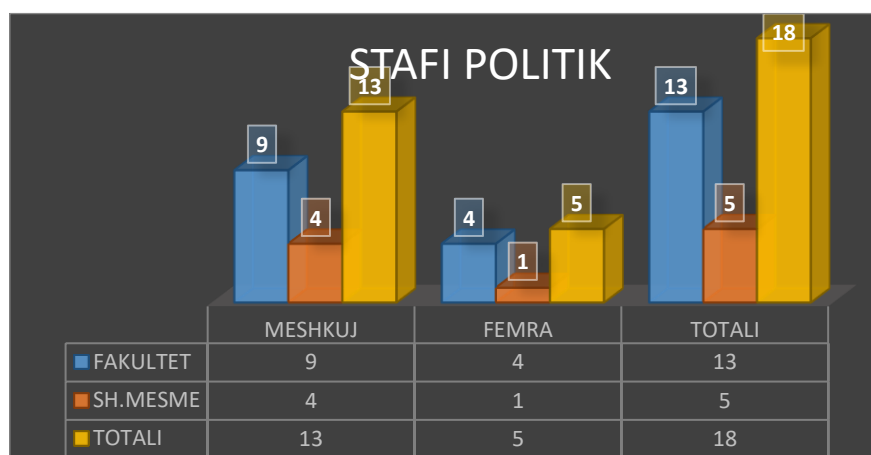

Grafiku 1: Niveli i shërbyesve civil e sipas nivelit të edukimit

Njëra nga kompetencat kyçe të menaxhimit të personelit të administratës është trajnimi dhe zhvillimi i resurseve njerësore. Nëpërmjet trajnimeve dhe programeve për zhvillim Komuna duhet t'u siguroj punonjësve mjetet e nevojshme për suksesin e tyre, që në shumë raste do të thotë t'iu ofrojnë punonjësve trajnime të vazhdueshme për t'i ndihmuar ata në punët e tyre.

Grafiku 2: Niveli i stafit politike sipas nivelit të edukimit

SISTEMI I MENAXHIMIT

Sa i përket menaxhimit të qeverisjes nëpërmjet sistemeve elektronike, qeverisja komunale në Deçan viteve të fundit ka funksionalizuar sisteme të menaxhimit dhe monitorimit elektronike.

- Sistemi për menaxhimin e resursve njerëzore
- Sistemin e hyrjes daljes të të punësuarve dhe
- Intraneti dhe sistemi i protokollimit elektronik

OFRIMI I SHËRBIMEVE

Ofrimi i shërbimëve publike administrative për qytetarët, bizneset dhe OJQ-të në formë të certifikatave, vendimeve, aktvendimeve, pëlqimeve etj. është njëri ndër obligimet kryesore të komunës. Komuna e Deçanit, sa i përket digjitalizimit të ofrimit të shërbimëve, E-Kioskë është i vendosur në hyrje të ndërtesës së komunës ku qytetarër mund të marrin shërbime administrative (certifikata) kurse të gjitha shërbimet

tjera ofohen në mënyrë fizike. Janë edhe dy sisteme digjitalizuara si ARIS (për adresim të rrugëve dhe shtëpiave) dhe sistemi i projekteve investimeve publike (PIP), të cilat krijojnë databazë për shërbime më efikase për qytetarët.

15. BUJQËSIA

Bujqësia në komunën e Deçanit është ndër sektorët që ka ndikim të madh dhe të rëndësishëm në ofrimin e mundësive në punësim dhe krijimin e të ardhurave për ekonominë familjare. Megjithatë, zhvillimi i bujqësisë në komunën e Deçanit në raport me aftësitë konkurruese në tregun rajonal dhe BE-së mbetet

në nivel jo të kënaqshëm. Shkaqet kryesore të këtij nivel të ulët konkurrues janë mungesa e njohurive rreth teknologjisë bashkëkohore të prodhimit dhe sigurimit të blerësve në tregjet rajonale dhe evropian, mungesa e agronomëve dhe marrja e këshillave bujqësore, mungesa e pajisjeve për klasifikim dhe pakëtim të produkteve bujqësore, kosto e lartë e prodhimit dhe mungesa e pikave grumbulluese për ruatjen dhe përpunimin e produkteve bujqësore. Për më tepër, vlenë të theksohet që një nga problemet kryesore me të

cilat ballafaqohen fermeret në Komunën e Deçanit është pamundësia e gjetjes së tregjeve vendore për shitjen e produkteve, procesi i komestacionit të tokave bujqësore, sipërfaqe të vogla të tokave bujqësore të fragmentuara, mungesa e kanaleve të ujitje dhe mungesa e promovimit të produkteve bujqësore, paraqet disa sfida kyçe të zhvillimit të bujqësisë.

Duke u nisur nga fakti që numri më i madh i ekonomive bujqësore në komunën e Deçanit për nga madhësia e kapaciteteve prodhuese/kultivuese/ përpunuese është i vogël, do të ishte e rekomandueshme që të inkurajohet edhe bashkëpunimi horizontal ndërmejt ekonomive bujqësore me qëllim ngritjen e kapaciteteve prodhuese dhe përmirësimit të cilësisë. Poashtu, rekomandohet që të lehtësohet bashkëpunimi i ekonomive bujqësore me zinxhirin e përpunimit dhe shitjes (psh., prej qumështit tek fabrika përpunuese tek ndërmjetësuese për shitje të produkteve të qumështit në tregun vendor. Si përfundim është e domosdoshme të rritet numri i fermereve të rinjë të moshës prej 18-40 vjeç nëpërmjet stimulimit me subvencione dhe grante.

Spektori i pentarisë dhe perimtarisë

Nëbazë të dhënave nga Drejtoria për Bujqësi, Pylltari dhe Zhvillim Rural sektori i pentarisë ka rritje të sipërfaqeve me trupa pemëve të mjellura. Mollet dhe kumbullat janë kultura me të shpeshta që kultivohen nga ekonomia bujqësore, me gjithsej 65 % molle dhe 15 % kumbulla nga totali i sipërfaqeve të mbjellura në tokë të punueshme kurse pjesa prej 20 % me kultura të tjera (arra, dardha, qershia/vishnje, ftua) etj. Shumica e këtyre kulturave bujqësore janë të kultivuara në kopshtet e shtëpive dhe me kultivim ekstenziv, ndërsa vitet e fundit kanë filluar me kultivim intenziv.

Sa i përket perimtarisë, në komunën e Deçanit prodhimtaria në secilën prej kulturave të perimeve ka shënuar rritje në vitet e fundit. Kulturat që më së shumti kultivohet në këtë veprimtari bujqësore janë: speci 31%, domatja 16%, trangujt 11% dhe qepët 20 %, lakër 15 %, të tjera 7 % Këto kultura paraqesin sipërfaqet e mbjellura me perime në komunën e Deçanit, të cilat ashtu si kulturat e perimeve kryesisht kultivohen në mënyrë ekstenzive për nevojat familjare. Sfidë më e shpeshtë me të cilat ballafaqohen kultivuesit e këtyre kulturave bujqësore janë: fragmentimi i tokës, mungesa e

mjeteve financiare për investime, mungesa emasave mbrojtëse nga breshëri, mungesa e pikave për grumbullimin dhe ruatjen e prodhimeve, mungesa e rendimenteve si pasojë e mungesë së sistemeve kulluese(drenazhimit) etj.

Që të adresohen sfidat e lartë përmendura rekomandohet që të realizohet vlerësimi i nevojave për trajnim të fermerëve ku nëpërmjet këtij vlerësimit të bëhet nevoja reale që të organizohen trajnime të rregullta me fermerë. Krijimi i pikave grumbulluese për ruatjen e pemëve dhe perimëve është një masë tepër e nevojshme për fermerët përmes të cilave do të bëhet grumbullimi, klasifikimi, përpunimi dhe distribuimi i produkteve tek pikat e shitjes. Për më tepër, krijimi i depos për ruatjen e prodhimeve bujqësore do të ishte një veprim tejjet me rëndësi për fermerët pasi që kjo do të mundësonte rritjen e vlerës dhe afatin e qëndrueshmërisë së produkteve, rrjedhimisht do t'ju zvogëlonte humbjet fermerëve. Shumë e rëndësishme është edhe promovimi i produkteve përmes organizimit të panaiereve ose mundësimit të prezentimit të produkteve të prodhuesve nga komuna e Deçanit në panaiet lokale, kombëtare dhe rajonale.

Sektori i Bletarisë

Një prej sektorëve me profitabil në fushën e bujqësisë është edhe bletaria. Komuna e Deçanit ka një pozitë të volitshme gjeografike për kultivimin e bletarisë. Aktualisht, në komunën e Deçanit llogaritet të jenë mbi 10,000 koshere bletë. Ky sektor është përkrahur nga komuna në formën erritjës së numrit të koshereve dhe bletarëve (pajisje) me gjithë përkrahjen nga komuna bletarët nuk kanë arritur të zhvillohen për sa i përket rritjes së numrit të produkteve të bletës, si psh. propolis, qymeshti i bletës, poleni, etj. Bletarët janë organizuar nëpërmjet shoqatës së Bletarëve, ku herë pas here mbajnë trajnime dhe ligjerata për bletarët e rinjëmbi kultivimin e bletëve. Megjithatë, edukimi i bletarëve edhe më tutje mbetet sfida komunës dhe Shoqatës së Bletarëve, sidomos në kontrollin dhe menaxhimin e sëmundjeve të bletëve. Regjistrimi i bletishteve, krijimi i pasaportës së bletës, lokalizimi i bletishteve, kultivimi i bimëve mjaltë-dhënëse dhe përpilimi dhemonitimi i listës së sigurtë të barnave për bletët, mbetet edhe me tutje sfida për bletarët, Shoqatën e Bletarëve dhe komunën e Deçanit.

Sektori i Blegtorisë dhe i shpendëve-Në komunën e Deçanit eksiton potencial i lartë për zhvillimin e blegtorisë, meqë kualitetit i tokës kushtet klimatike por edhe burimet e ujit janë mjaft të favorshme. Sipas të dhënave nga Drejtoria e Bujqësisë sipërfaqet me: 4302.07 tokë e punueshme /arë sipërfaqe ha; 198.6 ha kopshte ha; dhe 1873 livadhe ha të cilat paraqesin mundësi të mëdha për zhvillimin e blegtorisë. Kurse, gjatë viteve në vijim numri i shpendëve është në rritje të dukshme. Poashtu ka rritje të lopëve qumështore. Delet janë në rritje jo të kënaqshme për arsye se nuk janë importuar raca të deleve. Përpunimi i produkteve blegtorale bëhet me metoda të vjetra dhe atë bëhet vetëm në ekonomitë familjare që do të thotë se nuk ka fabrika për përpunimin e produkteve blegtorale, ndërsa shitja e këtyre produkteve bëhet pa ndonjë organizim të veçantë. Nevojat e Komunës së Deçanit plotësohen me produkte blegtorale afër 60 %.

Pyjet

Ndër pasuritë natyrore të Deçanit, pyjet zënë vend me rëndësi dhe kanë vlerë të çmueshme. Përveç rëndësisë ekonomike, pyjet kanë rëndësi dhe ndikim të madh edhe në funksionin natyror mbrojtës: klimë, ajër, ujë, tokë, konservim të trashëgimisë biologjike dhe funksionin social-kultural, siç janë: turizmi, rekreacioni dhe shumë funksione të tjera. Sipërfaqet pyjore në Komunën e Deçanit, janë si vijon: sipërfaqja e përgjithshme 16,786.1 ha.

Nga sipërfaqja e përgjithshme Komunës së Deçanit, pyjet bëjnë pjesë rreth 36 % të sipërfaqes, rritja vjetore është 92,691 m³, kualiteti i masës drunore është i nivelit të lartë ku 70 %, është dru teknik i cili përdoret për përpunimin e mëtejshëm në industrinë e drurit. Pyjet shtrihen në lartësi të larta mbidetare, ku pika më e lartë në Parkun Kombëtar të Bjeshkëve të Nemura është Gjeravica 2656 m, ndërsa në Bjeshkët e Deçanit është pika më e lartë në Marjash 2530 m/lmd ku pika më e ulët mbidetare është në Podin e Gështenjave.

Pyjet janë burim kryesorë për prodhimin e biomasës tokësore, furnizuesi kryesorë me oksigjen, ruajnë tokën nga erozioni, erërat etj. Pjesa më e madhe e pyjeve të Komunës së Deçanit, është në pronësi publike, në viset e ulëta dominojnë pyjet e dushkut të cilat dita ditës po degradohen në mënyra të ndryshme, ndërsa në viset malore me të larta janë pyjet e pastra të ahut dhe halorëve (pishave) të ndryshme. Pyjet e Deçanit, janë jashtëzakonisht atraktive dhe ideale për vizitë turistike dhe për një pushim malor. Për menaxhim të suksesshëm të resurseve pyjore duhet të ndërmerren masa:

- Ri-pyllëzimi i sipërfaqeve të degraduara, sidomos ato sipërfaqe që janë shkatërruar nga zjarri.
- Nga shfrytëzimi në mënyrë të pakontrolluar nga personat e papërgjegjshëm.

Biomasa pyjore për prodhimin e energjisë përfshin drutë e zjarrit, mbetjet që rezultojnë nga procesi i shfrytëzimit (maja, degë, lëvore) dhe mbetjet e procesit të përpunimit industrial të drurit si tallash, ashkla etj. Harmonizimi i kërkesës dhe ofertës për dru zjarri dhe lëndë punimi ka qenë dhe mbetet një sfidë për ekonominë pyjore ndër vite.

16. SHËNDËTËSIA DHE MIRËQENIA SOCIALE

Shërbimet shëndetësore në Komunën e Deçanit, ofrohen në nivel të kujdesit primar shëndetësorë në këto njësi: Një-Qendër Kryesore e Mjekësisë Familjare (QKMF) në Deçan; Tri-Qendra të Mjekësisë Familjare (QMF) në Strelc i Epërm, Isniq dhe Irzniq; Shtatë-Ambulanta të Mjekësisë Familjare (AMF) në Lumbardhë, Prapaqan, Gramaçel, Pobergjë (Polana), ndërsa tri prej AMF në: fshatin Ratish i Ulët, Prilep dhe Maznik, nuk janë në funksion. Të angazhuar në ofrimin e Shërbimeve të Kujdesit Parësor Shëndetësorë në Komunën e Deçanit, janë gjithsej 120 punëtor.

Kujdesi parësor shëndetësor (KPSH) mbështetet në konceptin e mjekësisë familjare dhe përfshin kujdesin dentar dhe ndërhyrjet e vogla kirurgjike. Shërbimet ofrohen në Institucione shëndetësore publike dhe private. Rrjeti publik i KPSH përbëhet nga gjithsej 10 institucione, nga të cilat Qendra Kryesore e Mjekësisë Familjare (QKMF) si njësi kryesore, dhe njësitë e saj përbërëse: 3 Qendrat e Mjekësisë Familjare (QMF) dhe 5 Ambulancat Mjekësisë Familjare (AMF), Qendra kryesore e vaksinimit në QKMF dhe Njësia e Urgjencës në objekt të veçantë në kuadër të QKMF.

Në kuadër të QKMF-së funksionon edhe Qendra Informuese (SISH).

QKMF ndodhet në qytetin e Deçanit dhe në të ofrohen shërbimet specialistike si dhe ato dentare dhe emergjente për tërë popullatën e komunës së Deçanit. Kjo qendër mbulon me shërbime të patronazhit (mobil) për gjithë qytetaret.

QMF-të ndodhen në: Strelc i Epërm, Isniq dhe Irzniq. Në këto qendra ofrojnë shërbime mjekë të specializuar kurse mungojnë shërbimet si: Stomatologjike, Laboratorike dhe kontrollet Gjinekologjike.

AMF-të ndodhen në këto vendbanime: Prapaqan, Lumbardh, Gramaqel, Poberghe-Polana dhe 2 që nuk janë funksionale janë në fshatrat: Ratish i Ulet dhe Prilep.

Përkujdesja sociale

Në kuadër të Drejtorisë për Shëndetësi dhe Mirëqenie Sociale (DSHMS) në komunën e Deçanit funksionon Qendra për Punë Sociale e cila zbaton programin e masave për rritjen e mirëqenies sociale të qytetarëve. Qendra për Punë Sociale (QPS) bën vlerësimin e nevojave dhe identifikimin e përfituesve të asistencës sociale dhe atyre që plotësojnë kushtet për strehim të përkohshëm. Në vitin 2022 në komunën e Deçanit kanë qenë të përfshira në asistencë sociale 301 familje me 1200 persona, përdërisa në vazhdimësi kërkesat për asistencë sociale dhe për banim social janë më të mëdha se mundësitë buxhetore të komunës. Hapësira në të cilën është i vendosur ky institucion nuk është e mjaftueshme për punë dhe nuk ofron qasje të lehtë përpersonat me aftësi të kufizuara. Banimi është çështje vendimtare për stabilitet social, shëndet dhe zhvillim kualitativ të mirëqenies njerëzore.

Banimi si shfrytëzues më i madh i hapësirës, ndikon në rrjedhën e zhvillimit të gjithmbarshëm të shoqërisë dhe njëherit është komponent i rëndësishëm i zhvillimit social-ekonomik, gjegjësisht të standardit jetësor, komuna e Deçanit ka këto qendra të banimit si:

- 1. Qendra për banim social**-Më financim të përbashkët MMPH dhe donacioni –SDC Zvicëran me Komunën e Deçanit është ndërtuar objekti me qira jo përfitues në vitin 2003-2004 me 16 njësi banesore.
- 2. QK (Qendra kolektive)**-Lagjia “Baballoq” me 14 objekte të banimit.

Planifikimi i komunës së Deçanit për ndërtimin e objekteve për banim social për periudhën 2017-2020 është paraparë dy objekte, kurse mjetet për ndërtimin e objektit të tretë do të shërbejnë për ndihmë të shlyerjes së qirasë për familjet që kanë nevojë.

Komuna e Deçanit zotëron Shtëpinë e Komunitetit për Personat me Aftësi të Kufizuara me kapacitet prej 10 persona e cila është ndërtuar nga Ministria e Punës dhe Mirëqenies Sociale ndërsa tani menaxhohet nga komuna e Deçanit, e cila strehon personat me aftësi të kufizuara psikike në kuadër të Rajonit.

Deçani nuk ka Shtëpi të pleqve, duhet të planifikohet një qendër për të moshuarit, gjithashtu rastet e dhunës në familje dhe kujdesin e fëmijëve Qendra për Punë Sociale, është në koordinim me qendrën rajonale në Pejë.

17. ARSIMI

Arsimi në komunën e Deçanit është i organizuar në: nivel të arsimit parashkollor/parafillor ku paraqet nivelin 01 dhe 02 sipas përshtatjes në përkufizimet e SNKA-së (Klasifikimi Standard Ndërkombëtar i Arsimit). Nivelin 01: Paraqet zhvillimin e hershëm dhe edukimin e fëmijës nga mosha 0 deri nën 3 vjeç. Arsimi parashkollor-para fillor në këtë nivel përfshihen çerdhet për fëmijë 1-2 vjeçar, kopshtet (për fëmijë 3-4 vjeçarë) dhe klasa e parë për fëmijë 5-6 vjeçarë.

Në komunën e Deçanit niveli i arsimit parashkollor zhvillohet në një çerdhe, e cila gjendet në afërsi të qendrës së qytetit, Kopshti i fëmijëve “Fatosat”, me kapacitetit 120 vende, duke i përfshirë grup-moshat nga 6 muajsh-6 vjeç. Nivelin 02: Arsimi parafillor përfshin moshat 3 vjeç deri në 6 vjeç.

Arsimi i detyruar-Arsimi i detyruar paraqet nivelet një dhe dy, sipas SNKA-së (Klasifikimi Standard Ndërkombëtar i Arsimit). Arsimi fillor klasifikohet si niveli 1 (klasat 1-5) dhe niveli 2 është arsimi i mesëm i ulët (klasat 6-9). Arsimi i detyruar funksionon në 18 shkolla publike. *Tabela 7 : Numri i fëmijëve në arsimin parafillor, ose nivelin 1¹⁴*

Komuna e Deçanit	Para-fillor (5<6 vjeçë)		
	Meshkuj	Femra	Gjithësej
	220	243	463

Niveli i arsimit fillor:

Niveli i arsimit fillor zgjat 5 vjet, duke filluar nga klasa e parë deri në klasën e pestë (1-5). Në këtë nivel regjistrohen fëmijët që mbushin moshën 6 vjeçare, ndërsa grupmosha e nxënësve në këtë nivel është nga 6 deri në 10 vjeç.

Niveli i arsimit të mesëm të ulët:

Niveli i arsimit të mesëm i ulët shtrihet nga klasa e gjashtë deri në klasën e nëntë (6-9). Grupmosha e nxënësve në këtë nivel është nga 11 deri në 14 vjeç dhe funksionon në shkolla të mesme të ulëta publike.

Tabela: Numri i nxënësve në arsimin fillor-mesëm të ulët i nivelin 2¹⁵

Komuna e Deçanit	Nr. i nxënësve në arsimin fillor –mesëm të ulët		
	Meshkuj	Femra	Gjithësej
	1951	1755	3706

¹⁴ MASHT dhe ASK, Statistikat e arsimit në Kosovë 2021/2022

¹⁵ MASHT dhe ASK, Statistikat e arsimit në Kosovë 2021/2022

Niveli i arsimit të mesëm të lartë:- Niveli i arsimit të mesëm të lartë paraqet nivelin tre (3) sipas SNKA-së (Klasifikimi Standard Ndërkombëtar i Arsimit) dhe funksionon në shkolla të mesme publike dhe nuk ka shkolla jopublike (të licencuara) në komunë. *Tabela: Numri i nxënësve në arsimin fillor-mesëm të ultë të nivelit I dhe 2¹⁶*

	Nr. i nxënësve në arsimin e mesëm të lartë		
	Meshkuj	Femra	Gjithësej
Komuna e Deçanit	551	492	1043

Në bazë të synimeve dhe përmbajtjes këto shkolla janë të organizuara në gjimnaze dhe në shkolla profesionale. Shkollat e mesme të larta (gjimnazet dhe shkollat profesionale) janë shkolla të profilizuara. Gjimnazet “Vëllezërit Frashëri” ndahen në këto dy drejtime:

- Shkencat natyrore dhe
- Shkenca shoqërore-gjuhësore.

Ndërsa shkollat e mesme profesionale “Tafil Kasumaj” në Deçan, ndahen në këto drejtime:

- Mjekësi, elektronikë, mekatronikë, makineri, ekonomi, hoteleri

18. AMBIENTI DHE SHËRBIMET PUBLIKE - Menaxhimi i mbeturinave

Komuna e Deçanit ka krijuar një sistem komunal për menaxhim të mbeturinave dhe plotësimin me mjetet përcjellëse për shtrirjen e plotë të shërbimit për mbledhjen (grumbullimit) të mbeturinave në gjithë territorin e komunës. Shtrirja e menaxhimit të mbeturinave në gjithë komunën bëhet nga Ndërmarrja Publike Lokale “Higjiena” Sh.A, e cila ofron shërbime rreth mbledhjes (grumbullimit) të mbeturinave dhe ndarjes në bazë në ekonomitë familjare. Trajtimi i mbeturinave përfshin: riciklimin, ripërdorimin, reduktimin e mbeturinave e deri në transportimin e tyre në deponin regjionale. Ndërmarrja Publike Lokale “Higjiena” Sh.A, mbështetet nga Gizi-Gjerman në kuadër të projektit “Shërbimet të Qëndrueshme Komunale”, siç janë përcaktuar në Ligjin Nr. 04/L-060 Për mbeturina. Kjo ndërmarrje e bënë mbledhjen (grumbullimin) e mbeturinave duke afruar shërbimin “derë me derë”, për ekonomitë familjare në zonën e qendrës së qytetit të Deçanit, kompania ku pjesën urbane e mbulon në mbledhjen e mbeturinave rreth 1km (99.18 ha) duke shtrirë edhe mbledhjen e mbeturinave në 36 fshatra të komunës. Kurse 2 venabanime siq janë: Fshati Belle dhe Pleqe sipas konfiguracionit malor ofrohet shërbim sipas palnit per menaxhimine mberutinave ne komune e Deçanit. Në komunën e Deçanit janë të përfshira: 5887 ekonomi familjare, 2254 biznese dhe 33 institucione, ku shtrirja dhe shërbimi është 100 % në gjithë territorin e komunës.

Infrastruktura

Komuna e Deçanit, posedon një rrjet të rrugëve që ofrojnë lidhje të mira me komunat tjera dhe shtetet fqinje. Rrjeti i rrugëve nacionale dhe rajonale që administrohen nga niveli qendror, është: 69.5 km, kurse rrugë lokale janë me gjatësi prej 405 km, nga kjo gjatësi prej 335.5 km, janë përgjegjësi e Komunës. Të asfaltuara në Komunën e Deçanit, janë: 250 km dhe të pa asfaltuara janë: 155

¹⁶ MASHT dhe ASK, Statistikat e arsimit në Kosovë 2021/2022

Tabela11: Infrastruktura në komunën e Deçanit

Lloji i infrastrukturës	Gjendja 2022
Rrugë të asfaltuara regjionale (Magjastralja/ km)	69.5 km
Rrugë lokale te asfaltuara (brenda Zones Urbane) (km)	405 km
Rrugë lokale te asfaltuara brenda vendbanimeve rurale (km)	250 km
Trotuare (zona urbane dhe zona rurale/km)	10 km
Shtigje per çiklistë /km	5 km
Ndriçim publik /km	20,0 km
Ujësjellës / km)	138 km
Kanalizim atmosferik/ km	12 km
Kanalizim i ujërave të zeza urbane/ km	65 km
Hapësira të gjelbëruara (publike / m ²)	98 ha

Përspektiva e zhvillimit Ekonomik në Komunën e Deçanit

Qëllimi 1 -Zhvillimi ibjeshkëvesizonëturistike

Objektivat:

- Formalizmi i vendbanimevenëBjeshkët e Deçanitsi vendemevleraturistike;
- Fshatiturstikhistorikdhe arkeologjikBelledhePleqës si vendbanim;
- Ndërtimi i rrugësDeçan –Mali iZi, ndërlidhja mes dy shteteve dhe shkëmbimi i përvojave turistike dhe digjitalizimi i qendrave informuese turistike;
- Hartimi i Planeve të Hollësishme Rregulluese për bjeshkët e Deçanit;
- Qendra turistike në Bjeshkën e Belegut dhe nen qendra tjera ndërlidhëse në bjeshkët e Deçanit;
- Sigurimi i infrastrukturës për tërë zonën e identifikuar si zonë me interes zhvillimi;
- Planifikimidhe ndërtimi i kontrolluar në të gjitha hapësirat e identifikuara si potenciale Turistike;
- Përgatitja e guidave turistike meepikat ezgjedhura për vizitorë;
- Zhvillimi i ekoturizmit në bjeshkët e Deçanit, bujtina për akomodim dhe shërbime turistike;
- Rregullimi i stazave për kalërim dhe koordinimi me shtet fqinje;
- Bashkëpunimi mes shteteve fqinje vija-ballkanike dhe promovimi i shtegut Via Ferrata.

Qëllimi 2 - Nxitja e zhvillimit të bujqësisë

Objektivat:

- Ruajtja e tokës bujqësore;
- Nxitja dhe zhvillimi i blegtorisë, pemëtarisë dhe perimkulturave dhe fushave tjera bujqësore;
- Ruajtja dhe regjenerimi i Rripit të Gështenjave;
- Ruajtja dhe regjenerimi i Zonës së Pishave;
- Grumbullimi i fryteve malore, deponimi, paketimi, brendimi dhe tregtimi;

- Përpunimi i fryteve malore -funksionalizimi i fabrikës së mjalit;
- Krijimi i infrastrukturës për ujitje-betonimi i kanaleve të pa betonuara;
- Rritja e sipërfaqeve me bimë mjaltëdhënëse;
- Nxitja dhe zhvillimi i bletarisë, subvencionimi i prodhuesve;
- Nxitja dhe zhvillimi i agroturizmit në fshatrat: Belle, Pleqe, Isniq, Dranoc etj.
- Nxitja dhe zhvillimi i në trashëgiminë kulturore-kullat;
- Grumbullimi dhe paketimi, brendimi i bimëve mjekuese.

Qëllimi 3 - Nxitja dhe zhvillimi i ndërmarrjeve të vogla dhe të mesme (NVM)

Objektivat:

- Planifikimi i një zone si parku i biznesit në zonën kadastrale Drenoc me sipërfaqe 20 ha.
- Ndërtimi dhe funksionalizimi i pikave grumbulluese për mjaltë;
- Favorizimi i bizneseve prodhuese (bujqësore, artizanati)
- Nxitja dhe përkrahja e ndërmarrjeve në kultivimin e mjalit, përpunimin gështenjës, eksplotimin e mermerit përpunimin e ujit natyral dhe ujit mineral.

Qëllimi 4 - Zhvillimi i resurseve njerëzore konform tregut

Objektivat:

- Përgatitja dhe aftësimi i kuadrove përmes një drejtimi shkollor profesional;
- Bashkëpunimi në formën e punës praktike ndërmjet shkollimit dhe bizneseve;
- Angazhimi dhe favorizimi i grave në biznes;
- Aftësimi i personave ndryshe për fillimin e start-up biznes.

Qëllimi 5 - Nxitja dhe favorizimi i veprimtarive shërbyese

Objektivat:

- Përgatitja dhe aftësimi i grupeve punuese në profilet e gastronomisë, hotelerisë dhe zanateve shërbyese tregtare;
- Ndarja e hapësirave - Krijimi i mundësive për ushtrimin e disa arti zanateve që mungojnë në Komunën e Deçanit.

Infrastrukturapublike

Qëllimi 6 - Kujdesi për arsimin dhe ruajtja e cilësisë për të gjithë

Objektivat:

- Përfundimi i shkollave të cilat janë në ndërtim dhe hapësirave përcjellëse;
- Ndërtimi i së paku dy çerdheve për fëmijë;
- Ngritja e standardit më pajisje dhe teknologji në të gjitha shkollat;
- Mirëmbajtja dhe furnizimi permanent i inventarit shkollor;

Shëndetësiadhe mirëqenia sociale

Qëllimi 7 - Gatishmëria për ofrimin e shërbimeve shëndetësore në çdo kohë

Objektivat:

- Rritja e standardit të shërbimeve me kuadro profesionale pajisje të kërkuara, laboratorike;
- Rritja e kapacitetit për persona të pa strehë-ndërtimi i objekteve për strehim;
- Rritja e kapacitetit për kujdesin e personave me nevoja në shtëpinë e komunitetit e cila ka kapacitet

- të kufizuar (nga 30 persona sa ka tani në 50 sosh);
- Funksionalizimi i objektit të ndërtuar për persona me trajtim të veçantë;
- Të gjitha objektet publike të kenë mundësinë e qasjes për persona me nevoja të veçanta;
- Ndërtimi i një qendre për përkujdesje të moshës së shtyre.

Administratapublike

Qëllimi 8 - Shërbime administrative efikase

Objektivat:

- Shërbime administrative dhe qasje e lehtë për të gjithë qytetarët;
- Funksionalizimi i shërbimeve në formën elektronike;
- Rritje e kapacitetit të hapësirave për shërbime publike;
- Planifikimi i parkingjeve për qytetarët në afërsinë e objekteve-nëntokësore;

Trashëgimiakulturoredhenatyrore, mjedisi dhefatkeqësitënatyrore

Qëllimi 9 - Inventarizimi dhe masat mbrojtëse të hapësirave me Vlerat e trashëgimisë

Objektivat:

- Studimi, shenjëzimi dhe masat mbrojtëse për lokacionet arkeologjike të identifikuara në komune;
- Eksplorimi dhe masat mbrojtëse në themelet e Kalasë dhe në tërë hapësirën Belle, Pleqës dhe në lokalitetet tjera.

Qëllimi 10 - Ruajtja e objekteve të trashëgimisë ekzistuese dhe intervenimet në objektet jashtë funksionit

Objektivat:

- Kujdesi permanent në kullat ekzistuese dhe konservimi i tyre, ofrimi ne shërbim te turisteve;
- Konservimi në objektet e trashëgimisë kulturore (kullat, mullinjët, hambarët) dhe digjitalizimi i vend lokacioneve;
- Hartimi i Planit Lokal për Mbrojtjen e Trashëgimisë Natyrore dhe Kulturore;
- Ruajtja dhe mbrojtja e objekteve te trashëgimisë kulturore ne pjesët urbane;
- Mirëmbajtja dhe kujdesi i monumenteve të trashëgimisë natyrore.

Qëllimi 11 - Arritja e krijimit të një ambienti të pastër pa ndotje dhe siguri ndaj rreziqeve natyror

Objektivat:

- Shfrytëzimi racional i resurseve mjedisore: ujit, ajrit, tokës dhe biodiversitetit;
- Ngritja e vetëdijes për një ambient të pastër;
- Masat mbrojtëse tek zonat erozive – Lumi Lumëbardhi, Lloqani dhe përroi Behovcit dhe në bjeshkët e Deçanit;
- Ndërgjegjësimi dhe masat e parandalimit për ndezjen e zjarreve në fusha dhe pyje

Infrastrukturassociale – Kultura, sporti, hapësirat publike, varrezat

Qëllimi 12 - Rritja e kapaciteteve dhe ngritja e nivelit të pjesëmarrjes

Objektivat:

- Rregullimi i hapësirave të mjaftueshme për aktivitete kulturo-artistike (biblioteka, salla e teatrit, kinema, koncerte);
- Ndertimi dhe funksionalizimi i qendrave kulturore në zonat rurale;
- Ndërtimi i Qendrës Rinore në vendin e quajtur Podi i Gështenjave;
- Planifikimi i terreneve sportive në zonën urbane dhe zonat rurale;
- Shtimi i hapësirave publike dhe hapësirave të gjelbra, duke përfshirë shtigjet për këmbësorë dhe çiklistë;
- Mbështetja dhe organizimi i aktiviteteve kulturore-grupeve folklorike, letrare, dramave, artit pamor etj.

Qëllimi 13 - Kujdesi i shtuar për memorialët dhe varrezat në Komunën e Deçanit

Objektivat:

- Mirëmbajtja për varrezat e qytetit të Deçanit në vendin e ashtu quajtur Qestë;
- Përkujdesja dhe mirëmbajtja e varrezave në zonat rurale;
- Përfundimi në kompleksin memorialin në Gllogjan;
- Hartimi i projektit dhe realizimi i punimeve në kompleksin për të gjithë dëshmoret në qytetin e Deçanit- shpati tek udhëkryqi i rrugës Sali Çeku dhe rrugës së Manastirit;

Vendbanimet

Qëllimi 14 - Zhvillimi kompakt i vendbanimeve- shfrytëzimi racional i tokës

Objektivat:

- Zhvillim i kontrolluar i vendbanimeve, zonimi dhe kufiri i saktë për çdo vendbanim;
- Trajtimi urban i Bellesë dhe Pleqës si vendbanim;
- Trajtimi i vendbanimeve joformale;

Banimi

Qëllimi 15 - Plotësimi i kapaciteteve për banim

Objektivat:

- Sigurimi adekuat i banimit për familjet me nevojë-ndërtimi i objekteve të banimit sipas programit për banim sociale 2023-2026.
- Rritja e kapaciteteve të kontrollit nga ana e ekspertëve me qëllim të sigurisë për materialin ndërtimor;
- Aplikimi i standardeve sipas masave për efikasitet në institucionet publike;
- Favorizimi i ndërtimeve kolektive mundëson ruajtjen e fondit të tokës bujqësore.

Infrastrukturae transportit

Qëllimi 16 - Zhvillimi i transportit të qëndrueshëm

- **Objektivat:**
- Ndërtimi i aortës kryesore të Qytetit të Deçanit;
- Ndërtimi i rrugës unazore nga dy hyrjet në drejtimin e Pejës dhe Gjakovës;
- Shenjzimi me masat standarde dhe rritja e sigurisë në komunikacion në të gjitha kategoritë e rrugëve.

Infrastrukturae transportit

Qëllimi 17 - Zhvillimi i transportit të qëndrueshëm

Objektivat:

- Zgjerimi i aortës kryesore të Qytetit të Deçanit;
- Ndërtimi i rrugës unazore nga dy hyrjet në drejtimin e Pejës dhe Gjakovës;
- Standardizimi rrugëve për të gjitha kategoritë.
-

Infrastrukturae teknike

Qëllimi 18 - Rritja e kapacitetit dhe Shtirja e rrjetit të infrastrukturës në Komunë

Objektivat:

- Rritja e kapacitetit për ujin e pijshëm (ndërtimi i tri pandave akumuluese në lumin e Lloqanit)
- Mirëmbajtja e rrjetit të ujësjellësit tij në të gjitha vendbanimet;
- Kontrollimi i kyçjeve ilegale në ujësjellës;
- Ndërtimi-shtirja e kanalizimit në zonat rurale;
- Ndërtimi i tri impianteve për trajtimin e ujërave të zeza në komunën e Deçanit.

Ujitja

Objektivat:

- Menaxhimi i ujërave nga kompania HIDRODRINI
- Ndërtimi i kanaleve për ujitjen e tokës bujqësore në zonat rurale;
- Shtirja e sistemit të ujitjes në zonat rurale.

Energjia elektrike

Objektivat:

- Ndërtimi i trasesë së largpërçueseve në zonën urbane dhe në hapësirën e trasesë së re të planifikuara nga korporata energjetike KEDS.
- Furnizimi me linjën e re energjetike në Zonën e Bjeshkëve të Deçanit;
- Zëvendësimi i rrjetit ajror me tela 10/20 KW më atë kablovik nëntokësorë në zonën e qytetit dhe
- pastaj aty ku shtohen linjat e reja
- Prodhimi i energjisë elektrike nga burimet e ripërtritshme (uji, era dhe solare).

Telekomunikimi

Objektivat:

- Furnizimi me linjën shpërndarëse përmes sistemi të kablllove optike në zonën e qytetit
- Zëvendësimi i rrjetit ajror me tela më atë të kablllove nëntokësorë
- Mbulueshmëria me rrjetë në tërë vendbanimet dhe ne bjeshkët e Deçanit;
- Shtrirja dhe mbulueshmëria me rrjetin e telefonisë mobile ne bjeshkët e Deçanit

Qëllimi 19 - Modeli i një qyteti të pastër

Objektivat:

- Caktimi i tri lokacioneve për deponimin e mbeturinave inerte;
- Administrimi i mbeturinave të amvisërisë në tere territorin e komunës se Deçanit;
- Sigurimi i pajisjeve për pastrimin e rrugëve kryesore të qytetit;
- Trajtimi i mbeturinave në bazë të prodhimit duke përfshirë riciklimin, kompostimin, selekti

Plani i Veprimit për Zbatimin e Strategjisë për Zhvillimin Ekonomik Lokal 2023-2030

Tabela 12/1: Zhvillimi i qëndrueshëm ekonomik: Përmirësimi i vazhdueshëm i ambientit të sektorit privat dhe nxitja e zhvillimit të hovshëm dhe të qëndrueshëm ekonomik me qëllim të gjenerimit të punësimit me vlerë

Qëllimet strategjike	Objektivat	Përgjegjës	Aktivitetet/Projektet	Peirudha kohore	Indikatorët kyç të përfomancës	Vetë financimi	Dona-torët	Gjithsej
Investime publike infrastrukturore që përmirësojnë ambientin biznesor	Krijimi i kushteve infrastrukturore për krijimin e zonës ekonomike më së paku 1000të punësuar brenda 6 vitëve	DZHE	Zhvillimi i studimit të Fizibilitetit për zonat ekonomike me inetrës për zhvillim të turizmit, deri në fund të vitit 2024	2024-2025	Raporti i studimit të fizibilitetit	10,000 €	15,000	15,000 €
			Krijimi infrastrukturës dhe ndarja e parcelave në bazë të raportit të fizibilitetit deri në fund të vitit 2024	2024- 2025	Infrastruktura me parcelat e ndara me inetrës ekonomik	50,000	50,000	100,000
			Ndërtimi dhe funksionalizimi i zonave me interes ekonomik(turistikë)	2024-2026	Lista me evidencën e investimeve	50,000	50,000	100,000
Studimi i zhvillimit ekonomik përmes investimeve të huaja direkte(IHD)			Evidentim i nivelit(sektorët, numri i punëtorëve, qarkullimi) të investimeve aktuale deri në fund të vitit 2027 Identifikimi së paku70 investorëve potencial deri në vitin 2027	2024-2027	Lista me evidencën e investimeve aktuale Lista me investitorët potencial	0 €	0 €	0 €
			Krijimi i kontakteve me së paku 30 IHD të përzgjedhur deri në fund të vitit 2027		Lista me investimet potenciale	5000 €	0€	5000€

	Tërheqja e investimeve të huaja në shumë prej 10 milion deri në fund të vitit 2030		Pjesëmarrja më së paku deri në 10 konferenca investive deri në fund të vitit 2030		Kontaktet e krijuara me investitorët e përzgjedhur	10,000€	0€	10,000€
			Organizimi i konferencës investive në Deçan më së paku me 25 IHD potencial deri në fund të vitit 2030		Konferenca investive e organizuar në Deçan	10,000€	20,000€	30,000€
Nxitja e inovacionit përmes partneriteteve publiko privat (PPP)	Inicimi i 10 projekteve PPP dhe implimentimi/përfundimi me sukses të pesë prej tyre, deri në fund të vitit 2030	DZHE	Ngritja e grupit punues(GP) për PPP	Janar 2024	Grupi punues për PPP	0 €	0 €	0 €
			Ngritja e kapaciteteve për PPP	Nëntor 2025	Numri i trajnimeve të realizuara	5000 €	0	5000€
			Identifikimi i projekteve për PPP	Dhjetor 2024-2025	Projekte të identifikuar	500 €	0 €	500 €
			Përzgjedhja 10 projekteve potenciale për PPP	Qershor 2025	Numri i projekteve të përzgjedhura	500 €	0 €	500€
			Sigurimi i fondeve për financimin e studimeve të fizibilitetit për projektet e përzgjedhura të PPP	2024-2030	Fonde të siguruar	5,000,000 €	5,000,000€	10,000,000 €
			Hartimi i studimit të fizibilitetit për 5 projektet në PPP	Janar 2024-2027	Raportet e studimeve të fizibilitetit për 5 projekte të PPP	20,000	50,000	70,000
Zvogëlimi i deficitit tregtar përmes suvencionimit të bizneseve prodhuese lokale	Të mbështetën bizneset lokale më potenciale-prodhues	DZHE	Evidentimi i bizneseve potenciale prodhuese lokale	Mars 2024	Lista e bizneseve prodhuese lokale	0 €	0 €	0 €
			Në bashkëpunim me donatorët do të përkrahen bizneset që prodhuese për eksport	Qershor 2025	Numri i bizneseve të përkrahura dhe monitoruara	15,000€	20,000€	35,000€

Rritja e prodhimit lokal (zëvendësimi i importit)	Rritja e investimeve për bizneset prodhuese potenciale	DZHE, DBPZHR	Në bashkëpunim me donatorët do të përkrahën bizneset prodhuese në bujqësi dhe turizëm	Janar 2024 Qershor 2030	Sipërfaqe të pemishtave të rritura	3000	5000	8000
			Ndërtimi i rrjetit të ujitjes deri në fund të vitit 2030	Janar 2024 Dhejtor 2030	Numri i fermerëve dhe blegtorëve të subvencionuar	10,000 €	15000€	25000€
			Ngritja e kapaciteteve të fermerëve përmes takimeve informuese, organizmi i 5 takimeve në vit	Janar 2024 Dhejtor 2025	Numri i takimeve informuese të organizuara	1000€	0 €	1000€
			Dizajnimi i modelit të faqës aktuale të komunës për këshilla bujqësore dhe publikimi i veprimeve	Janar 2024 Dhejtor 2025	Moduli i webfaqes i dizajnuar, numri i videove të publikuara	500€	0€	500€
			Përmirësimi i imazhit të prodhuesve vendor përmes promovimit të produkteve-artizanatët çdo vit nga 1 panairë për promovimin e produkteve	Janar 2024 Dhejtor 2025	Numri i panairove të organizuara	10,000€	0 €	10,000 €
Nxitja e ndërmarrësisë tek të rinjtë, përmes hapjes së bizneseve të raja(star-up) të qendrushme	Të krijohen kushte për hapjen e 150 bizneseve të reja (Star-up) deri në fund të vitit 2030 me së paku 100 të punësuar në vit	DZHE DBPZHR	Evidentimi i gjendjes aktuale (sektor,nr. i punëtorëve, qarkullimi, eksporti) të bizneseve të reja deri në fund të vitit 2030	Janar 2024 Dhejtor 2030	Lista e evidencës së bizneseve të reja	1000 €	1000€	1000 €
			Përkrahja e së paku 25 bizneseve në vit përmes subvencioneve, granteve për star up,bizneset prodhuese dhe shërbyese me prioritet gratë ndërmarrëse	Janar 2024 Dhejtor 2030	Numri i bizneseve të përkrahura dhe monitoruara	30,000 €	0 €	30,000 €
			Përkrahja e10 bizneseve turistike deri 2030	Janar 2024	Numri bizneseve	10,000 €	5000 €	15000 €

			Fasilizimi i krijimit të 10 bizneseve të reja në vit dhe 25 të rinjë në vit paraprak Prioritet do t'i jepet fushës së IT-së, teknik të instalimeve dhe përpunimit të lëndëve të para	Mars 2024	Numri i bizneseve të reja të hapura dhe numri i të rinjëve që do të ndjekin trajnimet	20,000 €	0 €	20,000 €
			Ofrimi i konsulencave/këshillimeve në vazhdimësi për bizneset	Janar 2024 Dhjetor 2025	Numri i konsulencave/këshillimeve të ofruara	4000 €	0 €	4000 €
Zhvillimi i turizmit në komunën e Deçanit përmes atraksioneve turistike	Krijimi i kushteve për zhvillim të turizmit në komunën e Deçanit deri në fund të vitit 2030	DZhE	Zhvillimi i kapaciteteve pritëse-akomoduese në zonat me interes ekonomik në bjeshkët e Deçanit	Janar 2025 Dhjetor 20230	Numri i kapaciteteve pritëse akomoduese të zhvilluara-bujtinat, hotelet	1,000,000.00 €	500,000€	1,500,000.00 €
			Identifikimi dhe inventarizimi elektronik e fizik i shtigjeve për ecje dhe vrapim malor	Janar 2025 Dhjetor 20230	Numri i shtigjeve të identifikuar dhe shenjzuar me GPS	5,000 €	0 €	5,000 €
			Vendosja e sinjalistikës informuese për vizitorët(tabela informuese, tabela për shtigje, monumente të trashëgimisë etj)	Janar 2025	Numri i shenjave informuese të vendosura	5,000 €	0 €	5,000 €
			Përgaditja e pakove turistike, së paku 10 pako turistike, përfshirë videot promovuese deri në fund të vitit 2027(identifikimi i zonave turistike/monumenteve kulturore natyrore)	Qershor 2025 Dhjetor 2027	Numri i pakove turistike të përgaditura	5,000 €	0 €	5,000 €
			Listimi i të gjitha atraksioneve turistike, natyrore në komunën e Deçanit dhe në platformat online të promovimit të turizmit	Mars 2024 Dhjetor 2030	Numri i listimeve në platformat online	10,000€	0 €	10,000 €

Tabela 2: Zhvillimi i qëndrueshëm social-fuqizimi i qytetarëve për ta realizuar potencialin e tyre të plotë, përmes sigurimit të mundësive të barabartë në arsim, shëndetësi dhe jetë sociale cilësore

Qëllimet strategjike	Objektivat	Përgjegjës	Aktivitetet/Projektet	Peirudha kohore	Indikatorët kyç të përfomancës	Vetë financimi	Dona-torët	Gjithsej
Përmirësimi i kushteve të jetës	Përmirësimi i infrastrukturës rrugore-asfaltimi, mirëmbatja deri në vitin 2030	DZHE DMSHSHP	Asfaltimi i rrugëve (rrugicave) kubëzimi dhe mirëmbatja e tyre	2 Mars 2024 Dhjetor 2025	Gjatësia e rrugëve të mirëmbajtura	700,000€	0€	700,000€
			Asfaltimi i rrugëve të bjeshkë dhe mirëmbatja e tyre	Mars 2024 Dhjetor 2030	Gjatësia e rrugëve të mirëmbajtura	200,000	0€	200,000€
	Ndriçimi publik i pjesës rurale		Instalimi i trupave ndriçues në gjithë territorin e komunës	Mars 2024 Qershor 2025	Gjatësia e rrugëve të ndriçuara	500,000€	0€	500,000€
	Ndërtimi rrjetit të kanalizimit në pjesën rurale		Zgjerimi i rrjetit të kanalizimit në fshatra dhe ndërtimi i impiantëve	Mars 2024 Qershor 2030	Gjatësia e rrjetit të kanalizimit të ndërtuar	6,000,000.00€	1,000,000.00€	7,000,000.00€
			Ndërtimi dhe funksionalizimi impiantëve e të ujërave të zeza deri në fund të vitit 2030	Mars 2024 Qershor 2030	Gjatësia e rrjetit të kanalizimit të ndërtuar dhe kyçja e fshatrave funksionalizimi impianteve	8,000,000.00€	2,000,000.00€	10,000,000.00€
	Ndërtimi i kolektorëve për grumbullimin e ujërave të zeza		Ndërtimi i kolektorëve në zonat turistike në bjeshkët e Deçanit	Mars 2024 Qershor 2030	Numri i ekonomive familjare të kyçura në trajtim të ujërave të zeza	500,000€	500,000€	1,000,000.00€
	Shtrirja e sistemit të ujësjellësit në bjeshkët e Deçanit		Funksionalizimi i rrjetit	Mars 2024 Qershor 2030	Numri i ekonomive familjare të kyçura në sistemin e ujësjellësit në bjeshkët e Deçanit	700,000€	300,000€	1,000,000.00€

Arsim cilësor, mjedise të sigurta shkollore për nxënësit	Ngritja e kapaciteteve në planifikim strategjik dhe monitorim deri në mars 2030	DKA	Hartim dhe aprovim i planit komunal për zhvillimin e arsimit 2023-2028	Janar 2024 Qershor 2024	Plani komunal për arsim i miratuar	500€	500€	1000€
			Trajnimi i stafit të DKA-së për Planifikim Strategjik dhe Operacional deri në mars 2030	Janar 2024 Qershor 2030	Trajnime të organizuara	2000€	0 €	2000 €
			Hartimi i rregullores shkollore deri në mars 2030	Mars 2024 Qershor 2026	Rregullore të hartuara dhe miratuara	1000 €	0 €	1000 €
	Menaxhimi i cilësisë në menaxhim dhe mësimdhënies sipas metodës 360 ⁰ për çdo vit		Aplikimi i metodologjisë në arsim “360 ⁰ ”	Janar 2024 Nëntor 2025	Dokumentet	0 €	0 €	0 €
			Informimi i mësimdhëniesve, nxënësve dhe menaxhmentit të shkollave nga qershori deri tetor 2024	Qershor 2024 Tetor 2024	Numri i takimeve informuese dhe pjesëmarrja	0 €	0 €	0 €
			Organizimi i vlerësimit të mësimdhëniesve, menaxhmentit të shkollave nga qershori deri tetor 2025	Qershor 2024 Tetor 2025	Numri i raporteve të vlerësimit të pranuar nga DKA	0 €	0 €	0 €
			Përmirësimi i cilësisë në arsim, përmes funksionalizimit të shërbimëve pedagogjike dhe psikologjike,	Mbajtja e trajnimëve për pedagogët dhe psikologët e rinjë në shkolla lidhur me ofrimin e shërbimëve efikase, rolin dhe funksionin e tyre	Shtator 2024 Dhjetor 2024	Numri i trajnimeve të organizuara dhe numri i pedagogëve dhe psikologëve pjesëmarrës	5000 €	0 €
Trajnimi i stafit mbështetës për trajtim të nxënësve menevoja ndryshe	Maj 2024 Shtator 2024	Numri i trajnimeve të organizuara dhe numri i pjesëmarrësve		2000 €	0 €	2000 €		

	Përmirësimi i cilësisë në arsim, përmes rritjes së aftësive me anë të trajnimeve për drejtorët	DKA	Zhvillimi i programit të trajnimit (përfshirë formatin e raportimit) për koordinatorët e cilësisë për monitorim, vlerësim	Prill 2024 Qershor 2030	Programi i trajnimeve të organizuara dhe formati i raportimit	0 €	0 €	0 €
			Standartizimi dhe publikimi i raporteve të vlerësimit	Vazhdimësi	Numri i raporteve të publikuara sipas institucioneve në web faqen e komunës	0 €	0 €	0 €
	Bashkërendimi i arsimit dhe aftësimit profesional dhe teknik me nevojat e tregut të punës	DKA dhe DZhE	Furnizimi i vazhdueshëm me material shpenzues për laboratore dhe kabinete në shkollën profesionale	Vazhdimësi	Raportet e pranimit dhe kërkesat për furnizim	10,000 €	0 €	10,000 €
	Përmirësimi, rritja dhe pajisja me teknologji dhe mjete konkretizuese të hapësirave fizike për mësim dhe praktikë (laboratorëve për kimi, fizikë, biologji, kompjuterike)	DKA	Përmirësimi dhe pajisja me teknologji dhe mjete konkretizues të hapësirave fizike për praktikë, të laboratoreve kimike/biologjike në shkolla.	Maj 2024 Qershor 2030	Kabinetet e funksionalizuara dhe të mirëmbajtura	15,000 €	0 €	15,000 €
			Ndërtimi i dy çerdheve	Mars 2024 Shator 2027	Numri i çerdheve të ndërtuara dhe funksionalizuar	150,000	150,000	300,000€
			Rregullimi i oborreve të shkollave	Mars 2024 Shator 2029	Oborret e shkollave të rregulluara (gjelbëruara)	10,000 €	0 €	10,000 €
Shërbime shëndetësore cilësore që u mundësojnë	Përmirësimi infrastrukturës në objektet shëndetësore në QMF dhe	DSHMS	Renovimi i brendshëm dhe rregullimi i hapësirave të jashtme të institucioneve shëndetësore ekzistuese	Prill 2024 Qershor 2027	Numri i institucioneve shëndetësore të renovuara	20,000 €	0 €	20,000 €
			Pajisja e QKMF-së, QMF-së dhe AMF-së me pajisje të nevojshme shëndetësore	Vazhdimësi	Lista e pajisjeve medicinale	10,000 €	0 €	10,000 €

qytetarëve të kenë shëndet të mirë fizik dhe mendor	Ambulanca të Mjekësisë Familjare (AMF)		Furnizimi me aparaturë mjekësore (EKG, defibrilator gjysëmbazik, Sterelizator dhe monitor , furnizimi me frigorifer për ruatjen e barnave.	Vazhdimësi	Numri i pajisjeve mjekësore të blera	15,000 €	0 €	15,000 €
	Shtirirja e shërbimëve stomatologjike në QMF		Shtirirja e Punësimi i mjekëve stomatologë	Qershor 2024 Qershor2030	Numri i mjekëve të punësuar	0 €	0 €	0 €
Jetesë më të dinjtshme për të gjithë qytetarër	Ofrimi i kushteve për jetesë të denjtshme familjeve pa strehim adekuat,	DSHMS	Në bashkëpunim me donator, të ndërtohen dy shtëpi çdo vit për familjet pa strehim adekuat	Mars 2024 Tetor 2030	Numri i familejve të strehuara	20,000€	10,000 €	30,000 €
			Alokimi i fondit emergjent për rastet emergjente sociale	Janar 2024 Qershor 2025	Fondi i alokuar për rastet emergjente sociale	0 €	0 €	0 €
			Sigurimi i hapësirë dhe ndërtimi për rastet e dhunës në familje	Mars 2025 Shator 2027	Sigurimi i fondeve dhe funksionalizimi i objektit	100,000 €	0 €	100,000 €
Rini e shëndosh, Kulturë dhe Sport të Zhvilluar	Ndrtimi dhe mirmbatja e terreneve sportive	DKRS	Mirëmbatja e tereneve sportive	Vazhdimësi	Mirëmbatja e tereneve sportive	0 €	0 €	0 €
	Biblioteka me fond të mjaftueshëm të librave dhe menaxhim të qëndrueshëm		Regjistrimi i fondit të librave dhe menaxhimi elektronik i tyre	Prill 2024 Nentor 2030	Databaza e librave të krijuar	1000 €	0 €	1000 €
			Rritja e fondit të librave për 15 % në vit	Mars 2024 Tetor 2030	Përqindja e rritjes së fondit të librave	5000 €	5000 €	10,000 €
			Zgjerimi i hapësirave për lexim	Prill 2025 Dhjetor 2027	Sipërfaqja e shtuar e hapësirave të shtuara për lexim	20,000 €	0 €	20,000 €

Tabela 3: Menaxhimi efikas dhe eficient përmes përmirësimit të vazhdueshëm të menaxhimit njerëzor dhe financiar bazuar në praktikat e mira ndërkombëtare të qeverisjes lokale

Qëllimet strategjike	Objektivat	Përgjegjës	Aktivitetet/Projektet	Peirudha kohore	Indikatorët kyç të përfomancës	Vetë financimi	Dona-torët	Gjithsej
Zhvillimi i kapaciteteve menaxhuese për përmirësim të vazhdueshëm të përfomancës së komunës	Themelimi dhe funksionalizimi i komisionit për monitorimin dhe vlerësimin e zbatimit të SZHEL, deri në mars 2030	DZHE	Nxjerrja e një vendimi nga kryetari i Komunës për emërimin e Komisionit(5-7) anëtarë, përfshirë përshkrimin e detyrave dhe përgjegjësi	Janar 2030 Dhjetor 2030	Vendimi nga komuna për themelimin e komisionit, detyrat dhe përgjegjësitë të përshkruara	0 €	0 €	0 €
			Përgaditja e metodologjisë për kryerjen e monitorimit dhe vlerësimin të zbatimit të strategjisë	Janar 2030 Dhjetor 2030	Metodologjia e përgaditur për monitorim dhe vlerësim	0 €	0 €	0 €
	Zbatimi i planit të integritetit dhe menaxhimit të rreziqeve		Monitorimi dhe raportimi te Kuvendi Komunal për zbatimin e Planit të integritetit dhe menaxhimit të rreziqeve	Janar 2024 vazhdimësi	Raportete e përgaditura dhe publikuara	0 €	0 €	0 €
	Plotësim ndryshimi i planit për integritet dhe menaxhimi i Rreziqeve		Plani për integritet i reviduar	Vazhdimësi	Plani për Integritet dhe Menaxhimi i rreziqeve i azhurnua	0 €	0 €	0 €
	Krijimi dhe funksionalizimi i sistemit për menaxhim të projekteve		Themelimi i një fondit për trajnimin e stafit të Komunës	Shator 2024 Dhjetor 2030	Fondet e ndara për trajnime	1000 €	0 €	1000 €
	Hartimi dhe zbatimi i vazhdueshëm i Planit vjetor të Trajnimit, përmes trajnimit të stafit të komunës.		Numri i moduleve të trajnimit të organizuara dhe numri i pjesëmarrësve	Janar 2024 Dhjetor 2030	Numri i moduleve të trajnimit të organizuara dhe numri i pjesëmarrësve	5000 €	0 €	5000 €

Ofrimi i shërbimëve publike cilësore dhe efikase për qytetarët e komunës së Deçanit	Përmirësimi dhe publikimi i informatave të ofruara për qytetarët në web faqen komunale	DMSHSHP	Trajnimi i zyrtarëve për shërbime me qytetarët për ofrimin e informatave të duhura	Janar 2024 Dhjetor 2030	Numri i zyrtarëve të trajnuar	0 €	0 €	0 €
			Publikimi i informatave për shërbimet, procedurën dhe dokumentet e nevojshme në web faqen e komunës	Janar 2024 Dhjetor 2030	Të dhënat për llojet e shërbimëve dhe procedurat për marrjen e shërbimeve janë publikuar në web faqen e Komunës	0 €	0 €	0 €
			Publikimi i i informatave për drejtorinë dhe zyrtarët përgjegjës për ofrimin e shërbimëve publike	Janar 2024 Dhjetor 2030	Të dhënat për drejtoritë dhe zyrtarët përgjegjës për ofrimin e shërbimëve janë publikuar në web faqen e Komunës	0 €	0 €	0 €
			Matja e kënaqshmërisë së qytetarëve më shërbimet e ofruara	Çdo vit- vazhdimësi	Të dhënat për nivelin e shërbimëve të ofruara për qytetarët (anketë)	500 €	0 €	500 €
			Ofrimi i shërbimëve përmes modelit Smart City	Hartimi i planit për SMART City(digjitalizimi i ofrimit të shërbimëve publike)	Janar 2024 Dhjetor 2030	Ofrimi i shërbimëve për qytetarët dhe Deçani Ekologjik	5000 €	0 €
	Komunikimi transparent midis Komunës dhe qytetarëve		Aplikimi i Strategjisë Komunale për Komunikim dhe Informim	Zyra per informim	Grupi monitorues dhe zbatues i Strategjisë Komunale për Komunikim dhe Informim	Janar 2024 Dhjetor 2030	Raporti i monitorimit dhe Zbatimit	0 €
Organizimi i punëtorisë për realizimin e planit të Veprimit		Janar 2024 Dhjetor 2030			Politikat e strategjisë për Komunikim dhe Informim e draftuar dhe miratuar	0 €	0 €	0 €

	Standartizimi i formave të raportimit për raportet e rregullta mujore mujore, gjashtë mujore dhe vjetore për secilën drejtori dhe sektor		Format e raportimit të standartizuara	Janar 2024 Dhjetor 2030	Raportet raportet e rregullta mujore mujore, gjashtë mujore dhe vjetore për secilën drejtori dhe sektor	0 €	0 €	0 €
			Publikimi i rregullt i raporteve gjashtë- mujore dhe vjetore të punës në web faqen komunale		Numri i raporteve gjashtë- mujore dhe vjetore të punës në web faqen komunale	0 €	0 €	0 €

SHTOJCA:Tabela 13:Prioritetet dhe aktivitetet për periudhën 2023-2030

Qëllimi	Prioriteti	Aktiviteti:	Akte rët vendimma rrës	Përgjegjës për zbatim	Afati kohor	Burimi financiar	Çmimi euro
		Projekti					
Projekt propozimet për Zhvillimine Ekonomik Lokal – 2023-2030							
STRATEGJIA E ZHVILLIMIT EKONOMIK LOKAL	Sektori i Turizmit	Hartimi i projektit dhe ndërtimi i fshatit turistikë Laku i kryqës	Komuna	Komuna	2023-2030	Komuna dhe donatoret	300,000
		Ndërtimi i shtëpisë Alpine Bjeshkatore faza e I-rë	Komuna	Komuna	2023-2030	Komuna dhe donatoret	100,000
		Ndërtimi i shtëpisë Alpine Bjeshkatore faza e II	Komuna	Komuna	2023-2030	Komuna dhe donatoret	200,000
		Ndërtimi i fshatit turistikë Podi i Gështenjave faza e I-rë	Komuna	Komuna	2023-2030	Komuna dhe donatoret	100,000
		Ndërtimi i fshatit turistikë Podi i Gështenjave faza e II	Komuna	Komuna	2023-2030	Komuna dhe donatoret	200,000
		Shenjëzimi i monumenteve natyrore dhe botimi i hartave	Komuna	Komuna	2023-2030	Komuna dhe donator	5000
		Qendra turistike Dimërore dhe Verore Bjeshka e Belegut (Qendra e Skijimit)	Komuna	Komuna	2023-2030	Komuna dhe donatoret	2,000,000
		Guida Turistike që ofron me ushqime tradicionale, Bujtina dhe koordinim i aktiviteteve tradicionale –rajonale	Komuna	Komuna	2023-2030	Komuna dhe donatoret	200,000
		Hapësira për Rezidencën Turistike të Trashëgimisë Kulturore dhe Natyrore Bjeshka e Strellicit	Komuna	Komuna	2023-2030	Komuna dhe donatoret	2,000,000
		Hartim i projektit për shtigje të biçikletave	Komuna	Komuna	2023-2030	Komuna dhe donatoret	5000
		Ndërtimi i pendës në Grykën e Lloqanit	Komuna	Komuna	2023-2030	Komuna dhe donatoret	3,000,000
		Hartimi i projektit për rregullimi i infrastrukturës dhe shfrytëzimi i burimeve të ujërave minerale-Gushavcit	Komuna	Komuna	2023-2030	Komuna dhe donatoret	500,000
		Organizimi i fushatave vetëdijësuese për inkasim dhe shfrytëzim i pasurive natyrore- turistike	Komuna	Komuna	2023-2030	Komuna dhe donatoret	5000
		Identifikimi dhe promovimi i pikave tursitike ne Bjeshkët e Deçanit	Komuna	Komuna	2023-2030	Komuna dhe donatoret	500,000
		Produkti turistike me ofertë të organizuara- krijimi i infratrakturës për turizëm	Komuna	Komuna	2023-2030	Komuna dhe donatoret	3000
Përmirësimi i strukturës së akomodimit dhe listimi i objekteve- bujtinave	Komuna	Komuna	2023-2030	Komuna dhe donatoret	1000		

	Programimi i transportit për pikat turistike	Komuna	Komuna	2023-2030	Komuna dhe donatoret	500
	Përmirësimi i cilësisë dhe sinjalistikës	Komuna	Komuna	2023-2030	Komuna dhe donatoret	5000
	Përmirësimi i cilësisë dhe sinjalistikës dhe rrugëve për në pikat turistike	Komuna	Komuna	2023-2030	Komuna dhe donatoret	15000
	Trajnime për ofrimin e shërbimëve turistike	Komuna	Komuna	2023-2030	Komuna dhe donatoret	3000
	Promovim i zonave me interes ekonomik duke mbështetur zhvillimin e sektorit privat me veprimtari turistike etj.	Komuna	Komuna	2023-2030	Komuna dhe donatoret	5000
	Promovim i riteve tradicionale (shpirtërore)	Komuna	Komuna	2023-2030	Komuna dhe donatoret	1000
	Organizimi i panairëve për promovim të turizmit (Manifestimeve tradicionale)	Komuna	Komuna	2023-2030	Komuna dhe donatoret	5000
	Evidentimi dhe promovimi (marketingu) i hapësirave me rëndësi të trashëgimisë kulturore dhe funksionalizimi i tyre për vizita turistike	Komuna	Komuna	2023-2030	Komuna dhe donatoret	1000
	Politika informuese për marketingun e produkteve turistike lokale turistike	Komuna	Komuna	2023-2030	Komuna dhe donatoret	1000
	Mirëmbajtja e rrugëve të Bjeshkëve të Deçanit	Komuna	Komuna	2023-2030	Komuna dhe donatoret	100,000
	Përgaditja e hartave, fletëpalosjeve dhe broshurave për pasurit natyrore të Bjeshkëve të Deçanit	Komuna	Komuna	2023-2030	Komuna dhe donatoret	5000
	Studimi i projektit për ndërtimin e teleferikut që lidhë Deçanin me Bjeshkën e Belegut -fizibilitetit	Komuna	Komuna	2023-2030	Komuna dhe donatoret	50,000
	Mbatja e trajnimeve për ngritje profesionale për ciceron turistikë dhe guidave turistike	Komuna	Komuna	2023-2030	Komuna dhe donatoret	5000
	Ndërtimi i impiantëve në bjeshkë për pastrimin e ujërave të zeza dhe kolektorëve që mbledhin ujërate zeza dhe dërgojnë deri të impianti	Komuna	Komuna	2023-2030	Komuna dhe donatoret	100,000
	Vendosja e antenave për ta mbuluar tërë hapësirën e bjeshkëve të Deçanit me sinjalin e telefonisë mobile	Komuna	Komuna	2023-2030	Komuna dhe donatoret	100,000
	Vendosja e kontejnereve të mbeturinave në të gjitha pjesët që frekuentohen nga vizitorët	Komuna	Komuna	2023-2030	Komuna dhe donatoret	50,000